SIVISTA

Sivistysalan toimialakatsaus ja barometri 2026

Kasvatus, koulutus ja tutkimus

ESIPUHE

Opiskelijoiden heikentyneet perustaidot näkyvät nyt korkeakouluissa

”Joudutaan opettamaan korkea-asteella asioita, joita oppimatta ei olisi pitänyt päästä läpi perusasteesta eikä toisesta asteesta.” Näin tiivistää eräs Sivistan barometrikyselyn vastaaja sen muutoksen, joka on viime vuosina valunut korkeakouluihin.

Lukutaidon ja matemaattisen osaamisen heikentymisestä on keskusteltu peruskouluihin liittyvänä ilmiönä siitä lähtien, kun Pisa-tulosten suunta vuonna 2006 muuttui laskevaksi. Vuoden 2025 tulosten mukaan neljännes oppilaista ei saavuta sellaista lukutaitoa, joka OECD:n määritelmän mukaan mahdollistaa täysipainoisen osallistumisen jatko-opintoihin ja työelämään. Lisäksi matematiikassa kolmanneksen taidot eivät ole riittävät.

Vielä kymmenen vuotta sitten suomalaisnuoret pääsivät lukutaidossa ja luonnontieteissä viiden parhaimman maan joukkoon. Suomi ei ole laskevien tulostensa kanssa yksin. Ilmiö koskee laajasti EU-maita. Sivistan barometrissa noin puolet yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen vastaajista kertoi heikkenevien oppimistulosten näkyvän korkeakoulun toiminnassa. Yhä useampi opiskelija tarvitsee lisäaikaa tehtäville tai lisää vastausaikaa tenttiin. Myös erityisopettajia on palkattu. Toisen asteen oppilaitoksissa oppimistulosten heikentyminen on luonnollisesti näkynyt jo pidempään.

Suomen uuden korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision tavoitteena on, että vuonna 2040 peräti 60 prosenttia ikäluokasta saavuttaa korkeakoulututkinnon. Sivistan yhtenä vaalitavoitteena on, että osaaminen ei synny tyhjästä. Yhtälö, jossa yhä heikommilla oppimistuloksilla koulutetaan ikäluokka yhä korkeammalle, on haastava. Se on tehtävissä, mutta vaatii resursseja. On kuitenkin tärkeää, että oppimistuloksiin saadaan parannus, jotta tulevaisuuden korkeakoulutettavilla nuorilla on paremmat valmiudet korkeakouluun.

Koulutus- ja osaamistasoa kannattaa nostaa. Se on niin yksilön kuin yhteiskunnan etu. Yhtälö toimii kuitenkin vain, jos koko koulutusketjun rahoitus pidetään jatkossakin kunnossa.

Helsingissä 26.11.2026

Jenni Järvelä
toimitusjohtaja
Sivista

SISÄLLYS

Esipuhe 2

Tiivistelmä 5

Koulutus- ja tutkimusalan määrittely 7

BAROMETRI 8

- Yleiset näkymät 9
- Yhteistyö 10
- Opiskelija- ja oppilasmäärä 12
- Aloituspaikat 14
- Rahoitus ja muut tulot 15
- Henkilöstömäärä 17
- Rekrytointiongelmat 19
- Investoinnit 21
- Koulutusvienti 22
- Taloudellinen tulos 23

TOIMIALAKATSAUS 25

Koulutusala – järjestäjät, henkilöstö ja rahoitus 26

- Koulutuksen järjestäjien määrä 26
- Oppilaitosten määrä 27
- Henkilöstö 29
- Julkinen rahoitus ja koulutusmenot 31

Opiskelijat ja osaaminen 35
Oppijat 35
Koulutukseen hakeutuminen ja sijoittuminen 37
Opintojen keskeyttäminen ja eteneminen 39
Väestön koulutustaso ja osaamisen ylläpito 42
Vastavalmistuneiden työllistyminen 47
Kansainvälinen liikkuvuus 48

Tutkimus, kehittäminen ja innovaatiot 49
Korkeakoulujen tutkimustoiminta 49
T&K-panostus 50
T&K-henkilöstö 53
Yritysten innovaatiotoiminta 54

Ajankohtaista alan tutkimuksesta 56
Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu 56
The long-term health consequences of expanding access to higher education 57
Aineeton pääoma talouskasvun ja tuottavuuden lähteenä: Katsaus tutkimuskirjallisuuteen ja suuntaviivoja politiikalle 57
Kannustaako koulutustiedon jakaminen kouluttautumaan? Kirjepostikokeilun ja hakevan toiminnan pilotin loppuraportti 58
Oppivelvollisuusiän korotuksen vaikutuksista 58

TIIVISTELMÄ

Tämä julkaisu koostuu kahdesta osasta: barometrista ja toimialakatsauksesta. Toimialakatsaukseen on koottu nostoja erilaisista tilastoista. Lähinnä nostot on tehty Tilastokeskuksen (http://www.stat.fi/) ja OECD:n (https://stats.oecd.org/) tilastoista.

Barometrin aineisto on koottu lomakkeella yksityisiltä koulutuksen järjestäjiltä ja varhaiskasvatuksen tuottajilta. Kukin organisaatio on saanut yhden linkin. Edustajaa on pyydetty arvioimaan toteutunutta ja tulevaa kehitystä (positiivinen, ei muutosta, negatiivinen) tiettyjen kriteerien suhteen. Saldoluku on muodostettu vähentämällä positiivisten arvioiden osuudesta negatiivisesti arvioineiden osuus. Siten saldoluku kertoo positiivisten arvioiden prosenttiyksikköeron negatiivisiin. Tällä kertaa vastaus saatiin 127 organisaatiolta (noin 25 prosentilta) 14.-28.10.2026.

Toimialan yleisten näkymien nähdään heikentyneen viimeisen 12 kuukauden aikana selkeästi useammin kuin parantuneen. Toisaalta puolet vastaajista näkee yleisten näkymien säilyneen ennallaan. Näkymät seuraavalle 12 kuukaudelle ovat edelleen heikkenevät. Odotukset ovat heikentyvät jopa selkeästi.

Opiskelija/lapsimäärältään kasvaneita organisaatioita on lähes yhtä paljon kuin määrältään laskeneita kuluneen 12 kuukauden aikana. Määrä on kasvanut 36 prosentissa ja säilynyt entisellään 29 prosentissa. Opiskelijamäärät ovat kasvaneet yleisesti vain korkeakouluissa, ja yleissivistävässä koulutuksessa lapsimäärä näyttäisi säilyneen suunnilleen ennallaan, kun muissa koulutusmuodoissa lapsi- ja opiskelijamäärät ovat voittopuolisesti laskeneet.

Seuraavan 12 kuukauden aikana opiskelija- ja lapsimäärän ennakoidaan kasvavan 33 prosentissa organisaatioista ja säilyvän ennallaan 49 prosentissa. Vapaassa sivistystyössä opiskelijamäärän odotetaan jopa laskevan. Korkeakoulutuksessa odotetaan edelleen nousevaa opiskelijamäärää.

Kokonaisuutena tarkasteltuna rahoitus näyttää nousseen useammin kuin laskeneen. Vastaajista 43 prosenttia arvioi kokonaisrahoituksen säilyneen entisellään ja 33 prosenttia kasvaneen. Rahoituksen katsoo useampi laskeneen kuin nousseen ammatillisessa koulutuksessa, varhaiskasvatuksessa ja vapaassa sivistystyössä.

Aiempaa useampi odottaa rahoituksen laskevan seuraavan 12 kuukauden aikana – näin on etenkin yleissivistävässä ja ammatillisessa koulutuksessa sekä vapaassa sivistystyössä. Tätä kautta kokonaissaldolukukin on vuodentakaista matalampi kääntyen negatiiviseksi.

Vastaajista 22 prosenttia ilmoittaa henkilöstömääränsä kasvaneen kuluneen 12 kuukauden aikana ja 26 prosenttia laskeneen. Kasvua on ollut merkittävämmin korkeakouluissa. Taiteen perusopetuksessa henkilöstön lasku näyttäisi ainakin pysähtyneen. Vapaassa sivistystyössä ja ammatillisessa koulutuksessa henkilöstömäärä näyttäisi jatkaneen laskua ja varhaiskasvatuksessa kääntyneen yleisesti laskevaksi.

Odotukset henkilöstön laskusta seuraavan 12 kuukauden aikana ovat yleistyviä kokonaisuutena. Näin on etenkin taiteen perusopetuksessa, yleissivistävässä koulutuksessa ja hieman myös ammattikorkeakoulutuksessa. Ammatillisessa koulutuksessa ja vapaassa sivistystyössä laskun ennakoidaan jatkuvan. Yliopistoissa ja varhaiskasvatuksessa ennakoidaan hyvin maltillista kasvua.

Vastaajista 56 prosentilla viimeisin tilinpäätös on ollut ylijäämäinen, 19 prosentilla tasapainossa ja 25 prosentilla alijäämäinen. Alijäämäisten osuus on laskenut 10 prosenttiyksikköä ja ylijäämäisten noussut 15 prosenttiyksikköä. Ylijäämäisyyttä on ollut voittopuolisesti kaikissa koulutusmuodoissa.

Kuluvan tilikauden jäämän suhteen ollaan hieman pessimistisempiä. Odotukset ovat toteutunutta heikommat kaikissa muissa koulutusmuodoissa paitsi yliopistokoulutuksessa ja taiteen perusopetuksessa. Yliopistoja lukuun ottamatta odotukset ovat myös heikkenevät.

Edellä käsiteltyjen teemojen lisäksi barometrissa on kartoitettu alan yhteistyötä sisäisesti ja muun työelämän kanssa, aloituspaikkatarpeita, rekrytointiongelmia, investointeja ja koulutusvientiä.

Toimialakatsauksessa nostetaan esiin viimeisimpiä tilastotietoja mm. koulutuksen järjestäjistä, rahoituksesta ja henkilöstöstä, opiskelijoista, opintoihin pääsystä, opintojen etenemisestä, valmistuneiden työllistymisestä, koulutustasosta ja T&K&I-toiminnasta. Lopussa nostetaan esiin viisi tuoretta koulutus- ja tutkimustoimintaa koskevaa tutkimusta.

Vuoden 2025 lopussa oli toiminnassa 837 koulutuksen järjestäjää, joilla oli 3 045 oppilaitosta. Koulutus työllisti 189 000 henkilöä, joka vastaa 7,3 prosenttia työllisistä. Yksityiset koulutuksen järjestäjät työllistävät noin kolmasosan koulutuksen henkilöstöstä.

Nykyään julkinen panostus koulutukseen on noin 5,5 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen ja noin 10 prosenttia suhteessa koko julkiseen talouteen. Tutkintotavoitteiseen koulutukseen osallistui vajaat 1,4 miljoonaa opiskelijaa vuonna 2025. Ulkomaisten opiskelijoiden määrä on ollut kasvussa ja vuonna 2025 oli 139 600 ulkomaalaista opiskelijaa (10 % kaikista opiskelijoista).

Tilastoihin pohjautuvana arviona voi sanoa, että koulutukseen osallistuu reilut 2,3 miljoonaa suomalaista vuodessa tutkinto- ja aikuisopiskelijoina. Jos otetaan huomioon muiden järjestämä koulutus ja epäformaalimmat opiskelun muodot, kuten yksittäiset luennot, suomalaisista yli puolet kouluttautuu vuosittain.

Vuonna 2024 peruskoulun päättäneistä välittömästi jatko-opintoihin hakematta jätti 0,5 prosenttia. Tutkintotavoitteisessa koulutuksessa ei jatkanut 7 prosenttia. Vuonna 2024 kevään uusista ylioppilaista jatko-opiskelupaikkaa haki 77 prosenttia. Tutkintoon johtavassa koulutuksessa ylioppilaaksitulovuonna ei kuitenkaan jatkanut 66,5 prosenttia. Lukuvuonna 2023/2024 opiskelijoista 5,8 prosenttia keskeytti opintonsa eikä jatkanut välittömästi tutkintoon tähtäävässä koulutuksessa.

Vuoden 2025 lopussa 15 vuotta täyttäneestä väestöstä oli suorittanut tutkinnon perusasteen jälkeen 3 654 800 henkeä eli 75 prosenttia. Eurostatin mukaan Suomessa 28,1 prosenttia 25–64-vuotiaista osallistui koulutukseen tutkimusta edeltäneen neljän viikon sisällä vuonna 2025.

Korkeakoulujen tutkimusmenot ovat yli kaksi ja puoli -kertaistuneet vuosituhannen alusta. Kehitys hidastui vuosina 2010–2016, mutta kääntyi kasvuun vuonna 2017. Vuonna 2024 korkeakoulujen tutkimusmenot olivat yli 2,1 miljardia euroa. Tämän rahoituksesta valtion budjettirahoitusta oli 45 prosenttia ja muuta ulkopuolista rahoitusta 53 prosenttia.

Kokonaisuutena tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot olivat 8,9 miljardia euroa vuonna 2024. Tutkimus- ja kehittämismenojen suhde BKT:hen oli 3,2 prosenttia. Julkisen rahoituksen ennakoidaan olevan 3,12 miljardia vuonna 2026. Suhde BKT:hen nousisi 1,08 prosenttiin vuonna 2026 (tavoite 1,2 prosenttia vuonna 2030). Yrityksistä 58 prosenttia ilmoitti harjoittaneensa innovaatiotoimintaa vuosina 2022–2024.

KOULUTUS- JA TUTKIMUSALAN MÄÄRITTELY

Kasvatus ja koulutus toimialaluokituksessa

Toimialaluokituksessa Koulutus-pääluokka sisältää koulutuksen kaikilla koulutusasteilla ja kaikkia ammatteja varten. Pääluokka sisältää sekä julkisen että yksityisen koulutuksen. Opetus voi olla suullista tai kirjallista ja sitä voidaan antaa myös radion, television ja internetin välityksellä tai oppilaan kotona.

Pääluokka sisältää koulutuksen koulujärjestelmän oppilaitoksissa eri koulutusasteilla sekä aikuiskoulutuksen, lukutaito-ohjelmat jne. Luokkaan kuuluvat myös sotilas-, sotilaskorkea- ja vankilakoulut yms. pääluokan vastaavilla koulutusasteilla sekä erityisopetus vammaisille oppilaille kaikilla koulujärjestelmäkoulutuksen koulutusasteilla.

Pääluokka sisältää myös opetuksen, joka liittyy ensisijaisesti urheilu- ja vapaa-ajan harrasteisiin, kuten esimerkiksi tennikseen tai golfiin, sekä koulutuksen tukipalvelut.

Oppisopimuskoulutuksen antaminen luokitellaan oppisopimuksen tehneen yrityksen toimintaan, ei Koulutus-pääluokkaan P.

Varhaiskasvatus luetaan toimialaluokituksessa (08) osaksi terveys- ja sosiaalipalveluja.

Kasvatuksen ja koulutuksen järjestäjämuodot

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on järjestää koulutusta oppilaitoksissaan. Koulutustehtävä määritellään laissa (perusopetus) tai opetusministeriön tai vastaavan viranomaisen antamassa koulutuksen järjestämis- tai ylläpitämisluvassa.

Koulutuksen järjestäjät ovat yleensä kuntia, kuntayhtymiä sekä yksityisiä yhteisöjä (ry tai oy) ja säätiöitä.

Varhaiskasvatusta tuottavat niin kunnat kuin yksityiset yritys- (tmi, ay, ky ja oy) ja yhdistysmuotoiset palveluntarjoajat.

Kasvatus ja koulutus työllistäjänä

Suomessa on työllisiä yhteensä 2,6 miljoonaa, joka vastaa 90,3 prosenttia työvoimasta. Päätoimialoittain tarkasteltuna suurimpia työllistäjiä ovat terveys- ja sosiaalipalvelut, teollisuus ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, hallinto- ja tukipalvelutoiminta sekä kauppa, jotka työllistävät yhteensä vajaan 1,4 miljoonaa työllisistä. Neljäntenä tuleekin jo koulutus työllistäen 189 000 henkilöä, joka vastaa 7,3 prosenttia työllisistä. (Tilastokeskus.)

Tässä julkaisussa keskitytään viralliseen koulutusjärjestelmään. Koulutuksen järjestäjiä on 837 ylläpitäen reilua 3 000 oppilaitosta. (Tilastokeskus.)

Näiden koulutuksen järjestäjien lisäksi kaupallisessa koulutuksessa toimii vajaat 12 000 yritystä, joiden työllistävä vaikutus on noin 6 000 henkilötyövuotta reilun 800 miljoonan euron liikevaihdolla. (Tilastokeskus.)

Varhaiskasvatuksessa toimii 677 yksityistä palveluntuottajaa (päiväkotitoimintaa harjoittavia noin 400), jotka työllistävät noin 8 500 henkilötyövuoden edestä noin 600 miljoonan liikevaihdolla. (Tilastokeskus.)

BAROMETRI

Yleiset näkymät

	Yleiset näkymät kuluneen 12 kk aikana	Yleiset näkymät seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	-38 (-31)	-51 (-33)
KOULUTUSMUOTO		
Varhaiskasvatus	-31 (-29)	-39 (-36)
Yleissivistävä	-35 (29)	-41 (0)
Ammatillinen	-48 (-67)	-67 (-56)
Vapaa sivistystyö	-52 (-48)	-44 (-28)
Taiteen perusopetus	-48 (-35)	-68 (-35)
AMK	-25 (-40)	-50 (-40)
Yliopisto	-44 (-33)	-78 (-44)
Muu	-50 (-14)	-50 (-43)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ		
Alle 20	-33 (-35)	-36 (-35)
20–49	-55 (-6)	-64 (-21)
50–249	-29 (-48)	-57 (-35)
Väh. 250	-32 (-42)	-56 (-47)
OPISKELIJAMÄÄRÄ		
Alle 300	-35 (-19)	-43 (-36)
300–999	-50 (-24)	-64 (-24)
1000–4999	-29 (-46)	-46 (-25)
Väh. 5000	-31 (-46)	-50 (-41)
ALUE		
Helsinki-Uusimaa	-40 (-21)	-58 (-32)
Etelä-Suomi	-32 (-44)	-41 (-44)
Länsi-Suomi	-33 (-50)	-42 (-32)
Pohjois- ja Itä-Suomi	-34 (-45)	-50 (-45)

Taulukko 1: Yleiset näkymät: Saldoluku=parantuneeksi/vaksi nähneiden osuus – heikentyneeksi/väksi nähneiden osuus. (Suluissa vuodentakainen saldoluku.)

Toimialan yleisten näkymien nähdään heikentyneen viimeisen 12 kuukauden aikana useammin kuin parantuneen: saldoluku (=parantuneeksi nähneiden osuus (6,4 %) – heikentyneeksi nähneiden osuus (44,0 %)) on -38. Toisaalta 49,6 prosenttia vastaajista näkee yleisten näkymien säilyneen ennallaan. Heikentymistä nähdään vuodentakaista useammin: saldoluku oli -31 (suluissa). Heikentyvää näkymää myös ennakoitiin vuotta aiemmin saldoluvun oltua -33.

Näkymät seuraavalle 12 kuukaudelle ovat edelleen heikkenevät (56,8 % heikkenee, 5,6 % paranee). Odotukset ovat heikentyvät jopa selkeästi (saldoluku vuosi sitten -33).

Saldolukujen lasku on seurausta näkymän ennallaan säilymistä arvioivien siirtymisestä toteutunutta ja ennakoivaa heikkenemistä arvioiviin.

Yleisten näkymien koetaan heikentyneen kaikissa muissa koulutusmuodoissa paitsi ammatillisessa ja ammattikorkeakoulutuksessa. Etenkin heikentynyttä näkymää koetaan yleissivistävässä koulutuksessa vuoden takaiseen verrattaessa.

Seuraavan 12 kuukauden näkymän heikkenemistä koetaan vuoden takaiseen verrattaessa erityisesti yleissivistävässä ja yliopistokoulutuksessa sekä taiteen perusopetuksessa.

Yleiset näkymät kuluneen 12 kuukauden aikana ovat heikoimmat 20–49 henkilöä työllistävissä ja 300–999 opiskelijan organisaatioissa. Odotukset seuraavalta 12 kuukaudelta ovat tasaisemmin heikkeneviä eri kokoluokkia tarkastellen.

Yhteenvetona voitaneen todeta, että epävarmuuden vallitessa yleisesti sekä esimerkiksi julkisen talouden ja väestökehityksen suhteen ilmassa on pessimismiä, joka ei kuitenkaan näy samassa määrin seuraavaksi tarkasteltavissa tekijöissä.

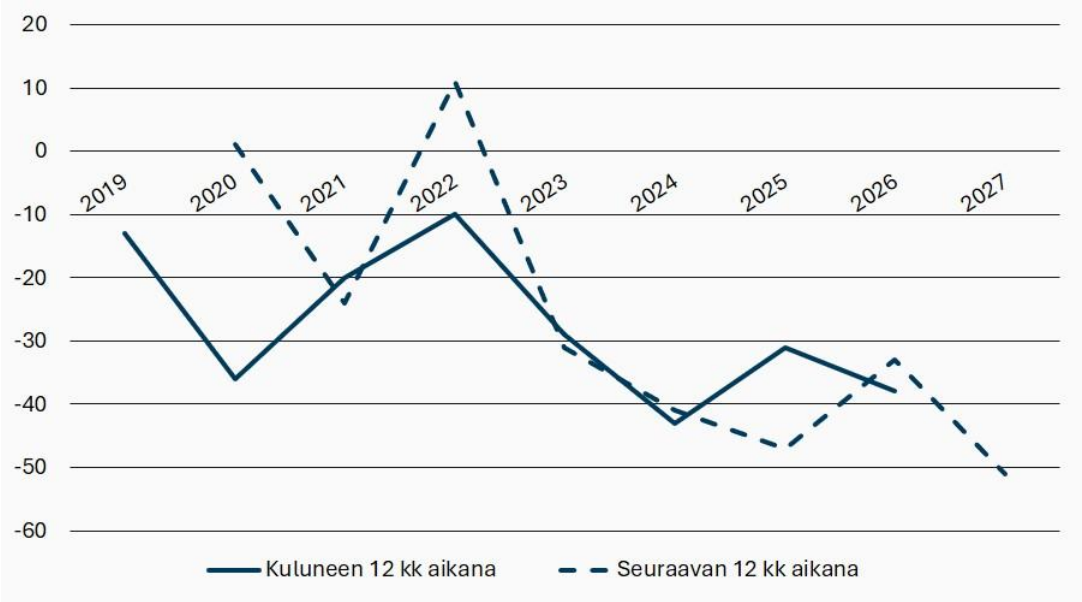

Kuvio 1: Yleiset näkymät. (Odotusten saldoluku kyselyä seuraavan vuoden kohdalla.)

Yhteistyö

Yhteistyö muiden kasvatus-, koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden kanssa on säilynyt entisellään 56 prosentin kohdalla organisaatioista ja samoin tilanteen arvioidaan säilyvän ennallaan 45 prosentin kohdalla. Organisaatioista 41 prosentilla yhteistyö on lisääntynyt kuluneen 12 kuukauden aikana ja 52 prosentin kohdalla odotetaan lisääntyvän seuraavan 12 kuukauden aikana. Nämä ovat samaa tasoa kuin vuotta aiemmin.

Yhteistyö on kasvanut kaikissa koulutusmuodoissa pl. varhaiskasvatus – kuten vuosi sitten odotettiinkin. Varhaiskasvatus, jossa odotettiin hieman laskua, yhteistyö on myös hieman laskenut.

Toteutunut kehitys on samaa tasoa kuin vuosi sitten pl. yleissivistävä ja korkeakoulutuskoulutus, joissa taso on hieman matalampaa. Toteutunut kehitys ei ole ollut samoissa määrin kasvava kuin oli odotukset pl. varhaiskasvatus ja yleissivistävä koulutus.

Odotukset yhteistyön lisääntymisestä ovat vuodentakaista korkeampia yliopistoissa ja varhaiskasvatuksessa. Ammatillisessa koulutuksessa ja vapaassa sivistystyössä odotukset yhteistyön kasvusta ovat viime vuotta

maltillisempia. Odotukset yhteistyön kasvusta ovat kauttaaltaan toteutunutta yleisempiä. Odotukset ovat edelleen kasvavia.

Melko samat havainnot pätevät yhteistyöhön yritysten ja muun työelämän kanssa. Yhteistyön kasvu yritysten ja muun työelämän kanssa ei ole kuitenkaan yhtä vahvaa kuin alan organisaatioiden kanssa. Yhteistyö ei myöskään ole kasvanut samoissa määrin kuin vuosi sitten odotettiin. Yhteistyön yritysten ja työelämän kanssa ei nähdä kasvaneen samoissa määrin vapaassa sivistystyössä ja taiteen perusopetuksessa eikä varhaiskasvatuksessa kuin vuosi sitten. Toisaalta yleissivistävässä ja ammatillisessa koulutuksessa yhteistyön kasvu on ollut aiempaa yleisempää.

Tulevalta 12 kuukaudelta odotetaan kuitenkin voittopuolisesti yhteistyön kasvua – etenkin korkeakouluissa. Kasvu odotukset eivät kuitenkaan ole yhtä yleisiä kuin alan sisäisesti. Varhaiskasvatuksessa odotukset ovat jopa laskevat.

	Yhteistyö muiden kasvatus/koulutus/tutkimusorganisaatioiden kanssa kuluneen 12 kk aikana	Yhteistyö muiden kasvatus/koulutus/tutkimusorganisaatioiden kanssa seuraavan 12 kk aikana	Yhteistyö yritysten ja muun työelämän kanssa kuluneen 12 kk aikana	Yhteistyö yritysten ja muun työelämän kanssa seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	38 (41)	50 (46)	26 (28)	39 (47)
KOULUTUSMUOTO				
Varhaiskasvatus	-5 (0)	4 (-15)	-9 (0)	-9 (14)
Yleissivistävä	6 (18)	12 (6)	12 (0)	18 (13)
Ammatillinen	33 (39)	48 (61)	38 (6)	57 (67)
Vapaa sivistystyö	37 (44)	44 (50)	16 (26)	44 (46)
Taiteen perusopetus	52 (48)	56 (59)	16 (24)	28 (38)
AMK	63 (80)	94 (93)	75 (67)	88 (87)
Yliopisto	56 (78)	100 (78)	78 (78)	89 (78)
Muu	57 (13)	86 (13)	14 (38)	29 (50)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ				
Alle 20	21 (22)	31 (30)	-2 (13)	5 (30)
20–49	50 (33)	47 (33)	24 (22)	41 (38)
50–249	29 (48)	48 (55)	24 (28)	48 (57)
Väh. 250	56 (84)	88 (90)	76 (74)	88 (84)
OPISKELIJAMÄÄRÄ				
Alle 300	23 (25)	23 (17)	8 (6)	5 (25)
300–999	43 (47)	61 (53)	11 (32)	36 (42)
1000–4999	36 (35)	54 (52)	30 (36)	54 (64)
Väh. 5000	54 (76)	81 (86)	72 (64)	81 (81)
ALUE				
Helsinki-Uusimaa	50 (34)	55 (40)	32 (23)	40 (40)
Etelä-Suomi	26 (44)	37 (56)	20 (26)	37 (59)
Länsi-Suomi	35 (41)	41 (51)	24 (34)	43 (58)
Pohjois- ja Itä-Suomi	30 (40)	58 (52)	28 (38)	45 (66)

Taulukko 2: Yhteistyö muiden kasvatus-, koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden sekä yritysten ja muun työelämän kanssa.

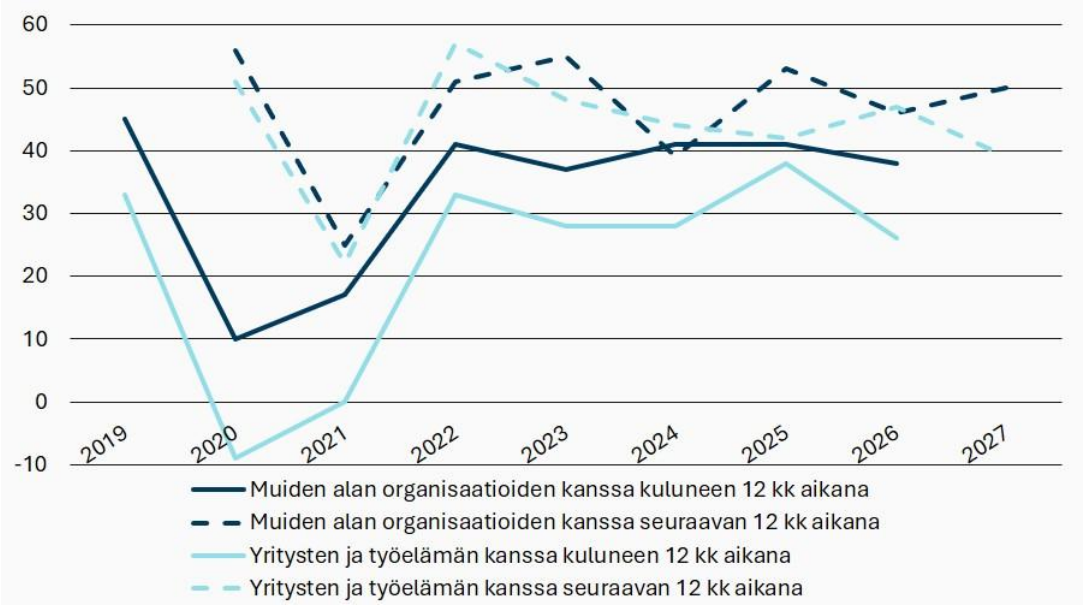

Kuvio 2: Yhteistyö muiden kasvatus-, koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden sekä yritysten ja muun työelämän kanssa.

Opiskelija- ja oppilasmäärä

Opiskelija/oppilas/lapsimäärältään kasvaneita organisaatioita on lähes yhtä paljon kuin määrältään laskeneita kuluneen 12 kuukauden aikana. Määrää kasvattaneiden organisaatioiden osuus on odotettua matalampi. Opiskelija- ja lapsimäärä on kasvanut 36 prosentissa ja säilynyt entisellään 29 prosentissa.

Opiskelijamäärät ovat kasvaneet yleisesti vain korkeakouluissa, ja yleissivistävässä koulutuksessa lapsimäärä näyttäisi säilyneen suunnilleen ennallaan, kun muissa koulutusmuodoissa lapsi- ja opiskelijamäärät ovat voittopuolisesti laskeneet. Vuosi sitten vapaassa sivistystyössä ennakoitiin ennallaan säilymistä, kun muissa koulutusmuodoissa yleisemmin nousua.

Seuraavan 12 kuukauden aikana opiskelija- ja lapsimäärän ennakoidaan kasvavan 33 prosentissa organisaatioista ja säilyvän ennallaan 49 prosentissa. Vapaassa sivistystyössä opiskelijamäärän odotetaan jopa laskevan. Korkeakoulutuksessa odotetaan edelleen nousevaa opiskelijamäärää, kun muissa koulutus muodoissa odotetaan opiskelija- ja lapsimäärien säilyvän ennallaan. Toteutunut ja odotettu kasvu on vuodentakaista harvinaisempaa.

Kansainvälisten opiskelijoiden määrä on laskenut ammatillisessa ja yliopistokoulutuksessa. Kasvua on ollut etenkin ammattikorkeakouluissa. Kehitys on ollut ennakoitua maltillisempaa pl. vapaa sivistystyö, varhaiskasvatus ja yleissivistävä koulutus. Korkeakoulutuksessa odotukset kasvusta ovat hyvin yleisiä seuraavan 12 kuukauden aikana. Yleissivistävässä ja ammatillisessa koulutuksessa sekä vapaassa sivistystyössä ennakoidaan laskua. Kokonaisuutena toteutunut ja odotukset kehityksestä ovat aiempaa maltillisempaa tasoa.

	Opiskelija/oppilas/lapsimäärä kuluneen 12 kk aikana	Opiskelija/oppilas/lapsimäärä seuraavan 12 kk aikana	Kv. opiskelijoiden määrä kuluneen 12 kk aikana	Kv. opiskelijoiden määrä seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	1 (29)	14 (31)	20 (33)	18 (36)
KOULUTUSMUOTO				
Varhaiskasvatus	-27 (0)	0 (21)	32 (-14)	23 (0)
Yleissivistävä	6 (53)	6 (41)	6 (6)	-12 (0)
Ammatillinen	-29 (22)	0 (22)	-10 (33)	-24 (33)
Vapaa sivistystyö	-19 (24)	-15 (4)	13 (25)	-26 (14)
Taiteen perusopetus	-28 (-4)	0 (28)	38 (41)	36 (59)
AMK	75 (73)	75 (71)	50 (86)	69 (73)
Yliopisto	89 (89)	78 (88)	-22 (45)	56 (45)
Muu	-33 (50)	0 (17)	25 (40)	40 (40)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ				
Alle 20	-23 (11)	2 (20)	18 (35)	5 (26)
20–49	-21 (24)	0 (29)	22 (18)	6 (32)
50–249	10 (24)	10 (21)	10 (24)	5 (35)
Väh. 250	64 (84)	56 (78)	28 (78)	60 (63)
OPISKELIJAMÄÄRÄ				
Alle 300	-18 (31)	10 (17)	10 (27)	0 (21)
300–999	-26 (3)	-4 (53)	32 (28)	19 (46)
1000–4999	7 (42)	7 (52)	26 (38)	15 (38)
Väh. 5000	50 (68)	50 (86)	20 (61)	48 (50)
ALUE				
Helsinki-Uusimaa	8 (33)	21 (42)	31 (29)	33 (41)
Etelä-Suomi	-15 (35)	-9 (12)	3 (26)	0 (29)
Länsi-Suomi	-14 (27)	14 (30)	15 (36)	9 (35)
Pohjois- ja Itä-Suomi	3 (14)	16 (7)	30 (39)	23 (41)

Taulukko 3: Opiskelija-, oppilas- ja lapsimäärä.

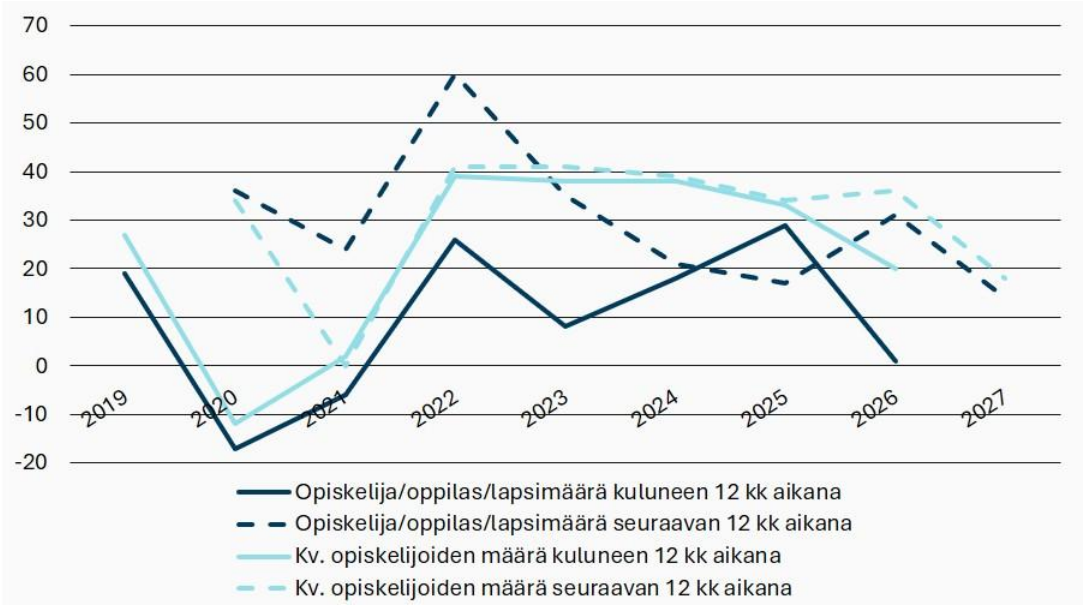

Kuvio 3: Opiskelija-, oppilas- ja lapsimäärä.

Aloituspaikat

Kaikista vastaajista 26 prosenttia näkee koulutusmuotonsa aloituspaikkojen tai päiväkotipaikkojen tarpeen kasvaneen kuluneen 12 kuukauden aikana ja lähes sama osuus (23 %) näkee tarpeen kasvavan seuraavan 12 kuukauden aikana. Vastaajista 56 prosenttia kokee aloituspaikkojen tarpeen säilyneen ennallaan ja 63 prosenttia säilyvän ennallaan.

Lähes kaikissa, pl. varhaiskasvatus ja vapaa sivistystyö, koulutusmuodoissa koetaan aiempaa harvemmin tarpeen kasvaneen. Yleissivistävässä koulutuksessa, varhaiskasvatuksessa ja hieman vapaassa sivistystyössä aloituspaikkojen tarpeellisuuden koetaan laskevan seuraavan 12 kuukauden aikana. Odotukset ovat heikommat vuodentakaiseen verrattuna myös muissa koulutusmuodoissa.

Koettu tarve niin kuluneen kuin seuraavan 12 kuukauden aikana on heikkenevä Länsi-Suomessa sekä pienemmissä organisaatioissa. Pohjois- ja Itä-Suomessa tilanne ja odotukset ovat stabiilit.

Vuosi sitten ennakoitu tarve näyttäisi pitkälti myös toteutuneen pl. yleissivistävä koulutus ja taiteen perusopetus.

Halu ja valmius aloituspaikkojen lisäämiseen on tarvettakin yleisempää ja vuodentakaisella tasolla. Ammatillisessa koulutuksessa valmius on hieman laskenut, kun taas varhaiskasvatuksessa noussut. Vastaajista vajaa 80 prosenttia on valmis lisäämään aloituspaikkoja. Kaikki loputkin ovat valmiita säilyttämään nykyiset aloituspaikkamäärät. Valmiutta on kaikissa koulutusmuodoissa, kaiken kokoisissa organisaatioissa ja kaikissa osissa maata.

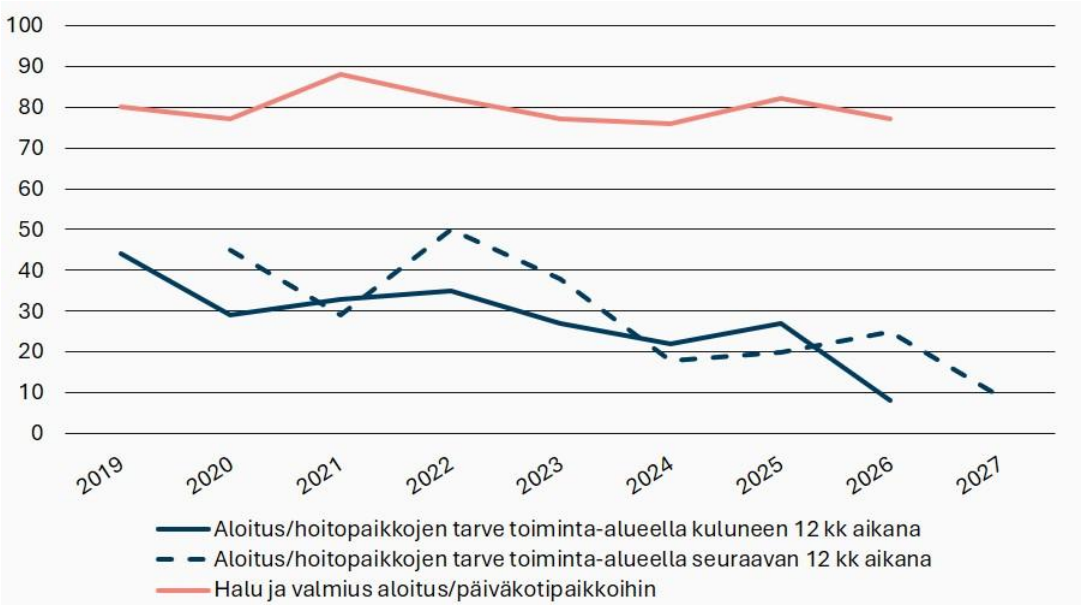

Kuvio 4: Aloitus- ja päiväkotipaikat.

	Koulutusmuodon aloitus/ päiväkotipaikkojen tarve toiminta-alueella kuluneen 12 kk aikana	Koulutusmuodon aloitus/ päiväkotipaikkojen tarve toiminta-alueella seuraavan 12 kk aikana	Halu ja valmius koulutusmuodon aloitus/päiväkotipaikkoihin
Kaikki	8 (27)	9 (25)	77 (82)
KOULUTUSMUOTO			
Varhaiskasvatus	-26 (-29)	-4 (-21)	61 (50)
Yleissivistävä	0 (-6)	-18 (24)	82 (77)
Ammatillinen	5 (35)	10 (18)	81 (94)
Vapaa sivistystyö	19 (22)	-6 (14)	83 (88)
Taiteen perusopetus	-4 (32)	8 (25)	76 (86)
AMK	44 (67)	38 (67)	88 (87)
Yliopisto	67 (78)	56 (89)	89 (89)
Muu	-25 (40)	-25 (-20)	80 (80)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ			
Alle 20	-17 (7)	-6 (7)	71 (80)
20–49	3 (13)	3 (7)	71 (81)
50–249	20 (26)	10 (26)	75 (82)
Väh. 250	40 (86)	36 (79)	92 (90)
OPISKELIJAMÄÄRÄ			
Alle 300	-16 (15)	-5 (12)	69 (75)
300–999	-8 (23)	4 (23)	73 (79)
1000–4999	26 (17)	8 (6)	75 (79)
Väh. 5000	44 (75)	39 (80)	96 (95)
ALUE			
Helsinki-Uusimaa	22 (30)	28 (39)	77 (85)
Etelä-Suomi	14 (47)	17 (37)	83 (83)
Länsi-Suomi	-10 (27)	-6 (23)	75 (85)
Pohjois- ja Itä-Suomi	0 (19)	0 (12)	79 (78)

Taulukko 4: Aloitus- ja päiväkotipaikat.

Rahoitus ja muut tulot

Kokonaisuutena ajatellen rahoitus näyttäisi nousseen useammin kuin laskeneen. Kaikkien vastaajien joukossa kokonaisrahoituksen saldoluku on 9 kuluneen 12 kuukauden aikana. Vastaajista 43 prosenttia arvioi kokonaisrahoituksen säilyneen entisellään ja 33 prosenttia kasvaneen. Rahoituksen katsoo useampi laskeneen kuin nousseen ammatillisessa koulutuksessa, varhaiskasvatuksessa ja vapaassa sivistystyössä. Näissä myös odotukset olivat matalimmat vuosi sitten. Pahimmat odotukset eivät kuitenkaan näyttäisi toteutuneen ammatillisessa koulutuksessa.

Aiempaa useampi odottaa rahoituksen laskevan seuraavan 12 kuukauden aikana – näin on etenkin yleissivistävässä ja ammatillisessa koulutuksessa sekä vapaassa sivistystyössä. Tätä kautta kokonaissaldolukukin on vuodentakaista matalampi kääntyen negatiiviseksi.

Julkinen rahoitus on kehittynyt odotettua vahvemmin säilyen lähes ennallaan kokonaisuutena laskevista odotuksista poiketen. Siten saldoluku on -4, ja positiivinenkin yleissivistävässä koulutuksessa, yliopistoissa ja taiteen perusopetuksessa. Ammatillisessa on kuitenkin toteutunut odotettua laskua. Selvimmin laskua on ollut kuitenkin vapaassa sivistystyössä. Myös ammattikorkeakouluissa indikoidaan laskua.

Muu rahoitus on odotusten mukaisesti kasvanut hieman pl. varhaiskasvatus, jossa on ollut odotettua laskua.

Taiteen perusopetusta lukuun ottamatta odotukset julkisen rahoituksen suhteen seuraavan 12 kuukauden aikana ovat heikkenevät. Muun rahoituksen kasvun suhteen odotukset ovat maltillisesti nousevia pl. varhaiskasvatus ja vapaa sivistystyö, joissa ennakoidaan muunkin rahoituksen laskua hieman yleisemmin.

	Liikevaihto/ kokonaisrahoitus kuluneen 12 kk aikana	Liikevaihto/ kokonaisrahoitus seuraavan 12 kk aikana	Julkinen rahoitus kuluneen 12 kk aikana	Julkinen rahoitus seuraavan 12 kk aikana	Muu rahoitus/muut tulot kuluneen 12 kk aikana	Muu rahoitus/muut tulot seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	9 (21)	-10 (7)	-4 (-1)	-26 (-17)	19 (17)	17 (10)
KOULUTUSMUOTO						
Varhaiskasvatus	-9 (14)	0 (0)	5 (7)	-14 (7)	-14 (0)	-9 (7)
Yleissivistävä	38 (59)	-18 (41)	47 (59)	-12 (18)	6 (24)	12 (6)
Ammatillinen	-15 (-11)	-57 (-33)	-10 (-67)	-57 (-61)	5 (-6)	10 (-6)
Vapaa sivistystyö	-19 (0)	-41 (-17)	-38 (-4)	-46 (-29)	8 (13)	-4 (-18)
Taiteen perusopetus	20 (3)	4 (7)	24 (7)	0 (0)	33 (7)	39 (4)
AMK	63 (67)	38 (33)	-20 (-7)	-38 (47)	81 (47)	75 (53)
Yliopisto	67 (89)	33 (89)	33 (44)	-11 (22)	78 (67)	56 (89)
Muu	-50 (-38)	-38 (-50)	-38 (-75)	-38 (-63)	13 (-13)	50 (-13)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ						
Alle 20	-11 (-11)	-4 (-8)	-14 (5)	-14 (-16)	-11 (8)	-2 (0)
20–49	-3 (30)	-41 (-3)	-12 (12)	-38 (-6)	18 (21)	9 (3)
50–249	10 (10)	-5 (4)	14 (-24)	-29 (-21)	29 (0)	29 (0)
Väh. 250	60 (79)	24 (53)	4 (0)	-24 (-32)	67 (53)	54 (53)
OPISKELIJAMÄÄRÄ						
Alle 300	-8 (11)	-8 (3)	-5 (20)	-13 (-3)	-11 (12)	-8 (-12)
300–999	-4 (12)	-11 (-6)	-7 (-6)	-26 (-18)	4 (12)	0 (18)
1000–4999	11 (21)	-21 (-4)	0 (-25)	-43 (-29)	30 (25)	26 (4)
Väh. 5000	54 (55)	15 (52)	8 (5)	-15 (-18)	62 (32)	54 (41)
ALUE						
Helsinki-Uusimaa	19 (19)	-9 (13)	0 (6)	-21 (-13)	27 (6)	15 (9)
Etelä-Suomi	0 (7)	-9 (-4)	3 (-22)	-3 (-32)	17 (22)	20 (4)
Länsi-Suomi	-3 (9)	-11 (-6)	-14 (-15)	-33 (-18)	11 (21)	14 (21)
Pohjois- ja Itä-Suomi	16 (7)	-6 (-7)	-3 (-30)	-39 (-40)	19 (10)	30 (13)

Taulukko 5: Rahoitus ja muut tulot.

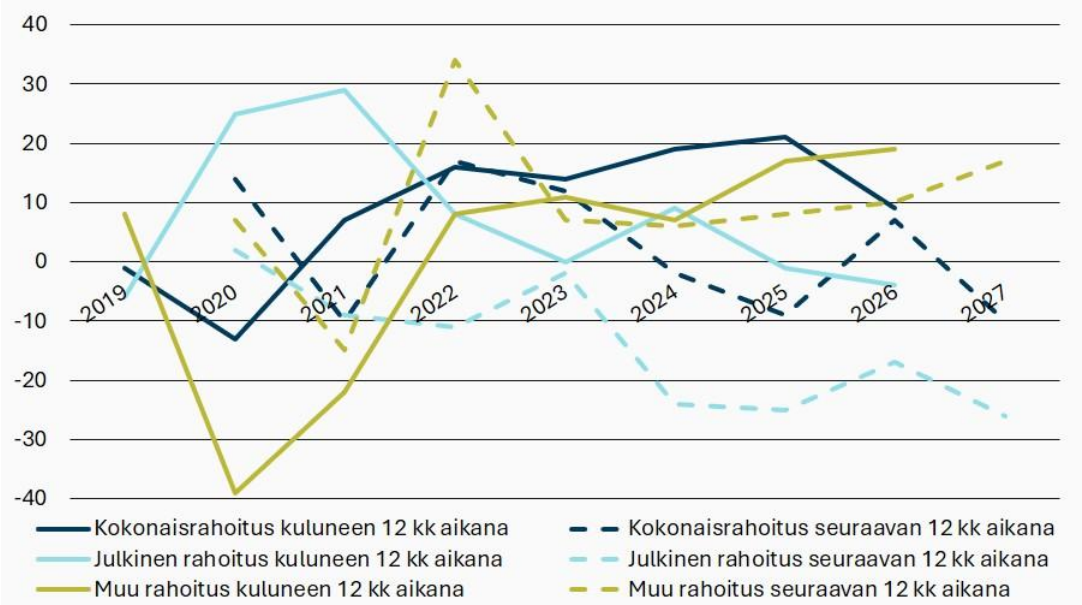

Kuvio 5: Rahoitus ja muut tulot.

Henkilöstömäärä

Vastaajista 22 prosenttia ilmoittaa henkilöstömääränsä kasvaneen kuluneen 12 kuukauden aikana ja 26 prosenttia laskeneen. Kasvua on ollut merkittävämmin korkeakouluissa. Taiteen perusopetuksessa henkilöstön lasku näyttäisi ainakin pysähtyneen. Vapaassa sivistystyössä ja ammatillisessa koulutuksessa henkilöstömäärä näyttäisi jatkaneen laskua ja varhaiskasvatuksessa kääntyneen yleisemmin laskevaksi. Henkilöstö on kokonaisuutena jopa hieman useammin laskenut kuin noussut. Vapaassa sivistystyössä ja varhaiskasvatuksessa ei odotettu laskua vuosi sitten.

Kasvua on ollut kuitenkin kasvatus-, opetus- ja tutkimushenkilöstössä pl. ammatillinen koulutus. Muissa henkilöstöryhmissä maltillista kasvua on ollut yleissivistävässä koulutuksessa ja korkeakoulutuksessa. Varhaiskasvatuksessa, ammatillisessa koulutuksessa ja vapaassa sivistystyössä henkilöstömäärän lasku näyttäisi kohdistuneen etenkin muuhun henkilöstöön.

Odotukset henkilöstön laskusta seuraavan 12 kuukauden aikana ovat yleistyviä kokonaisuutena. Näin on etenkin taiteen perusopetuksessa, yleissivistävässä koulutuksessa ja hieman myös ammattikorkeakoulutuksessa. Ammatillisessa koulutuksessa ja vapaassa sivistystyössä laskun ennakoidaan jatkuvan. Yliopistoissa ja varhaiskasvatuksessa ennakoidaan hyvin maltillista kasvua. Nämä havainnot pätevät molempiin henkilöstöryhmiin, mutta ammattikorkeakouluissa ja taiteen perusopetuksessa ennakoidaan vain muun henkilöstön osalta laskua, kun taas yliopistoissa ja varhaiskasvatuksessa ennakoidaan kasvatus-, opetus- ja tutkimushenkilöstön kasvua. Niinpä kokonaisuutena kokonaishenkilöstömäärän sekä muun henkilöstömäärän ennakoidaan olevan hieman laskevia seuraavan 12 kuukauden aikana ja kasvatus-, opetus- ja tutkimushenkilöstömäärän säilyvän suunnilleen ennallaan.

Kehitys näyttäisi olleen ja olevan varsin yhteneväistä koko maassa.

Kansainvälisen henkilöstön määrä on kasvanut kuluneen 12 kuukauden aikana kaikissa koulutusmuodoissa pl. yleissivistävä koulutus, jossa se on säilynyt lähes entisellään. Erityisesti kasvua on ollut korkeakoulutuksessa.

Kansainvälisen henkilöstön määrän odotetaan kasvavan samoin erityisesti korkeakouluissa seuraavan 12 kuukauden aikana. Muissa koulutusmuodoissa määrän ennakoidaan säilyvän käytännössä entisellään pl. yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, joissa ennakoidaan pientä laskua.

	Henkilöstömäärä kuluneen 12 kk aikana	Henkilöstömäärä seuraavan 12 kk aikana	Kasvatus/opetus/tutkimushenkilöstön määrä kuluneen 12 kk aikana	Kasvatus/opetus/tutkimushenkilöstön määrä seuraavan 12 kk aikana	Muun kuin opetus/tutkimushenkilöstön määrä kuluneen 12 kk aikana	Muun kuin opetus/tutkimushenkilöstön määrä seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	-3 (9)	-13 (3)	19 (19)	2 (8)	0 (3)	-10 (-8)
KOULUTUSMUOTO						
Varhaiskasvatus	-35 (14)	4 (7)	9 (14)	9 (7)	-13 (7)	0 (-7)
Yleissivistävä	6 (47)	-12 (12)	18 (47)	-6 (6)	24 (25)	-6 (6)
Ammatillinen	-38 (-28)	-33 (-35)	-5 (17)	-33 (-35)	-14 (-17)	-24 (-33)
Vapaa sivistystyö	-22 (-13)	-26 (9)	4 (0)	-13 (-5)	-14 (-13)	-4 (-8)
Taiteen perusopetus	8 (-18)	-12 (-7)	13 (-10)	0 (-4)	0 (-4)	-13 (-14)
AMK	27 (72)	-6 (36)	63 (80)	50 (53)	7 (60)	-6 (33)
Yliopisto	67 (89)	11 (89)	78 (89)	22 (89)	11 (0)	-45 (22)
Muu	-25 (-50)	-25 (-38)	25 (-29)	0 (-14)	-20 (-25)	-40 (-38)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ						
Alle 20	-17 (-3)	-13 (-11)	-3 (-3)	-3 (0)	-5 (-14)	-8 (-16)
20–49	-12 (3)	-15 (6)	16 (9)	-16 (3)	0 (12)	-6 (-3)
50–249	0 (-7)	-19 (-7)	19 (7)	5 (-4)	5 (-11)	-10 (-21)
Väh. 250	33 (78)	-4 (42)	60 (95)	32 (53)	4 (47)	-16 (21)
OPISKELIJAMÄÄRÄ						
Alle 300	-20 (23)	-10 (0)	-3 (15)	-8 (9)	5 (6)	0 (-11)
300–999	-7 (-18)	-14 (-3)	24 (0)	-8 (-9)	-4 (-6)	-15 (-6)
1000–4999	0 (-4)	-21 (-9)	11 (13)	-4 (4)	-8 (0)	-27 (-17)
Väh. 5000	32 (52)	-8 (36)	58 (68)	31 (50)	4 (32)	-4 (14)
ALUE						
Helsinki-Uusimaa	6 (9)	-9 (2)	24 (19)	2 (2)	2 (0)	-12 (-9)
Etelä-Suomi	-3 (-8)	-6 (-4)	19 (7)	13 (0)	-3 (7)	-6 (-11)
Länsi-Suomi	-8 (3)	-19 (0)	9 (19)	-9 (13)	-3 (-3)	-3 (-9)
Pohjois- ja Itä-Suomi	-6 (10)	-3 (-10)	23 (24)	3 (17)	-17 (7)	-10 (-10)

Taulukko 6: Henkilöstömäärä.

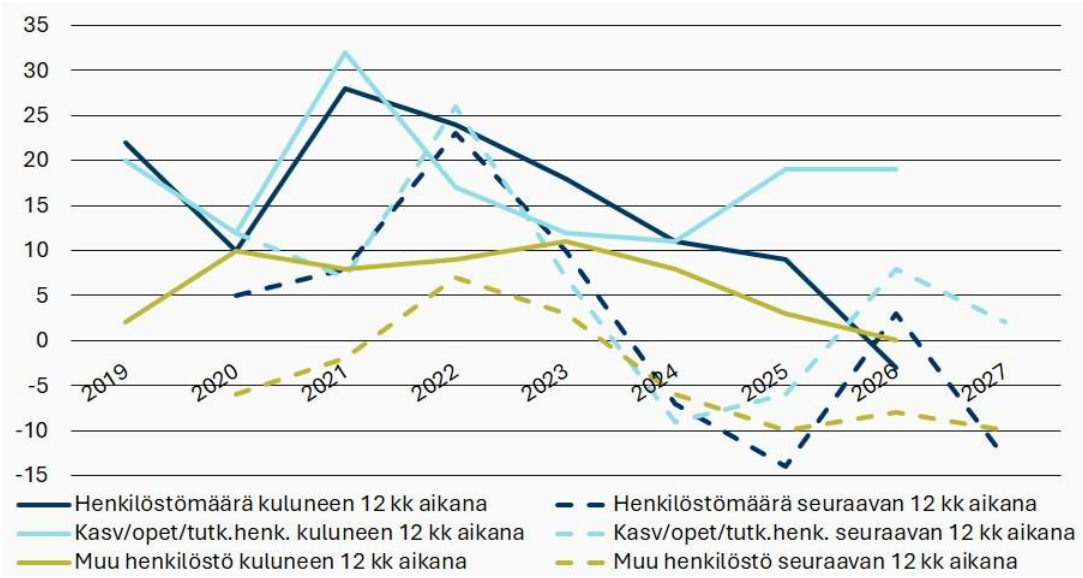

Kuvio 6: Henkilöstömäärä.

Rekrytointiongelmat

Rekrytointiongelmien helpottuminen näyttäisi pysähtyneen. Kokonaisuutena rekrytointiongelmien tilanne näyttää vakaalta, ja ongelmat koskettavat lähinnä tiettyjä erityisryhmiä.

Yleissivistävässä koulutuksessa rekrytointiongelmien koetaan kasvaneen hieman molemmissa henkilöstöryhmissä sekä yliopistoissa opetus- ja tutkimushenkilössä. Toisaalta rekrytointiongelmat näyttäisivät helpottaneen hieman ammatillisessa koulutuksessa ja varhaiskasvatuksessa koskien molempia henkilöstöryhmiä.

Molemmissa henkilöstöryhmissä rekrytointiongelmien suhteen tilanteen odotetaan jatkuvan ennallaan kokonaisuutena. Ammattikorkeakoulutuksessa rekrytointiongelmien odotetaan helpottuvan. Yliopistojen, yleissivistävän koulutuksen ja vapaan sivistystyön opetushenkilöstön osalta on rekrytointiongelmien kasvun odotuksia ainakin tiettyjen ryhmien osalta.

Rekrytointiongelmien suhteen kehitys näyttää varsin yhteneväiseltä koko maassa.

	Kasvatus/opetus/ tutkimushenkilös-tön rekrytointiongel-mat kuluneen 12 kk aikana	Kasvatus/opetus/ tutkimushenkilös-tön rekrytointiongel-mat seuraavan 12 kk aikana	Muun kuin ope-tus/tutkimushen-kilöstön rekrytoin-tiongelmat kulu-neen 12 kk aikana	Muun kuin ope-tus/tutkimushen-kilöstön rekrytoin-tiongelmat seuraa-van 12 kk aikana
Kaikki	-5 (-5)	1 (-10)	-7 (-1)	-5 (-4)
KOULUTUSMUOTO				
Varhaiskasvatus	-4 (7)	0 (7)	-17 (-14)	-4 (-14)
Yleissivistävä	13 (-6)	13 (12)	13 (0)	-7 (-12)
Ammatillinen	-11 (-6)	-5 (-12)	-11 (-6)	-5 (-6)
Vapaa sivistystyö	0 (0)	16 (5)	6 (19)	11 (5)
Taiteen perusopetus	0 (0)	8 (0)	4 (-15)	4 (0)
AMK	-27 (-33)	-19 (-14)	-25 (-40)	-31 (-13)
Yliopisto	11 (11)	11 (-11)	-11 (-11)	-11 (0)
Muu	-20 (-43)	0 (-43)	-20 (-43)	0 (-29)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ				
Alle 20	0 (-6)	5 (0)	-5 (-9)	3 (-3)
20–49	0 (0)	3 (3)	13 (-9)	-3 (-3)
50–249	-21 (-3)	-10 (-3)	-25 (0)	-5 (-3)
Väh. 250	-8 (-16)	0 (-11)	-20 (-26)	-20 (-11)
OPISKELIJAMÄÄRÄ				
Alle 300	-3 (0)	3 (9)	-5 (-9)	0 (3)
300–999	4 (-6)	4 (0)	4 (-6)	-4 (-6)
1000–4999	-13 (-8)	-8 (-4)	-21 (0)	-8 (0)
Väh. 5000	-12 (-9)	-4 (-10)	-13 (-23)	-12 (-9)
ALUE				
Helsinki-Uusimaa	-11 (-15)	-6 (-15)	-6 (-20)	-10 (-20)
Etelä-Suomi	-13 (-15)	3 (-7)	-13 (-15)	-3 (-7)
Länsi-Suomi	-6 (0)	0 (3)	-9 (0)	-3 (3)
Pohjois- ja Itä-Suomi	-7 (0)	-7 (11)	-27 (-10)	-27 (11)

Taulukko 7: Rekrytointiongelmat.

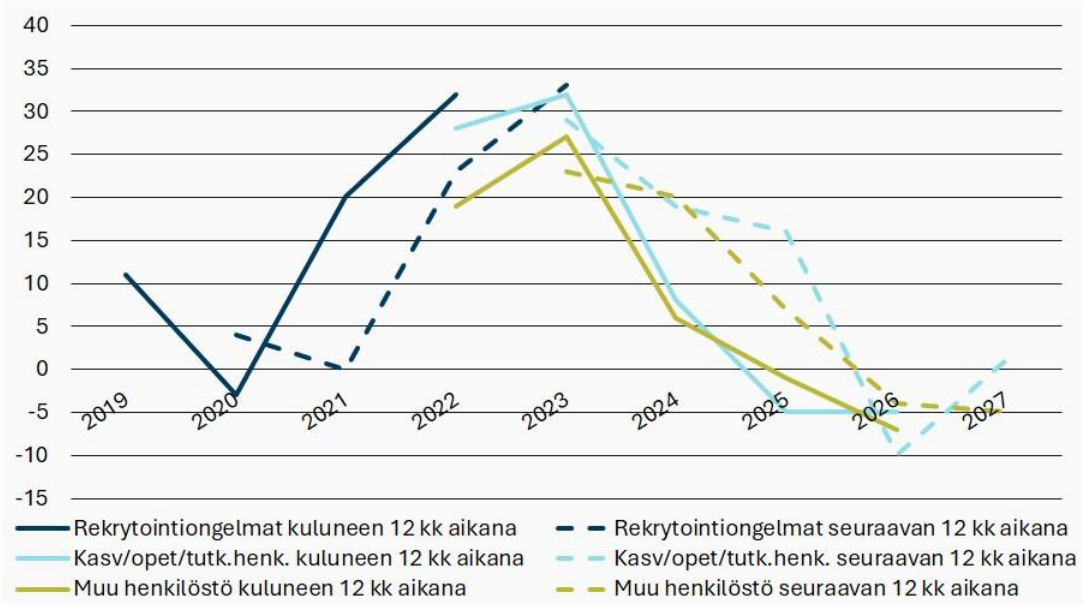

Kuvio 7: Rekrytointiongelmat.

Investoinnit

Vastaajista 30 prosenttia ilmoittaa aineellisten investointiensa kasvaneen kuluneen 12 kuukauden aikana ja 54 prosenttia säilyneen entisellään. Investoinnit ovat kasvaneet kaikissa osin maata ja kaikissa koulutusmuodoissa, mutta merkittävämmin yleissivistävässä ja yliopistokoulutuksessa ja varhaiskasvatuksessa. Vuosi sitten olleet odotukset näyttäisivät pääsääntöisesti toteutuneen – taiteen perusopetuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa ei ole kuitenkaan tapahtunut ennakoitua kääntymistä laskuun.

Investointien kasvun ennakoidaan olevan toteutunutta harvinaisempaa seuraavan 12 kuukauden aikana pl. taiteen perusopetus. Vapaassa sivistystyössä ja ammatillisessa koulutuksessa investointien ennakoidaan kääntyvän jopa laskuun. Kokonaisuutena odotukset investoinneista ovatkin vuodentakaisella, lähes entisellään säilymistä ennakoivalla, tasolla.

	Investoinnit kuluneen 12 kk aikana	Investoinnit seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	15 (20)	7 (6)
KOULUTUSMUOTO		
Varhaiskasvatus	29 (7)	18 (0)
Yleissivistävä	59 (24)	35 (18)
Ammatillinen	5 (6)	-15 (-6)
Vapaa sivistystyö	4 (13)	-8 (17)
Taiteen perusopetus	8 (25)	12 (-11)
AMK	13 (40)	0 (27)
Yliopisto	44 (67)	33 (75)
Muu	-13 (-25)	0 (-38)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ		
Alle 20	5 (8)	5 (-8)
20–49	9 (24)	6 (9)
50–249	25 (7)	5 (4)
Väh. 250	32 (53)	16 (22)
OPISKELIJAMÄÄRÄ		
Alle 300	16 (17)	0 (-6)
300–999	26 (18)	21 (3)
1000–4999	0 (22)	-7 (32)
Väh. 5000	27 (41)	23 (19)
ALUE		
Helsinki-Uusimaa	8 (17)	-2 (6)
Etelä-Suomi	20 (4)	11 (-12)
Länsi-Suomi	6 (24)	-3 (0)
Pohjois- ja Itä-Suomi	26 (7)	16 (10)

Taulukko 8: Investoinnit.

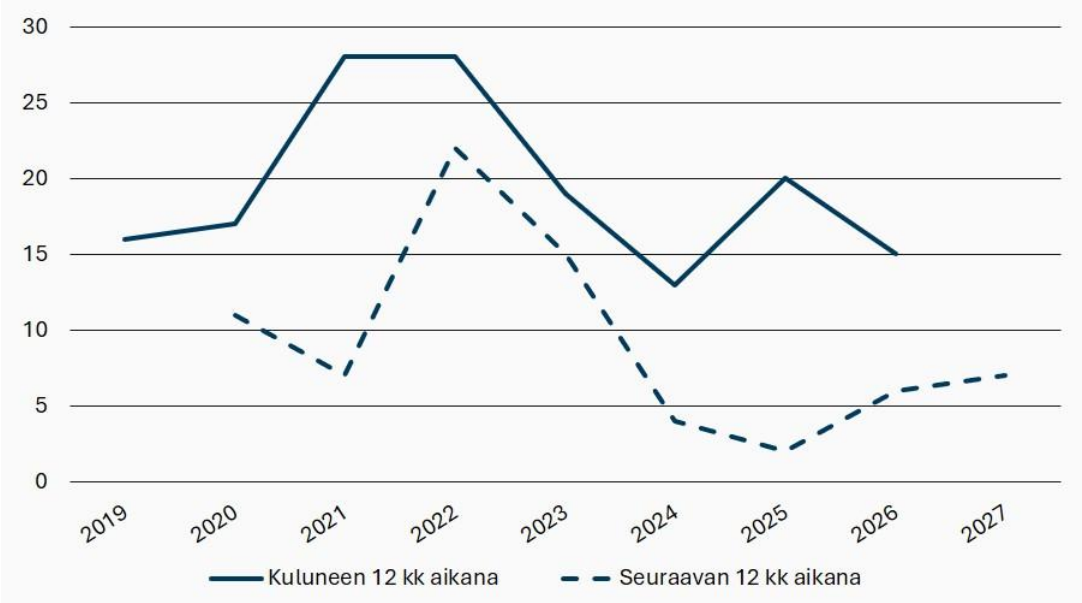

Kuvio 8: Investoinnit.

Koulutusvienti

	Koulutusvienti kuluneen 12 kk aikana	Koulutusvienti seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	13 (11)	17 (14)
Viejät	43 (42)	43 (36)

Taulukko 9: Kasvatus- ja koulutusvienti.

Barometrissa koulutusviennille annettiin seuraava määritelmä: Koulutusviennissä kasvatus-, koulutus- ja opetuspalveluiden asiakkaat, jotka voivat olla yksityishenkilöitä, yksityisten tai julkisten sektoreiden edustajia tai järjestöjä, ovat ulkomailla, mutta itse koulutuksen ei tarvitse tapahtua Suomen ulkopuolella, vaan vientiä on myös maksullisen kasvatuksen ja koulutuksen järjestäminen Suomessa maksajan tai asiakkaan ollessa ulkomainen.

Yllä mainitusti määriteltynä vastaajista 23 prosenttia ilmoitti tekevänsä koulutusvientiä: 21 prosenttia pääsääntöisesti suoraan koulutusorganisaationa ja 2 prosenttia pääsääntöisesti erillisen koulutusvientiyhtiön kautta.

Kaikkiin vastaajiin suhteutettuna 18 prosentilla koulutusvienti on kasvanut kuluneen 12 kuukauden aikana ja 5 prosentilla laskenut. Seuraavan 12 kuukauden aikana 22 prosenttia arvioi koulutusviennin kasvavan ja 5 prosenttia laskevan.

Koulutusvientiä tekevistä 7 prosentilla vienti on laskenut kuluneen 12 kuukauden aikana ja 50 prosentilla puolestaan kasvanut. Osuudet ovat säilyneet entisellään. Seuraavan 12 kuukauden aikana 7 prosenttia ennakoi koulutusviennin laskevan ja 50 prosenttia kasvavan. Kasvua ennakoivien osuus on noussut 10 prosenttiyksikköä vuodentakaisesta ja ennallaan säilymistä ennakoivien osuus on puolestaan laskenut.

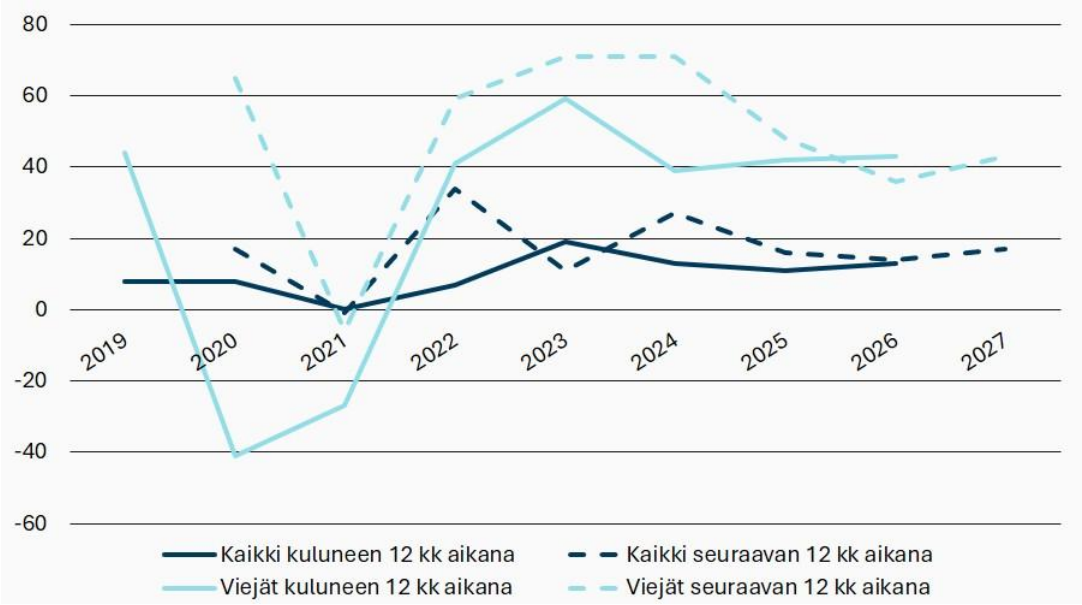

Kuvio 9: Kasvatus- ja koulutusvienti.

Taloudellinen tulos

	Viimeisimmän tilinpäätöksen jäämä	Viimeisimmän tilinpäätöksen jäämän kehitys	Kuluvan tilikauden jäämän kehitys
Kaikki	31 (6)	3 (9)	-27 (-1)
KOULUTUSMUOTO			
Varhaiskasvatus	10 (-14)	14 (-21)	-10 (-7)
Yleissivistävä	19 (0)	18 (35)	-6 (18)
Ammatillinen	33 (13)	0 (0)	-24 (-35)
Vapaa sivistystyö	35 (5)	4 (4)	-23 (4)
Taiteen perusopetus	12 (0)	-25 (7)	-24 (-18)
AMK	88 (67)	0 (50)	-53 (21)
Yliopisto	45 (22)	45 (50)	67 (33)
Muu	38 (-38)	-38 (-38)	-38 (-13)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ			
Alle 20	-2 (0)	-7 (-24)	-14 (-11)
20–49	35 (-6)	9 (15)	-29 (3)
50–249	62 (7)	5 (30)	-24 (-11)
Väh. 250	63 (47)	13 (41)	-57 (22)
OPISKELIJAMÄÄRÄ			
Alle 300	-3 (-6)	3 (-14)	-11 (-9)
300–999	29 (-9)	-4 (9)	-39 (-6)
1000–4999	36 (4)	0 (21)	-25 (8)
Väh. 5000	72 (57)	17 (32)	-38 (14)
ALUE			
Helsinki-Uusimaa	42 (-6)	6 (14)	-20 (4)
Etelä-Suomi	50 (27)	6 (30)	-18 (-18)
Länsi-Suomi	31 (15)	-3 (-9)	-20 (9)
Pohjois- ja Itä-Suomi	32 (0)	16 (-14)	-41 (-3)

Taulukko 10: Taloudellinen tulos.

Vastaajista 56 prosentilla viimeisin tilinpäätös on ollut ylijäämäinen, 19 prosentilla tasapainossa ja 25 prosentilla alijäämäinen. Alijäämäisten osuus on laskenut 10 prosenttiyksiköllä ja ylijäämäisten noussut 15 prosenttiyksikköä. Ylijäämäisyyttä on ollut voittopuolisesti kaikissa koulutusmuodoissa. Kaikkein pienimmissä organisaatioissa jäämäisyys on muita heikompaa. Kokonaisuutena jäämäisyys on parantunut viimeisimmässä tilinpäätöksessä edelliseen verrattuna – parin edellisen vuoden tapaan.

Kuluvan tilikauden jäämän suhteen ollaan hieman pessimistisempiä. Vastaajista 16 prosenttia odottaa ylijäämän kasvavan tai alijäämän supistuvan, kun ylijäämä on kasvanut tai alijäämä on supistunut 31 prosentilla viimeisimmässä tilinpäätöksessä. Alijäämän kasvamista tai ylijäämän supistumista odottavia on 43 prosenttia, kun alijäämä on kasvanut tai ylijäämä supistunut 29 prosentilla viimeisimmässä tilinpäätöksessä. Odotukset ovat toteutunutta heikommat kaikissa muissa koulutusmuodoissa paitsi yliopistokoulutuksessa ja taiteen perusopetuksessa. Yliopistoja lukuun ottamatta odotukset ovat myös heikkenevät.

Viimeisimmän tilinpäätöksen suhteen tilanne vaikuttaisi olleen heikkenevä Länsi-Suomessa. Kuluvan tilinpäätöksen suhteen näkymä on heikkenevä koko maassa ja kaiken kokoisissa organisaatioissa.

Kokonaisuutena taloudellinen tilanne näyttäytyy vuodentakaista parempana ja myös ennakoitua positiivisempana. Tilanteen ennakoidaan kuluvalla tilikaudella kääntyvän heikkeneväksi. Selkeimmin kannattavuuden kanssa näytettäisiin painittavan taiteen perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa.

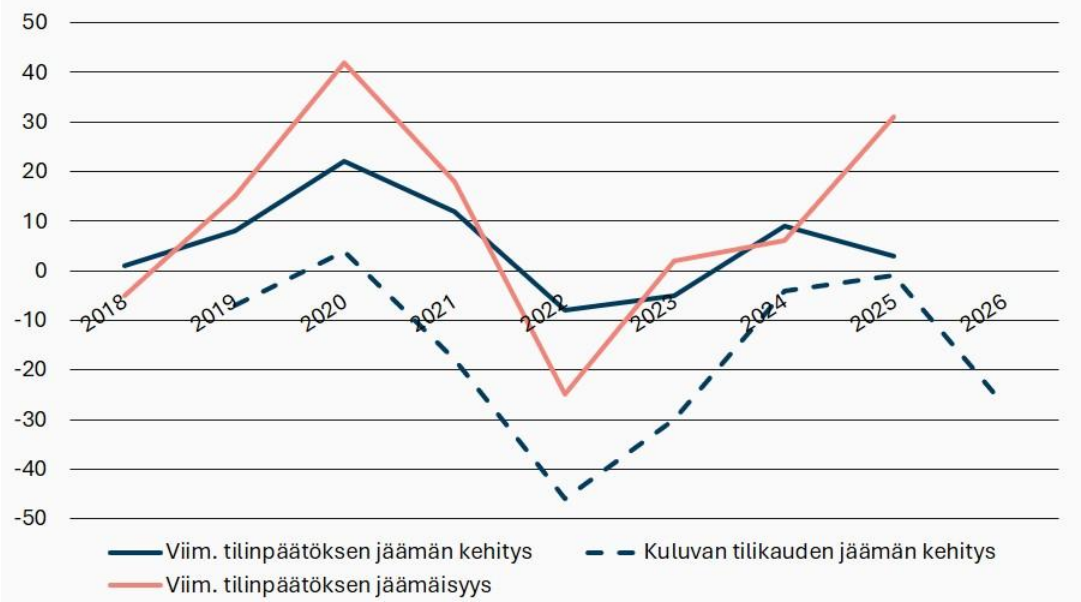

Kuvio 10: Taloudellinen tulos.

TOIMIALAKATSAUS

KOULUTUSALA – JÄRJESTÄJÄT, HENKILÖSTÖ JA RAHOITUS

Koulutuksen järjestäjien määrä

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2025 lopussa oli toiminnassa 837 koulutuksen järjestäjää.

Koulutuksen järjestäjistä 40 prosenttia oli kunnan tai kuntayhtymän omistamia, 3 prosenttia valtion omistamia ja 55 prosenttia yksityisen tahon omistamia. Loput toimivat Ahvenanmaalla.

Alla olevassa taulukossa koulutuksen järjestäjiä on jaoteltu toimintamuodon, ei omistajamuodon, mukaan koulutusmuodoittain Vipusesta kerättynä. Määrä eroaa edellä esitetystä, koska sama koulutuksen järjestäjä voi toimia eri koulutusmuodoissa.

Yleissivistävät koulut sekä kansalaisopistot toimivat valtaosaksi osana kuntia. Perusopetuksen järjestäjistä kuitenkin reilu neljäsosa on yksityismuotoisia. Taiteen perusopetuksen järjestäjistä vajaat 60 prosenttia toimii yksityisessä muodossa. Ammatillisessa opetuksessa 68 prosenttia järjestäjistä on yksityismuotoisia. Muissa koulutusmuodoissa koulutuksen järjestäjät ovat (lähes) kokonaan yksityismuotoisia.

	YHTEENSÄ	Yksityiset	Valtio	Kunta	Kuntayhtymä
Perusopetus	411	104	5	290	12
Lukiot	268	42	3	217	6
Kansanopistot	73	64	0	3	6
Kansalais- ja työväenopistot	170	23	0	144	3
Urheiluopistot	9	8	0	0	1
Kesäyliopistot	19	15	0	0	4
Opintokeskukset	11	11	0	0	0
Taiteen perusopetus	127	72	0	53	2
Ammatillinen koulutus	130	88	1	8	33
AMK	22	22	0	0	0
Yliopistot	13	13	0	0	0

Taulukko 11: Koulutuksen järjestäjien määrät koulutusmuodoittain 2025. (Lähde: Vipunen.)

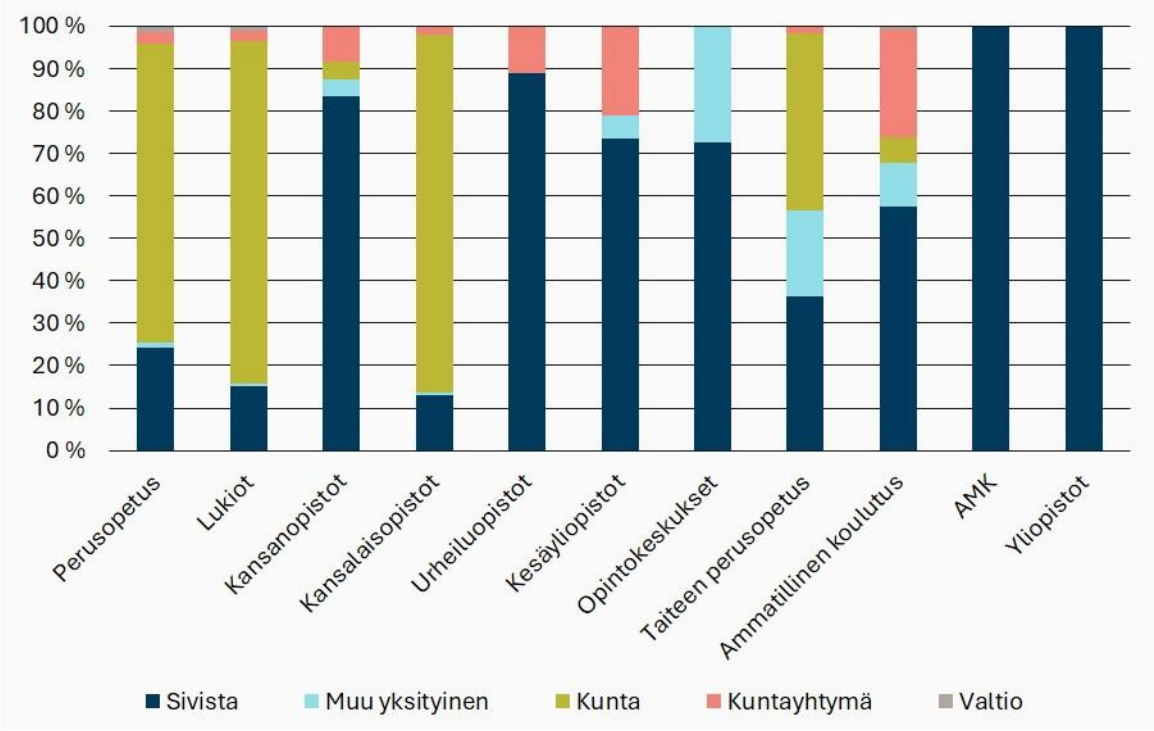

Kuvio 11: Koulutuksen järjestäjien jakautuminen koulutusmuodoittain 2025. (Lähde: Vipunen.)

Oppilaitosten määrä

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2025 Suomessa oli 3 045 oppilaitosta. Määrä laski 59 oppilaitoksella. Oppilaitoksissa opiskeli 2,3 miljoonaa opiskelijaa 2025. Tutkintotavoitteisessa koulutuksessa näistä oli vajaat 1,4 miljoonaa.

Peruskouluja oli toiminnassa 1 922 kappaletta, joista vuosiluokat 1–9 käsittäviä yhtenäiskouluja oli reilu neljännes. Peruskoulujen määrä laski 53 koululla. Yhtenäiskoulujen osuus peruskouluista on kymmenessä vuodessa kasvanut yli 10 prosenttiyksikköä. Peruskouluissa opiskeli 528 000 oppilasta (ei sisällä peruskoulujen 5 600 esikoululaista (41 900 kävi esikoulua varhaiskasvatuksen yhteydessä) eikä 9 400 aikuisopiskelijaa sekä kotiopetuksessa ja ulkomailla ollutta). Näistä 3 100 oppilasta kävi perusasteen erityskouluja, joita oli lisäksi 54.

Kaikkien peruskoulujen koko on kasvanut kymmenen vuoden aikana, mutta erityisesti on kasvanut yhtenäiskoulujen keskikoko: yli 30 prosenttia.

Käytettävissä olevien tilastojen mukaan ainakin 35 prosenttia peruskoulun oppilaista sai jonkinlaista tukea lukuvuonna 2024–2025. Osuus on prosenttiyksikön suurempi kuin edellisenä vuotena. Osa-aikaista erityisopetusta sai 25 prosenttia. Viime 20 vuoden aikana poikien osuus on säilynyt lähes ennallaan, mutta tyttöjen osuus on noussut 6 prosenttiyksikköä. Erityistä tukea sai 12 prosenttia tutkintoon johtavan ammatillisen koulutuksen opiskelijoista vuonna 2025.

Lukioita oli 327. Niissä opiskeli 106 000 opiskelijaa. Lisäksi oli 47 perus- ja lukioasteen sisältäviä kouluja, joissa opiskeli 30 000 oppilasta.

Ammatillisia oppilaitoksia oli 77. Ammatillisissa oppilaitoksissa peruskoulutuksessa opiskelijoita oli 218 000. Muissa 33 ammatillisessa erityis-, erikois- ja aikuisoppilaitoksessa opiskeli noin 25 000 opiskelijaa. Musiikkioppilaitoksia oli 137 ja muita taiteen opetuksen oppilaitoksia oli 125. Musiikkioppilaitoksissa opiskelijoita oli 69 000. Kansalaisopistoja oli 170 ja näissä opiskeli 524 000 opiskelijaa syksyllä 2025. Liikunnan koulutuskeskuksissa koulutettiin 109 000 henkilöä. Muissa oppilaitosmuodoissa (kansanopistot, opintokeskukset, kesäyliopistot ja muut taiteen perusopetuksen oppilaitokset) opiskelijamäärät jäävät yllä mainittujen alle.

Korkeakouluista yliopistoja oli 13 ja ammattikorkeakouluja 24 sisältäen poliisiammattikorkeakoulun ja Ahvenanmaan ammattikorkeakoulun. Ammattikorkeakouluissa opiskeli 187 000 ja yliopistoissa 184 000 opiskelijaa vuonna 2025.

Tilastokeskuksen tilasto ei sisällä kaikkia taiteen perusopetuksen järjestäjiä ja oppilaitoksia. Opetushallituksen keväällä 2020 julkaiseman selvityksen mukaan taiteen perusopetuksen oppilaitoksia on reilut 400. Näistä opetus- ja kulttuuriministeriön tuntiperusteisen valtionosuuden piirissä on noin kolmasosa. Oppilaita oli 128 000.

Varhaiskasvatusta tuotti 290 kuntaa sekä 417 yksityistä yritys- ja yhdistysmuotoista palveluntuottajaa ja 615 perhepäivähoitajaa. Kunnilla oli 4 980 sekä yksityisillä tuottajilla ja perhepäivähoitajilla 1 605 toimipaikkaa vuonna 2025. Yksityisillä palveluntuottajilla varhaiskasvatuspaikkoja oli 54 000. Varhaiskasvatukseen osallistui 232 000 lasta vuonna 2025. Lapsista 44 000 oli yksityisessä varhaiskasvatuksessa.

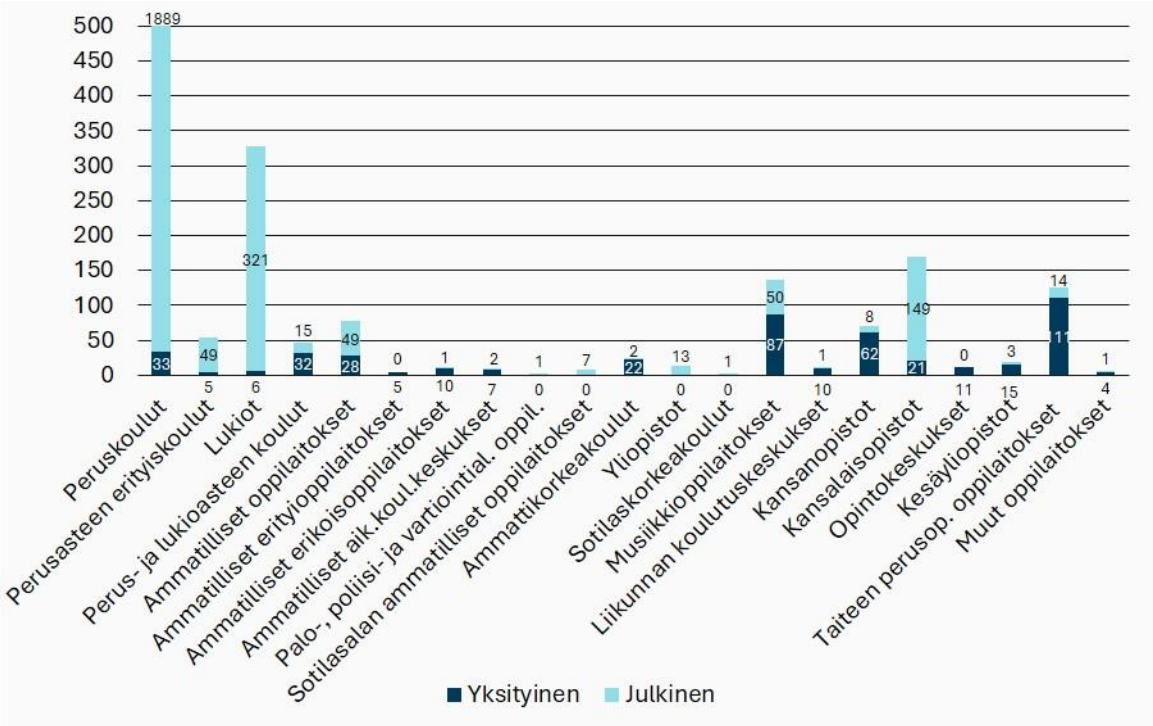

Kuvio 12: Oppilaitosten määrät koulutusmuodoittain 2025. (Lähde: Tilastokeskus.)

Henkilöstö

Tilastokeskuksen mukaan koulutusala työllistää 189 000 henkilöä, joka vastaa 7,3 prosenttia työllisistä. Yksityiset koulutuksen järjestäjät työllistävät reilun kolmasosan koulutusalan henkilöstöstä.

Koulutusalan henkilöstöstä on reilu kaksi kolmasosaa opetushenkilöstöä – muuta henkilöstöä vastaavasti vajaa kolmasosa. Opetushenkilöstöstä kolme neljäsosaa on naisia. Korkeakouluopettajista reilu puolet on naisia, kun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen alakoulujen opettajista naisia on vajaa 90 prosenttia.

Opetushallituksen tiedonkeruun perusteella perusopetuksen opettajista 95 prosenttia oli muodollisesti päteviä – lukioiden opettajista peräti 97 prosenttia vuonna 2019. Ammatillisen koulutuksen opettajista 93 prosenttia sekä vapaan sivistystyön opettajista 85 prosenttia oli muodollisesti päteviä.

Suomessa osaamisen kehittäminen kattaa 90 prosenttia opettajista vuoden aikana. Tämä on hieman alle OECD-maiden keskitason, mutta toisaalta suomalaisten opettajien koulutustaso on korkea: opettajat suorittavat pääsääntöisesti ylemmän korkeakoulututkinnon.

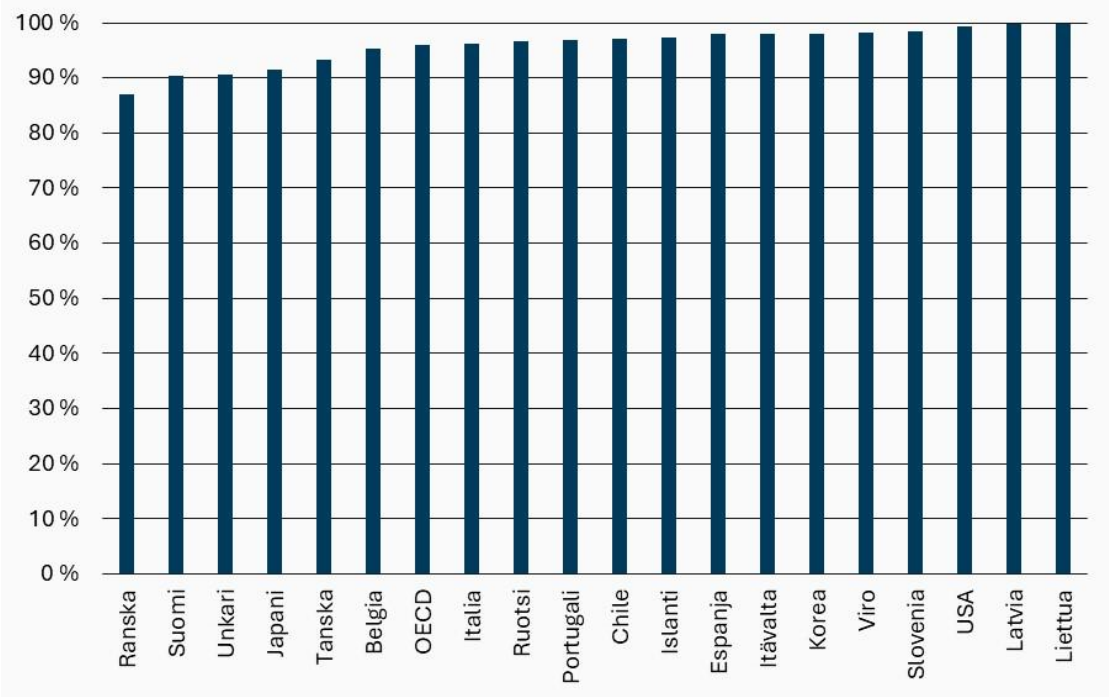

Kuvio 13: Opettajien osallistuminen osaamisen kehittämiseen kuluneen 12 kk aikana (Lähde: OECD, TALIS, 2024.)

Opiskelija-opettaja -suhteet ovat hyvin vertailukelpoisia kansainvälisessä vertailussa. Toisella asteella suhteet ovat suhteellisesti korkeampia, mutta siellä opiskelutavat (esim. työssä oppiminen ja harjoittelut) poikkeavat muista koulutusmuodoista.

OECD:n vertailujen mukaan opettajien ansiot vastaavat Suomessa muiden korkeakoulutettujen ansiotasoa – varsinkin kun otetaan huomioon opettajien pidemmät vapaat.

Tilastokeskuksen mukaan yliopisto- ja korkeakouluopettajien keskiansio oli reilut 5 100 vuonna 2024. Ammatillisen opettajan keskiansio oli reilut 4 400 euroa. Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat ansaitsivat keskimäärin noin 4 500 euroa. Peruskoulun alaluokkien opettajat ja varhaiskasvatusopettajat ansaitsivat vajaat 3 700 euroa.

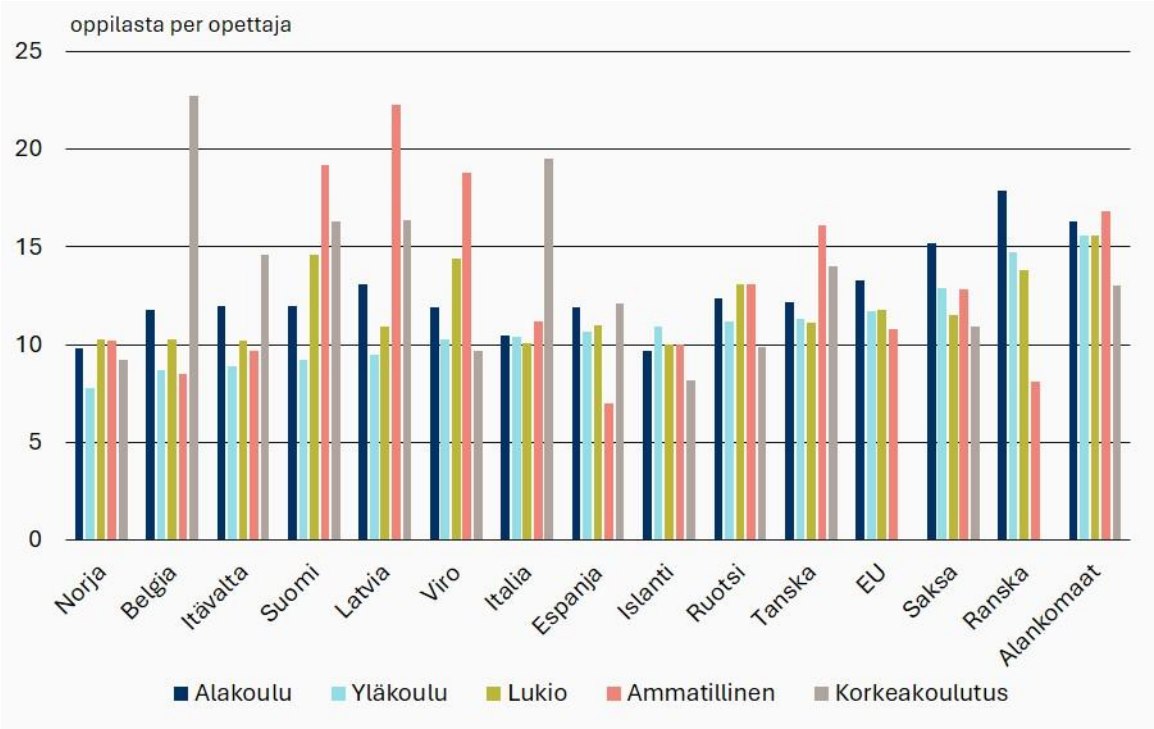

Kuvio 14: Oppilas-opettaja -suhde 2025. (Lähde: Eurostat.)

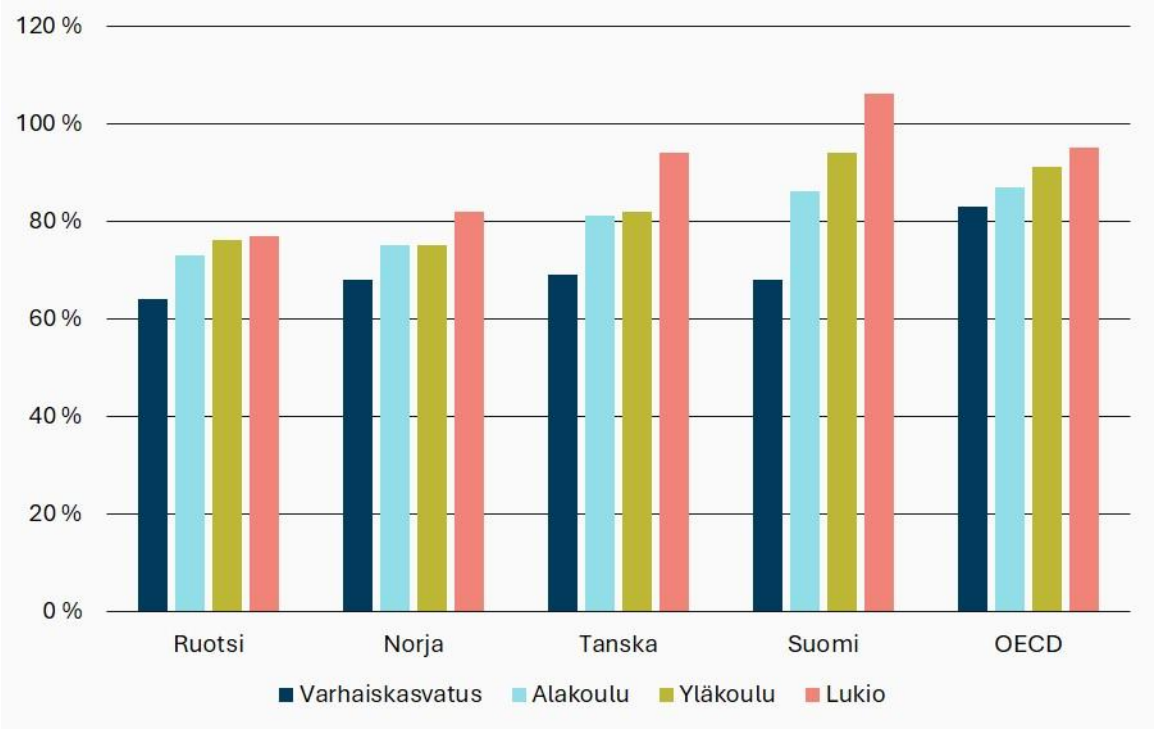

Kuvio 15: Opettajien ansiot suhteessa korkeakoulutettuihin 2025. (Lähde: OECD.)

Julkinen rahoitus ja koulutusmenot

Tilastokeskuksen mukaan julkiset menot koulutukseen laskivat jopa nimellisesti joinakin vuosina viime vuosikymmenen puolivälissä. Reaalista laskua tapahtui hieman myös vuosituhannen ensimmäisellä vuosikymmenellä. Reaalisesti koulutuksen julkinen rahoitus on vaihdellut reilun kolmen vuosikymmenen aikana 14–17 miljardin euron välillä.

Koulutukseen panostaminen laski suhteessa BKT:hen 1990-luvulla. Sen jälkeen suhde on ollut varsin tasainen. Nykyään panostus on 5,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tämä on päälle OECD-maiden keskiarvon 4,7 prosenttia ja EU-maiden keskiarvon 4,3 prosenttia. Muissa Pohjoismaissa, USA:ssa ja Iso-Britanniassa koulutuspanostukset suhteessa BKT:hen ovat korkeampia – jopa prosenttiyksiköllä.

Myös julkinen panostus koulutukseen suhteutettuna koko julkiseen talouteen on laskenut Suomessa ollen nykyään vajaat 10 prosenttia. Tämä on alle OECD-maiden keskiarvon 10,2 prosenttia, mutta toisaalta päälle EU-maiden keskiarvon 9 prosenttia. Muissa Pohjoismaissa, Alankomaissa ja Koreassa koulutusmenon osuus on 11–12 prosenttia julkisesta taloudesta.

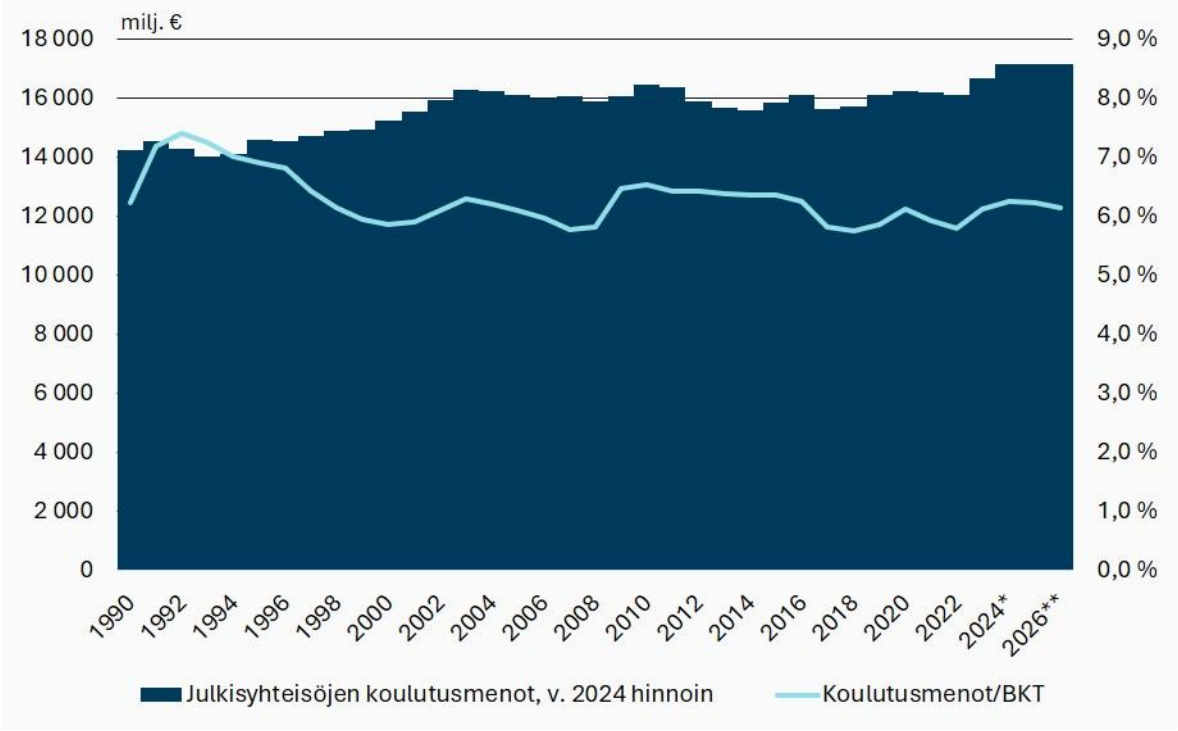

Kuvio 16: Julkinen panostus koulutukseen. (Lähde: Tilastokeskus, 2025**–26** Sivista.)

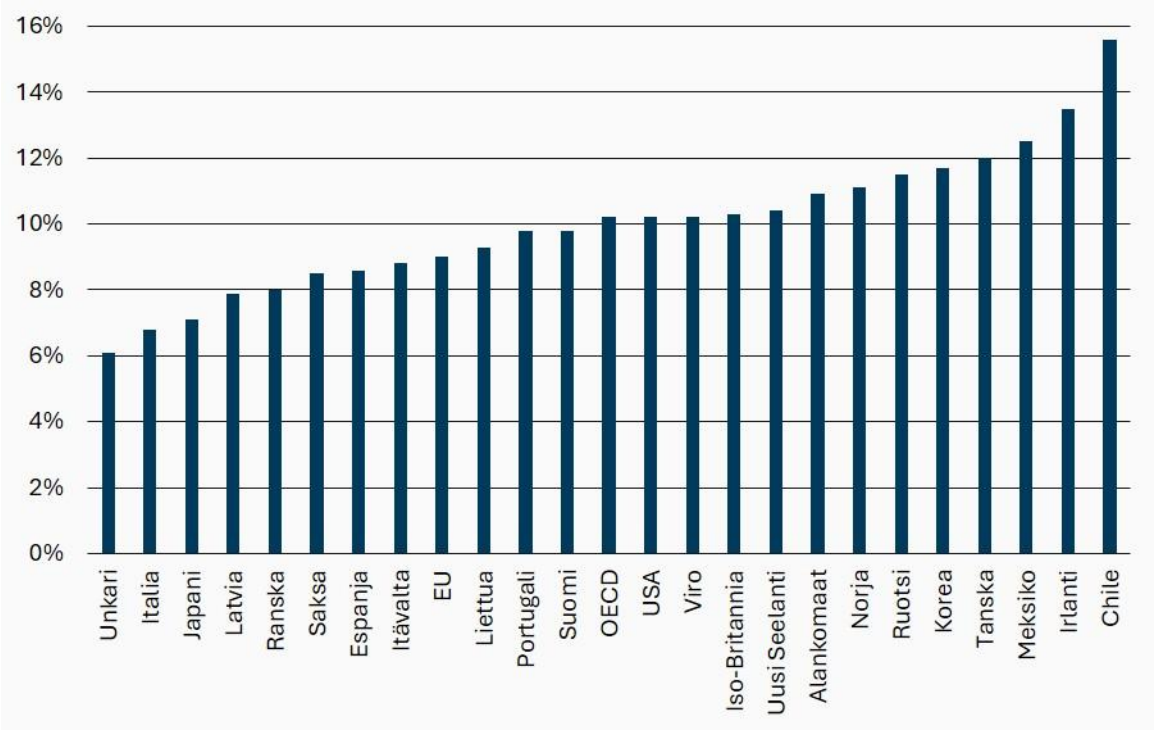

Kuvio 17: Julkiset koulutuspanostusten osuus julkisista kokonaismenoista 2023. (Lähde: OECD.)

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2024 esiopetuksessa järjestäjien menot koululaista kohden olivat 8 500 euroa vuodessa ja ne ovat nousseet selkeästi. Perusopetuksessa panostus oppilasta kohden on 11 100 euroa, panostuksen noustua trendinomaisesti. Lukiokoulutuksessa koulutuksen järjestäjien menot opiskelijaa kohden ovat 9 100 euroa vuodessa ollen nousevia niin ikään jo pidempään.

Ammattikorkeakoulutuksessa menot ovat olleet hieman laskevia ollen nykyään 7 100 euroa per opiskelija. Reaalisesti merkittävin lasku on tapahtunut ammatillisessa koulutuksessa. Nykyään panostus opiskelijaa kohden on 8 300 euroa, kun vielä viime vuosikymmenen alussa panostus oli 10 000. Yliopisto-opiskelijaa kohden meno on 16 800 euroa. Reaalinen taso on säilynyt viimeiset kymmenen vuotta.

Tilastokeskuksen mukaan koulutuksen menoista lähes puolet on palkkoja ja muita palkansaajakorvauksia. Lisäksi sivukulut muodostavat 13 prosenttia menoista. Siten henkilöstömenot ovat reilut 60 prosenttia koulutusmenoista. Neljännes menoista muodostuu tavaroiden ja palveluiden ostoista. Pääomainvestoinnit vievät lähes kaiken lopun – 12 prosenttia – menoista.

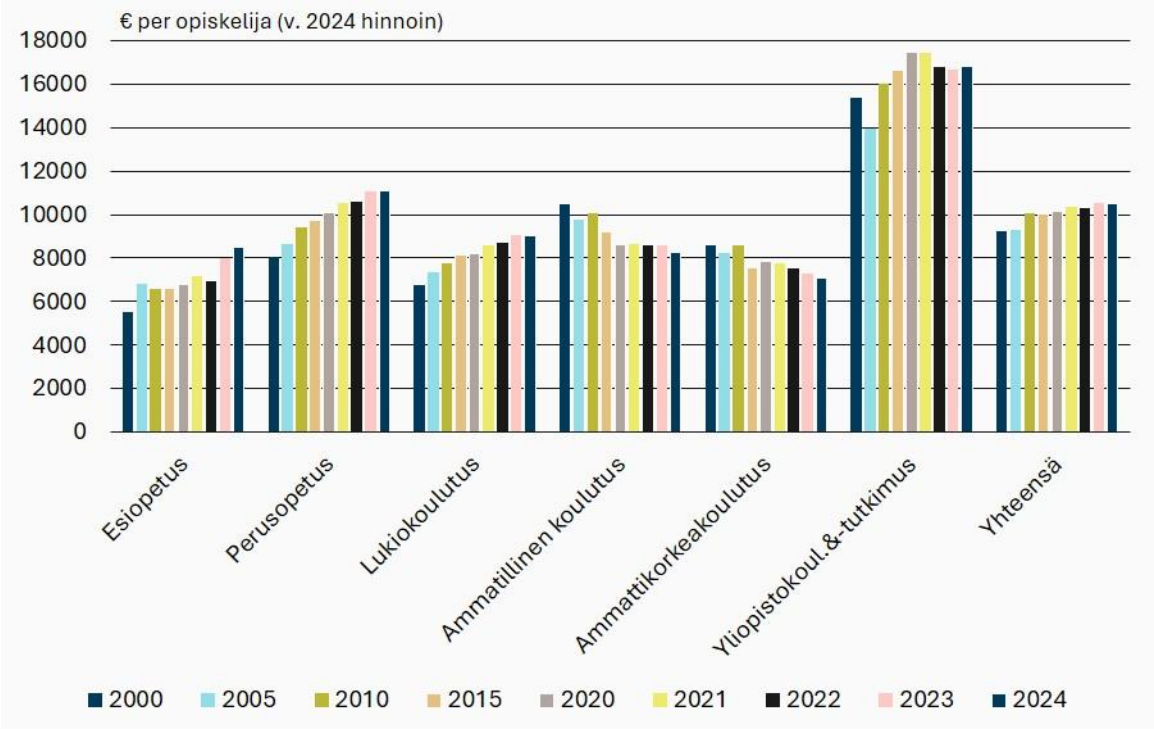

Kuvio 18: Reaaliset käyttömenot per opiskelija vuodessa. (Lähde: Tilastokeskus.)

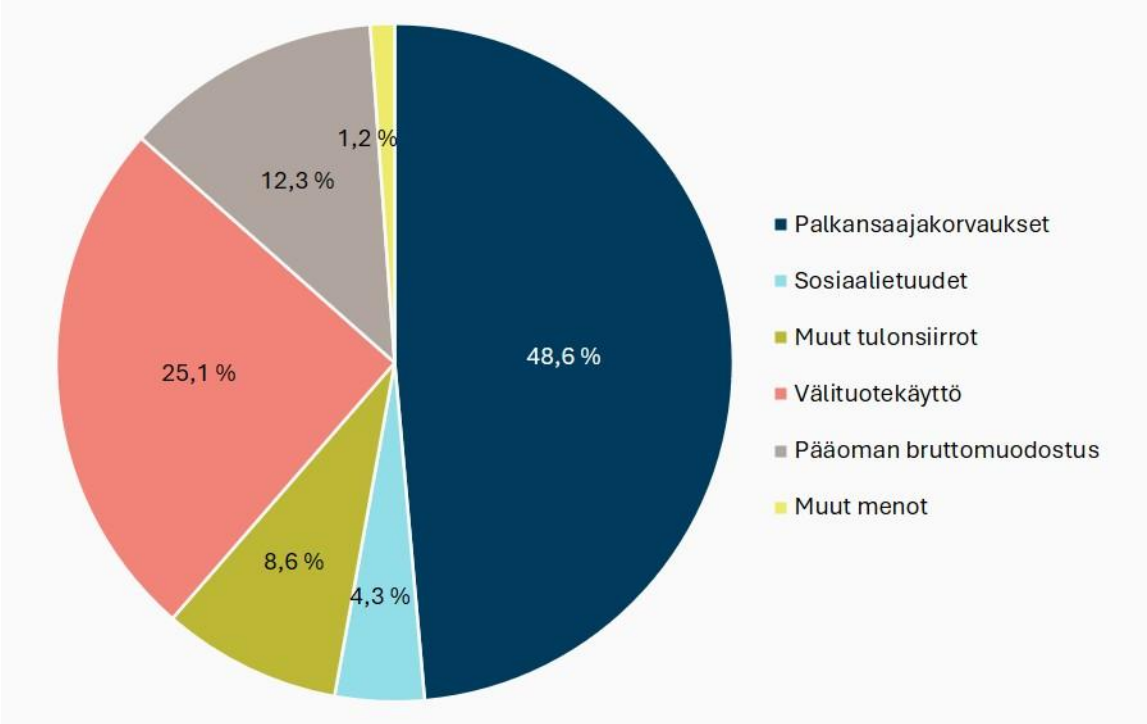

Kuvio 19: Koulutusmenojen rakenne 2024. (Lähde: Tilastokeskus.)

OPISKELIJAT JA OSAAMINEN

Oppijat

Aikuiskoulutukseen eli erityisesti aikuisia varten järjestettyyn koulutukseen osallistui 18–64-vuotiaista lähes joka toinen eli 1,5 miljoonaa henkeä vuonna 2022 Tilastokeskuksen mukaan. Arviona voi sanoa, että koulutuksen järjestäjien koulutukseen osallistuu reilut 2,3 miljoonaa suomalaista vuodessa tutkinto- ja aikuisopiskelijoina. Jos otetaan huomioon muiden järjestämä koulutus ja epäformaalimmat opiskelun muodot, kuten yksittäiset luennot ja esitelmät, suomalaisista yli puolet kouluttautuu vuosittain.

Varhaiskasvatukseen osallistui 232 000 lasta vuonna 2025. Lapsista 44 000 oli yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Yksityiseen varhaiskasvatukseen osallistuneista lapsista 79 prosentilla hoito järjestettiin palvelusetelillä, 15 prosentilla yksityisen hoidon tuella ja 7 prosentilla kunnan ostopalveluna.

Kaikista 1–6-vuotiaista lapsista varhaiskasvatukseen osallistui 81 prosenttia. Vuodesta 2021 kasvua on 6 prosenttiyksikköä. Samalla ajanjaksolla 2- ja 6-vuotiaiden osuus on kasvanut eniten, 8 prosenttiyksikköä molemmissa ikäryhmissä. Edellisvuoteen verrattuna varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten osuus on 0,5 prosenttiyksikköä suurempi.

Osallistuminen varhaiskasvatukseen on sitä yleisempää mitä vanhemmista lapsista on kyse. 5-vuotiaista lapsista varhaiskasvatuksessa oli 93 prosenttia, 4-vuotiaista lapsista 92 prosenttia ja 3-vuotiaista lapsista 89 prosenttia ikäluokasta. 6-vuotiaista varhaiskasvatukseen osallistui 87 prosenttia, joka on prosenttiyksikön enemmän kuin vuotta aiemmin. Varhaiskasvatukseen osallistuneista lapsista 33 000 eli 14 prosenttia oli vieraskielisiä.

Tutkintotavoitteiseen koulutukseen osallistui vajaat 1,4 miljoonaa opiskelijaa vuonna 2025. Perusopetuksessa oppilaiden määrä laski 2 prosenttia. Lukiokoulutuksessa opiskelijamäärä kasvoi 2 prosenttia, kun ammatillisessa koulutuksessa opiskelijamäärä laski 8 prosentilla. Korkeakoulutuksessa opiskelijoiden määrä on ollut kasvava viime vuosina – 3 prosenttia vuositasolla.

Peruskoulun jälkeisistä opiskelijoista 54 prosenttia sekä uusista 55 prosenttia ja tutkinnon suorittaneista 58 prosenttia oli naisia.

	Uudet opiskelijat	Opiskelijat	Valmistuneet
Perusopetus	50 131	546 503	64 041
Lukiokoulutus	38 306	115 690	32 475
Ammatillinen koulutus	122 041	324 201	72 841
Ammattikorkeakoulutus	57 558	183 239	36 274
Yliopistokoulutus	36 294	177 471	39 143
YHTEENSÄ	304 330	1 347 104	244 774

Taulukko 12: Tutkintotavoitteisen koulutuksen opiskelijat ja valmistuneet 2025. (Lähde: Tilastokeskus.)

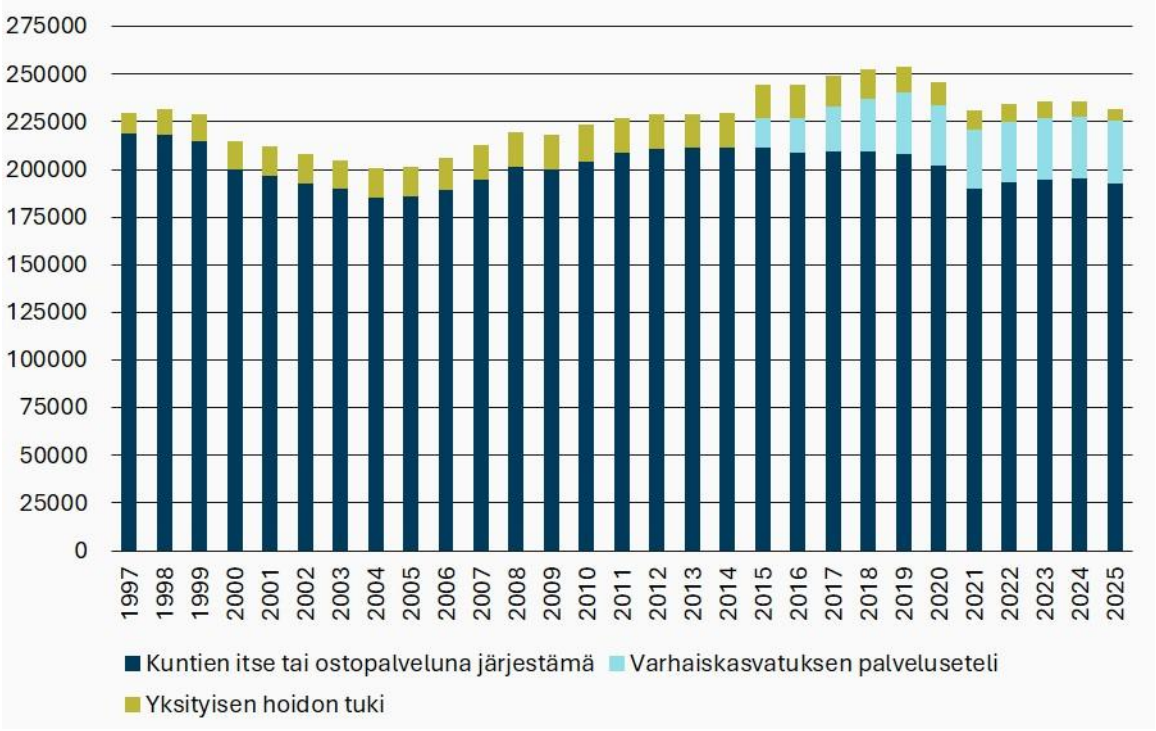

Kuvio 20: Varhaiskasvatukseen osallistuneet lapset järjestämismuodoittain. (Lähde: Tilastokeskus.)

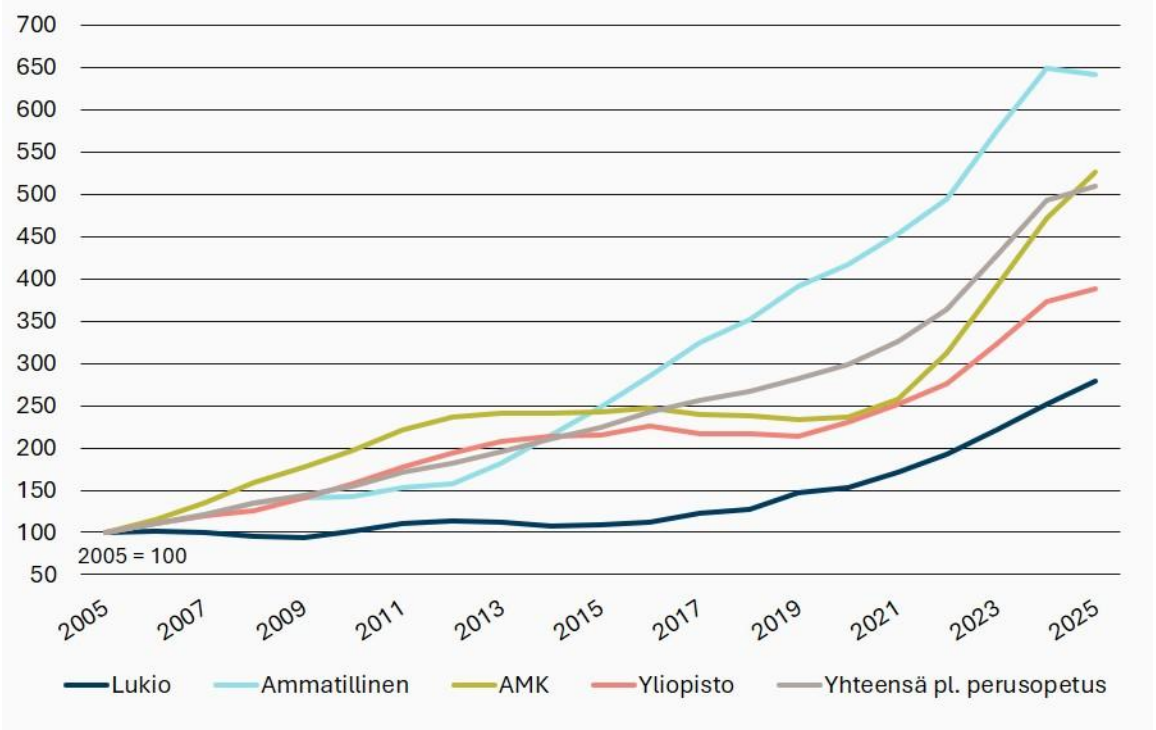

Kuvio 21: Ulkomaalaisten opiskelijoiden määrän kehitys. (Lähde: Tilastokeskus.)

Koulutuksessa oli 139 600 ulkomaalaista (kansalaisuus muu kuin suomi) opiskelijaa vuonna 2025. Määrä on 10 prosenttia kaikista opiskelijoista (vieraskielisiä 16 prosenttia). Ulkomaalaistaustaisia oli 16 prosenttia opiskelijoista – nousua prosenttiyksikkö. Eniten ulkomaalaistaustaisia opiskelijoita oli ammatillisessa koulutuksessa, 20 prosenttia, ja vähinten lukiokoulutuksessa, 10 prosenttia. Muissa koulutusmuodoissa ulkomaalaistaustaisia opiskelijoita oli 14–16 prosenttia.

Ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä on kasvanut eniten ammatillisessa koulutuksessa vuodesta 2005 – 6,5-kertaistunut. Ammattikorkeakoulutuksessa, jossa määrä on 5,3-kertaistunut vuodesta 2005, kasvu on ollut nopeinta aivan viime vuosina.

Koulutukseen hakeutuminen ja sijoittuminen

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2024 peruskoulun päättäneistä lähes kaikki 9. luokan päättäneet hakivat välittömästi jatko-opintoihin. Hakematta jätti vain 0,5 prosenttia. Valmentavaan koulutukseen haki 4 prosenttia.

Kuitenkin 7 prosenttia jatkoi valmentavassa ja valmistavassa koulutuksessa. Lukiokoulutuksessa jatkoi heti peruskoulun jälkeen 53 prosenttia ja ammatillisessa koulutuksessa 40 prosenttia. Koulutuksen ulkopuolelle jääneistäkin valtaosa jatkoi tutkintokoulutuksessa seuraavana vuonna.

Vuoden 2024 kevään uusista ylioppilaista jatko-opiskelupaikkaa haki 77 prosenttia – laskua vajaa prosenttiyksikkö. Uusista ylioppilaista 66,5 prosenttia ei kuitenkaan jatkanut tutkintoon johtavassa koulutuksessa ylioppilaaksitulovuonna. Yliopistokoulutuksessa jatkoi 21 prosenttia, ammattikorkeakoulussa 11 prosenttia ja ammatillisessa koulutuksessa 1,3 prosenttia uusista ylioppilaista.

Parissa kymmenessä vuodessa jatko-opintojen ulkopuolelle jääneiden osuus uusista ylioppilaista on kasvanut reilut 14 prosenttiyksikköä. Etenkin naisten ja ammattikorkeakoulutuksessa välittömästi jatkavien osalla on tapahtunut laskua. Esimerkiksi vuonna 2007 ammattikorkeakoulussa opintoja välittömästi jatkoi 21 prosenttia tuoreista ylioppilaista, kun vuonna 2024 osuus oli 11 prosenttia.

Useilla ylioppilailla tutkinto-opintojen jatkamisen viivästyminen ei jää yhteen vuoteen: Vuoden 2021 uusista ylioppilaista 32 prosenttia jatkoi välittömästi tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Vuoden 2022 loppuun mennessä jatkajia oli 58 prosenttia, vuoden 2023 loppuun mennessä 71 prosenttia ja vuoden 2024 loppuun mennessä 77 prosenttia.

Kun tarkastellaan vuonna 2021 ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden välitöntä sijoittumista jatko-opintoihin, samana vuonna opintojaan jatkoi 5 prosenttia. Valmistuneista 4 prosenttia opiskeli ammattikorkeakoulussa. Kaksi vuotta valmistumisen jälkeen uusiin opintoihin sijoittuneiden osuus oli 21 prosenttia. Vuoden 2024 loppuun mennessä opiskelemassa oli 22 prosenttia. 14 prosenttia oli aloittanut opintonsa ammattikorkeakoulussa, 4 prosenttia ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa, 3 prosenttia ammatti- ja erikoisammattikoulutuksessa ja prosentti yliopistossa.

Toisaalta vuonna 2024 yliopistokoulutuksen alemman korkeakoulututkinnon uusista opiskelijoista 12 prosenttia oli suorittanut jonkin aiemman korkeakoulututkinnon. Ammattikorkeakoulutuksen aloittaneista 10 prosenttia oli

jo aiemmin suorittanut sekä ylioppilas- että ammatillisen tutkinnon.

Ammatillisen perustutkintokoulutuksen opiskelijoista 17 prosenttia oli suorittanut ammatillisen tutkinnon aiemmin ja 5 prosenttia ylioppilastutkinnon. Sekä ylioppilas- että ammatillisen tutkinnon oli suorittanut 2 prosenttia. Korkea-asteen tutkinnon oli suorittanut 7 prosenttia.

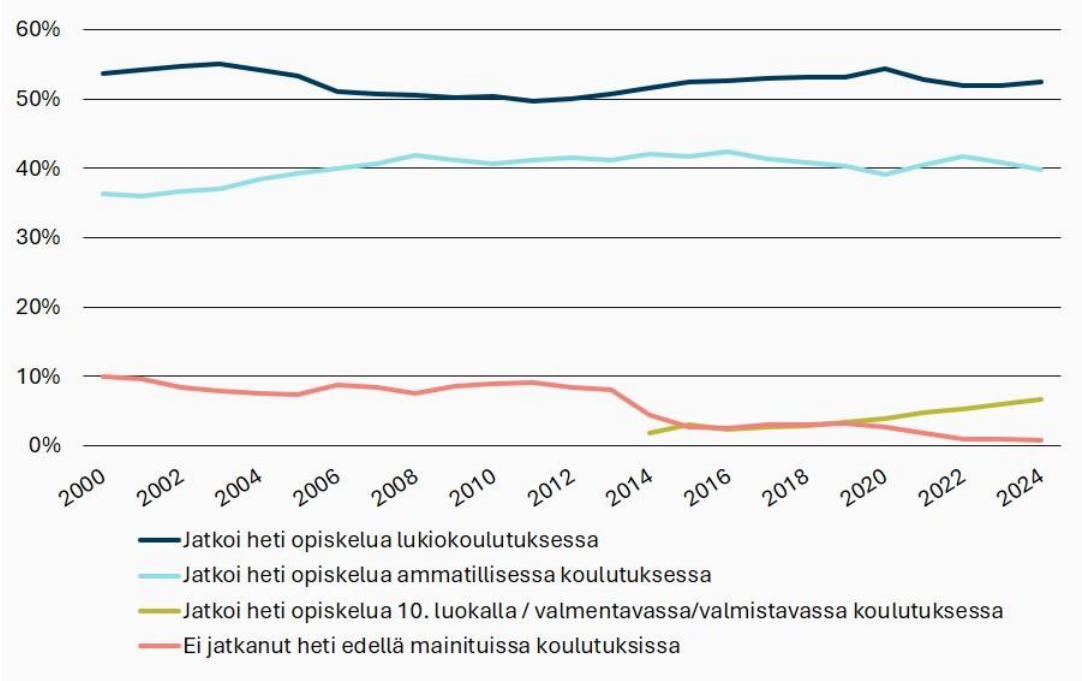

Kuvio 22: Peruskoulun jälkeen sijoittuminen. (Lähde: Tilastokeskus.)

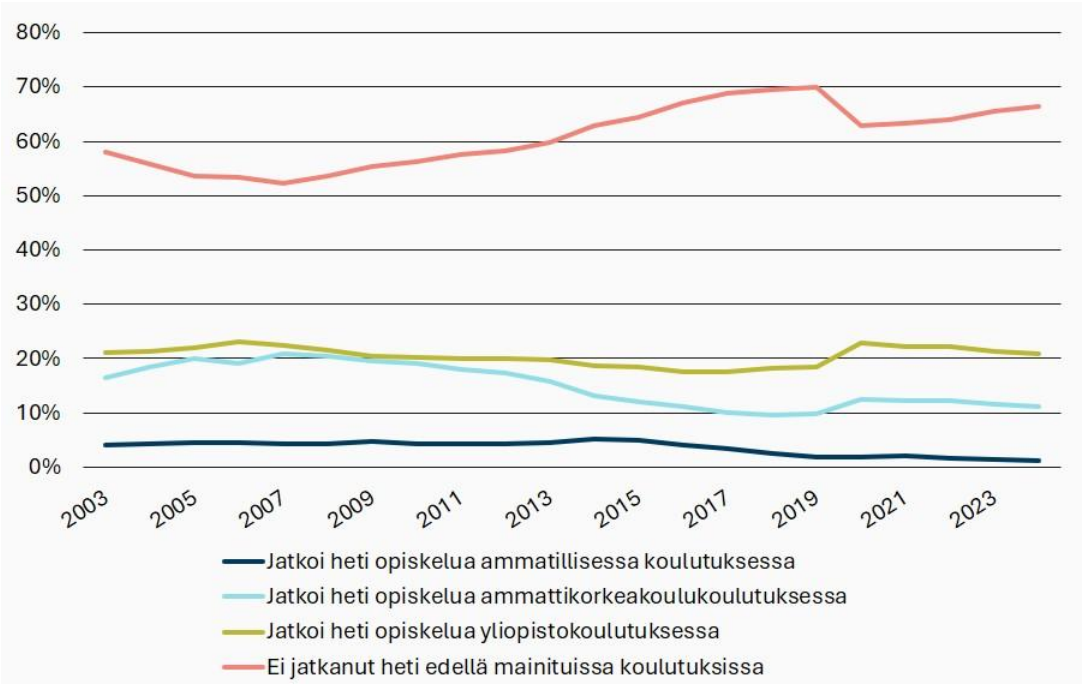

Kuvio 23: Keväällä valmistuneiden lukion jälkeen sijoittuminen. (Lähde: Tilastokeskus.)

Opintojen keskeyttäminen ja eteneminen

Lukuvuonna 2023/2024 opiskelijoista 5,8 prosenttia keskeytti opintonsa eikä jatkanut välittömästi missään tutkintoon johtavassa koulutuksessa Tilastokeskuksen mukaan. Etenkin lukiokoulutuksessa keskeyttämisen jälkeen jatkettiin välittömästi toisessa koulutuksessa. Miehillä keskeyttäminen oli 2,2 prosenttiyksikköä naisia yleisempää. Miehet keskeyttivät kaikilla koulutussektoreilla useammin kuin naiset. Koulutusmuotoa naiset vaihtoivat hieman miehiä useammin. Naiset keskeyttivät useimmiten ammatillisen koulutuksen, kun taas miehet ammattikorkeakoulutuksen.

Nuorille suunnatussa lukiokoulutuksessa keskeyttämisprosentti oli 2,6, ammatillisessa peruskoulutuksessa 9,9, ammattikorkeakoulututkintokoulutuksessa 8,2 ja yliopistokoulutuksessa (alemmat ja ylemmät) 5,1 prosenttia. Keskeyttämiset vähenivät kaikissa muissa koulutusmuodoissa paitsi ammatillisessa koulutuksessa, jossa keskeyttämisten osuus nousi 0,1 prosenttiyksikköä.

Eniten keskeytettiin palvelualoilla (13,8 prosenttia) ja ICT-aloilla (11,8 prosenttia), ja vähiten yleissivistävässä koulutuksessa (2,6 prosenttia) sekä kasvatusaloilla (5,6 prosenttia).

Keskeyttäminen oli suurinta vahvasti sukupuolen mukaan eriytyneillä koulutusaloilla, erityisesti ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa. Ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa miehet keskeyttivät terveys- ja hyvinvointialla huomattavasti useammin kuin naiset, ja naiset vastaavasti miesvoittoisella ICT-alalla huomattavasti enemmän kuin miehet. Myös tekniikan aloilla, joka on opiskelijamäärältään suurin koulutusala ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa, naisten keskeyttämisprosentti oli suurempi.

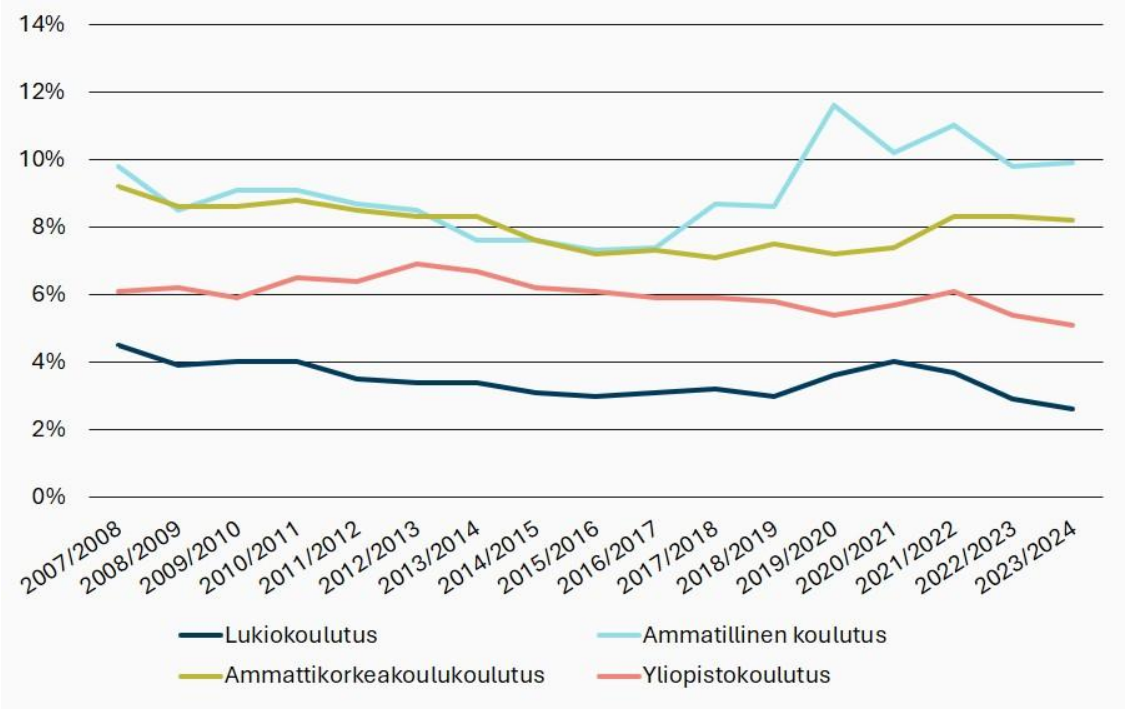

Kuvio 24: Keskeyttäneiden osuus opiskelijoista. (Lähde: Tilastokeskus.)

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2024 loppuun mennessä tavoiteajassa, kolmessa ja puolessa vuodessa, ammatillisen peruskoulutuksen tutkinnon suoritti 58 prosenttia opiskelijoista ja korkeintaan viidessä ja puolessa vuodessa 66 prosenttia. Naisista 59 prosenttia ja miehistä 57 prosenttia suoritti tutkinnon tavoiteajassa. Ammatillisessa koulutuksessa läpäisy on hidastunut vuoden 2016 jälkeen muista poiketen kääntyen nyt nopeutuvaksi.

Lukion uusista opiskelijoista 78 prosenttia suoritti lukion oppimäärän korkeintaan kolmessa ja puolessa vuodessa sekä 88 prosenttia korkeintaan neljässä ja puolessa vuodessa. Lukiossa opiskelevista miehistä naisia 3 prosenttiyksikköä suurempi osuus suoritti tutkinnon tavoiteajassa.

Ammattikorkeakoulututkinnon suoritti neljässä ja puolessa vuodessa 54 prosenttia koulutuksen aloittaneista. Korkein läpäisyaste oli terveys- ja hyvinvointialoilla, 68 prosenttia, ja alin ICT-alalla, 37 prosenttia, kuten useampana vuotena aikaisemminkin.

Yliopistokoulutuksen opiskelijoista 71 prosenttia suoritti alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon viidessä ja puolessa vuodessa sekä 79 prosenttia seitsemässä ja puolessa vuodessa. Tavoiteajassa ylemmän korkeakoulututkinnon suoritti 38 prosenttia – 30 prosenttia miehistä ja naisista 43 prosenttia.

Ulkomaalaistaustaiset valmistuvat korkeakouluista tavoiteajassa suomalaistaustaisia useammin.

Aloittamis-vuosi	Lukiokoulutuksen uusia opiskelijoita yhteensä	Ylioppilastutkinnon suorittaneita		Ammatillisen peruskoulutuksen uusia opiskelijoita yhteensä	Ammatillisen tutkinnon suorittaneita	
			%			%
2000	37 709	33 513	88,9	50 552	41 283	81,7
2001	36 957	32 851	88,9	48 330	39 757	82,3
2002	35 695	31 753	89,0	46 815	38 418	82,1
2003	36 714	32 604	88,8	46 000	37 560	81,7
2004	36 020	32 064	89,0	48 482	39 882	82,3
2005	35 065	31 259	89,1	48 041	39 683	82,6
2006	35 007	31 189	89,1	48 705	40 825	83,8
2007	34 510	30 751	89,1	48 247	40 471	83,9
2008	34 793	31 241	89,8	48 336	40 673	84,1
2009	34 064	30 515	89,6	50 671	41 971	82,8
2010	33 705	30 310	89,9	50 533	41 786	82,7
2011	32 897	29 733	90,4	50 499	41 375	81,9
2012	32 183	29 069	90,3	49 759	40 189	80,8
2013	31 884	28 707	90,0	48 679	38 349	78,8
2014	31 638	28 469	90,0	47 459	36 043	75,9
2015	32 103	28 693	89,4	47 284	34 381	72,7
2016	32 264	28 843	89,4	45 878	32 819	71,5
2017	32 202	28 742	89,3	44 457	31 049	69,8
2018	32 587	29 063	89,2	72 669	47 370	65,2
2019	33 706	29 905	88,7	70 699	46 661	66,0
2020	34 135	30 022	88,0	72 247	45 126	62,5
2021	34 019	26 541	78,0	74 879	43 513	58,1

Taulukko 13: Uusien opiskelijoiden opintojen kulku vuoden 2024 loppuun mennessä toisella asteella. (Lähde: Tilastokeskus.)

Aloittamis-vuosi	Ammattikorkea-koulutuksen uusia opiskelijoita yhteensä	Tutkinnon (päivätoteutus) suorittaneita		Yliopistokoulu-tuksen uusia opiskelijoita yh-teensä	Alemman/ylemmän korkeakoulututkinnon suo-rittaneita	
			%			%
2006	28 531	19 416	68,1	19 988	16 052	80,3
2007	28 329	19 503	68,8	19 461	15 435	79,3
2008	28 302	19 797	69,9	19 396	15 349	79,1
2009	28 400	19 464	69,2	19 940	15 559	78,0
2010	29 030	20 135	69,4	19 766	15 247	77,1
2011	28 646	20 219	70,6	19 827	15 133	76,3
2012	28 093	20 043	71,3	22 815	17 724	77,7
2013	26 894	19 272	71,7	23 162	18 269	78,9
2014	27 881	19 567	70,2	23 919	18 733	78,3
2015	26 451	18 797	71,1	23 837	18 884	79,2
2016	26 072	18 331	70,3	23 561	18 812	79,8
2017	24 968	17 499	70,1	22 885	18 154	79,3
2018	25 654	17 813	69,4	24 338	18 637	76,6
2019	25 165	16 672	66,3	24 695	17 582	71,2
2020	28 677	15 460	53,9	27 179	17 170	63,2
2021	27 033	8 613	31,9	29 272	13 986	47,8

Taulukko 14: Uusien opiskelijoiden opintojen kulku vuoden 2024 loppuun mennessä korkeakouluissa. (Lähde: Tilastokeskus.)

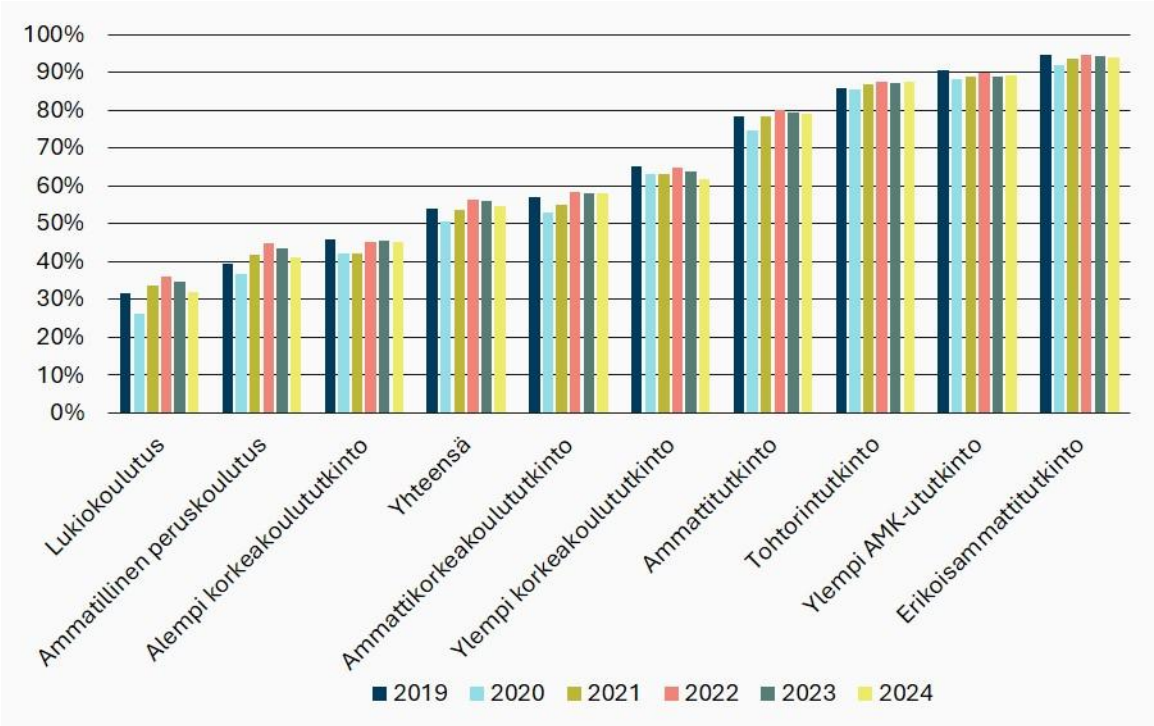

Kuvio 25: Opiskelijoiden työssäkäynti koulutusasteittain. (Lähde: Tilastokeskus.)

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2024 opiskelijoiden työssäkäynti laski 1,7 prosenttiyksikköä ja 53,8 prosenttia vähintään 18-vuotiaista opiskelijoista kävi opintojen ohella töissä. Naisista 57,8 prosentilla ja miehistä 48,8 prosentilla oli työsuhde opintojen ohessa.

Työssäkäynti oli yleisintä yliopisto- ja ammattikorkeakouluopintojen yhteydessä. Korkeakouluopiskelijoista oli opintojen ohessa työsuhde reilulla puolella. Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoista 41 prosenttia kävi työssä opintojen ohella. Lukiota suorittavista 32 prosenttia kävi töissä koulun ohessa.

Eri ikäisten – mutta myös eri koulutusalojen – työssäkäynnissä opiskelujen ohessa oli eroja. 18-vuotiaista opiskelijoista 28,4 prosenttia kävi töissä ja 25-vuotiaista 56,9 prosenttia. 30-vuotiaiden opiskelijoiden työllisyysaste oli jo 62,5 prosenttia.

Työskentely opintojen ohessa oli yleisintä kaupan, hallinnon ja oikeustieteiden alojen sekä terveys- ja hyvinvointialojen opiskelijoilla, joista työssäkäyviä oli 64,3 prosenttia vuonna 2024. Työskentely opintojen ohessa oli puolestaan vähäisintä yleissivistävässä koulutuksessa (29,4 prosenttia), humanistisessa ja taidealojen (45,7 prosenttia) sekä tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen koulutuksessa (47,2 prosenttia).

Väestön koulutustaso ja osaamisen ylläpito

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2025 loppuun mennessä 3 654 800 henkeä eli 75 prosenttia 15 vuotta täyttäneestä väestöstä oli suorittanut tutkinnon perusasteen jälkeen. Tutkinnon suorittaneiden osuus säilyi lähes edellisvuoden tasolla.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus jatkoi kasvuaan – 0,4 prosenttiyksikköä edellisvuodesta. Korkea-asteen tutkinnon oli suorittanut 34,5 prosenttia väestöstä.

Korkeimmin koulutettuja olivat 50–54-vuotiaat, joista korkea-asteen tutkinnon oli suorittanut 47,4 prosenttia. Ikäluokassa naisista korkea-asteen oli suorittanut 56,7 prosenttia ja miehistä 38,4 prosenttia. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus nousi alle 34-vuotiaissa ja yli 50-vuotiaissa.

Vuonna 2024 korkeimmin koulutettu väestö asui Uudellamaalla, jossa asuvasta 15 vuotta täyttäneestä väestöstä korkea-asteen tutkinnon oli suorittanut 40,9 prosenttia. Toiseksi korkeimmin koulutettu väestö asui Pirkanmaalla, jossa 36,2 prosenttia väestöstä oli suorittanut korkea-asteen tutkinnon. Matalin korkeasti koulutettujen osuus oli Kainuussa, joissa osuus jäi 27,3 prosenttiin.

Vuonna 2024 pelkän perusasteen suorittaneita 20–24-vuotiaita oli 20,7 prosenttia ikäluokasta. Miehistä perusasteen varassa oli 23,2 prosenttia ja naisista 17,9 prosenttia ikäluokasta. Perusasteen varaan olevien osuus on noussut vuodesta 2018 eteenpäin sekä miehissä että naisissa tasaantuen nyt.

Eniten perusasteen varassa olevia oli Päijät-Hämeessä, jossa 30,1 prosenttia 20–24-vuotiaista oli vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa. Samoin Päijät-Hämeessä koko 15 vuotta täyttäneestä väestöstä 27,1 prosenttia oli ilman perustutkinnon jälkeistä tutkintoa, kun koko maassa osuus oli 20,7 prosenttia.

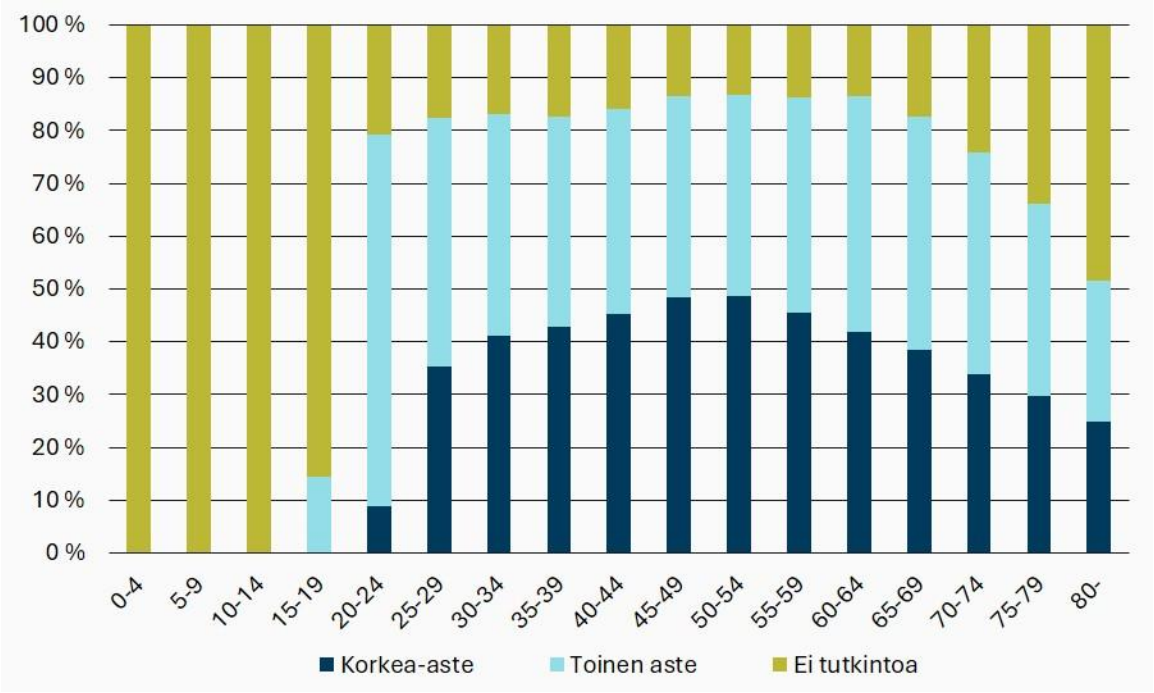

Kuvio 26: Väestön koulutusrakenne 2025. (Lähde: Tilastokeskus.)

Tilastokeskuksen mukaan vapaan sivistystyön koulutuksissa annettiin vuonna 2024 vajaat 2,8 miljoonaa tuntia. Näistä 1,93 tuntia annettiin kansalaisopistoissa. Vuonna 2024 koulutuksia järjestettiin 112 000. Osallistujien määrä (brutto-opiskelijamäärä) oli 1,78 miljoonaa. Kansalaisopistoissa osallistujia oli 1,16 miljoonaa. Kokonaisuutena yksittäisiä opiskelijoita oli yhteensä 931 000 (nettolukumäärä).

Opiskelijoista 71 % oli naisia. Osallistuneista 42 prosenttia oli korkea-asteen koulutuksen suorittaneita, 33 prosenttia toisen asteen ja 25 prosenttia perusasteen tai vähemmän suorittaneita opiskelijoita.

Aikuiskoulutuksessa oli 1,5 miljoonaa henkeä vuonna 2022 – lähes joka toinen 18–64-vuotiaista. Osallistumisen taso oli pysynyt samana kuin viisi vuotta aikaisemmin.

Vuonna 2022 naisista yli puolet ja miehistä yli 40 prosenttia osallistui aikuisille järjestettyyn koulutukseen. Ero sukupuolten välisissä osallistumisasteissa oli pysynyt vakaana, 10 prosenttiyksikössä.

Eniten aikuiskoulutukseen vuonna 2022 osallistuivat 35–54-vuotiaat, joista 53 prosenttia osallistui koulutukseen. Alhaisin osallistumisen aste oli 55–64-vuotiailla – 38 prosenttia.

Viiden vuoden takaiseen verrattuna aikuiskoulutukseen osallistuminen lisääntyi eniten 18–24-vuotiailla (6 prosenttiyksikköä), kun suurin osallistumisasteen lasku oli 25–34-vuotiailla (peräti 9 prosenttiyksikköä 48 prosenttiin).

Pitkän pohjakoulutuksen saaneet osallistuivat aikuiskoulutukseen selvästi muita useammin. Heistä aikuiskoulutukseen osallistui lähes kaksi kolmesta, joka on viiden vuoden takaista tasoa. Toisen asteen koulutuksen suorittaneiden osallistumisaste oli laskenut 5 prosenttiyksikköä, mutta toisaalta pelkän perusasteen suorittaneiden noussut 4 prosenttiyksikköä vuodesta 2017. Molemmista ryhmistä aikuiskoulutukseen osallistui vajaat 40 prosenttia.

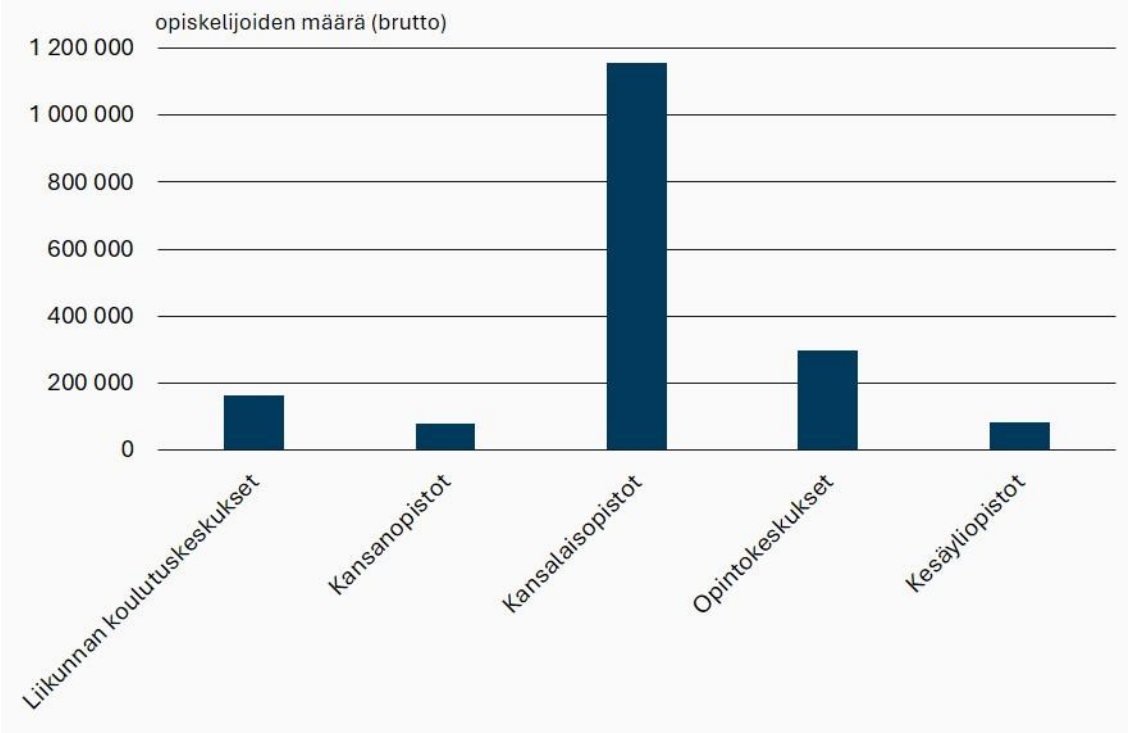

Kuvio 27: Vapaan sivistystyön opiskelijat 2024. (Lähde: Tilastokeskus.)

Pitkän pohjakoulutuksen saaneet osallistuivat aikuiskoulutukseen selvästi muita useammin. Heistä aikuiskoulutukseen osallistui lähes kaksi kolmesta, joka oli viiden vuoden takaista tasoa. Toisen asteen koulutuksen suorittaneiden osallistumisaste oli laskenut 5 prosenttiyksikköä, mutta toisaalta pelkän perusasteen suorittaneiden noussut 4 prosenttiyksikköä vuodesta 2017. Molemmista ryhmistä aikuiskoulutukseen osallistui vajaat 40 prosenttia.

Kaikista 18–64-vuotiaista 14 prosenttia eli vajaat 380 000 henkeä osallistui vuonna 2022 yleissivistävään tai harrastustavoitteiseen aikuiskoulutukseen. Heistä naisia oli lähes 70 prosenttia.

Työhön tai ammattiin liittyvien syiden vuoksi opiskeli lähes puolet työvoimaan kuuluvista aikuisista eli 1,1 miljoonaa. Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuminen oli lähes samalla tasolla kuin vuonna 2017. Naisista 51 prosenttia ja miehistä 41 prosenttia osallistui tällaisiin opintoihin eron säilyttyä entisellään. Vuonna 2022 oli työssä olevista osallistunut koulutukseen 49 prosenttia ja 13 työttömistä prosenttia.

Työnantajan tuella tapahtuvaa henkilöstökoulutusta sai miljoona palkansaajaa, 54 prosenttia kaikista palkansaajista. Ts. valtaosa ammatillisesta aikuiskoulutuksesta oli työnantajan tuella tapahtuvaa. Naisista noin 60 prosenttia ja miehistä noin 50 prosenttia osallistui henkilöstökoulutukseen – ero oli säilynyt entisellään.

Henkilön saamien aikuiskoulutuspäivien määrä vähentyi selvästi verrattuna vuoteen 2017. Kun vuonna 2017 aikuiskoulutuspäiviä oli henkeä kohden vielä reilut 8, oli niitä viisi vuotta myöhemmin enää 5,4. Aikuiskoulutukseen osallistumisen aste pysyi vuodesta 2017 (48 prosenttia) vuoteen 2022 (47 prosenttia) lähes samana. Aikuiskoulutuspäivien määrän lasku johtuikin siitä, että koulutuksessa ollaan

aikaisempaa lyhyempiä jaksoja. Kun vielä vuonna 2017 aikuiskoulutukseen osallistuneen henkilön keskimääräinen koulutuksen kesto oli 17 koulutuspäivää, oli se vuonna 2022 viisi päivää alhaisempi, eli vajaat 12 päivää.

Naisilla keskimääräinen aikuiskoulutuspäivien määrä oli lähes 7 päivää, miehillä vastaava määrä oli lähes 3 päivää lyhyempi, eli noin 4 päivää. Eri ikäluokista eniten aikuiskoulutuspäiviä saivat 35–44-vuotiaat. Heillä keskimääräinen aikuiskoulutuspäivien määrä oli reilu 8 päivää. Vähiten aikuiskoulutuksessa olivat puolestaan 55–64-vuotiaat, jotka olivat koulutuksessa keskimäärin ainoastaan 3 päivää.

Sen sijaan palkansaajien saamat koulutuspäivät työnantajan tukemassa henkilöstökoulutuksessa säilyi aiemmalla tasolla. Vuonna 2022 suomalainen 18–64-vuotias palkansaaja kouluttautui työnantajan tuella keskimäärin 4,6 päivän ajan, mikä oli 0,3 päivää enemmän kuin vuonna 2017.

Liiketalous- ja oikeustieteisiin sekä palveluihin, harrastuksiin ja turvallisuusalaan liittyvät koulutukset olivat yleisimpiä aikuiskoulutuksen aiheita vuonna 2022. Näihin aihealueisiin liittyvää koulutusta sai noin joka kolmas aikuiskoulutukseen osallistunut 18–64-vuotias. Lähes kaikilla koulutuksen sisältöaloilla oli koulutukseen osallistuneiden osuus pysynyt samalla tasolla kuin viisi vuotta aiemmin. Palkansaajien saaman henkilöstökoulutuksen suosituimmat aihealueet olivat lähes samat kuin yleensä aikuiskoulutuksessa. Suosituin harrastustavoitteisen aikuiskoulutuksen sisältö on jo pitkään ollut taideaineet - lähes joka kolmas osallistunut. Urheilu- ja liikuntakurssit kasvattivat suosiotaan ja niihin oli osallistunut useampi kuin joka neljäs.

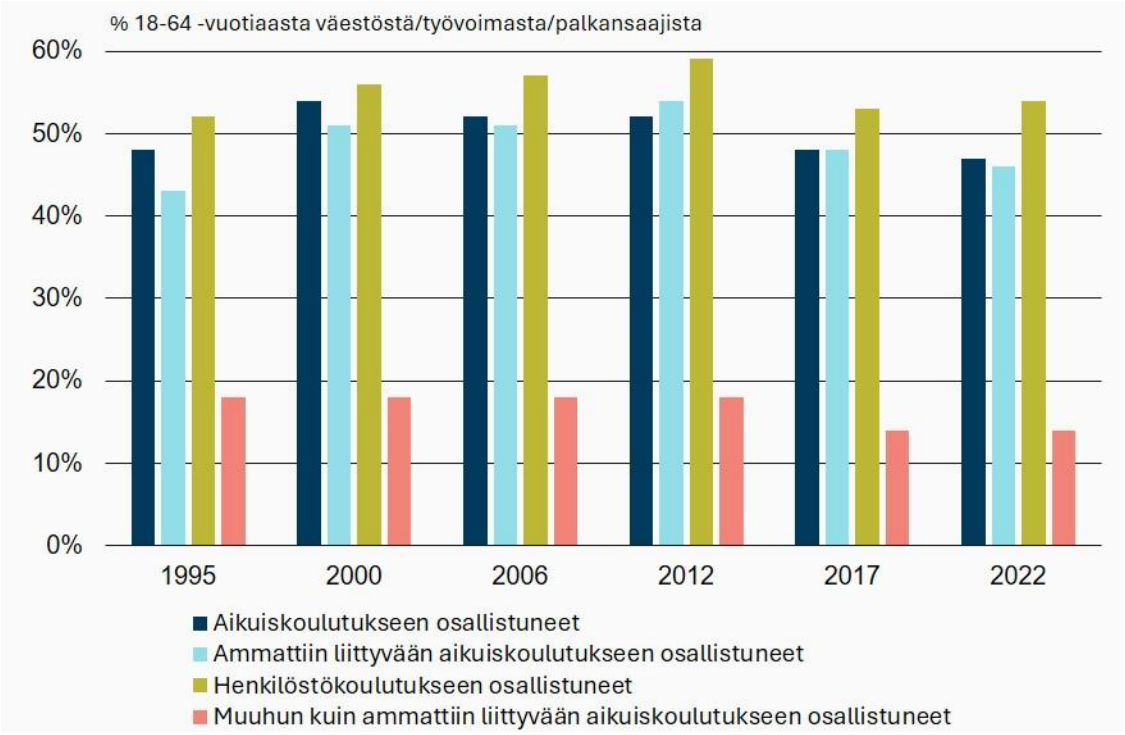

Kuvio 28: Aikuiskoulutukseen osallistuminen. (Lähde: Tilastokeskus.)

Yrityksistä 61 prosenttia tarjosi henkilöstökoulutusta palkansaajilleen vuonna 2020 – osuus pienentynyt reilut 20 prosenttiyksikköä vuodesta 2015.

Kurssimuotoisesti opiskelleiden palkansaajien osuus pieneni vuoden 2015 noin 44 prosentista vuoden 2020 noin 29 prosenttiin. Myös saatujen koulutustuntien määrä väheni: vuonna 2015 yritysten palkansaajat opiskelivat kurssimuotoisesti keskimäärin 8,2 tuntia ja vuonna 2020 kolme tuntia vähemmän.

Ensimmäistä kertaa vuonna 2020 itseohjatusti opiskelleiden määrä (30 %) oli samansuuruinen kuin kurssimuotoisesti opiskelleiden. Oppiminen oppimisryhmissä ja itseohjattu opiskelu mm. verkkokoulutusympäristössä kasvoivat molemmat 13 prosenttiyksikköä.

Kurssimuotoisen opiskelun vähenemiseen vuonna 2020 vaikuttivat muun muassa COVID-19 pandemia ja se, että yhä enenevissä määrin henkilöstön osaamisen kehittäminen tapahtuu yrityksissä muilla sellaisilla tavoilla, joista ei Tilastokeskuksen Aikuiskoulutustutkimuksessa kerätä tietoa.

Eurostatin keräämien tietojen perusteella Suomessa 25–64-vuotiaiden osallistuminen koulutukseen on edelleen korkeaa, mutta ei aivan eurooppalaista huippua: 28,1 prosenttia aikuisista osallistui koulutukseen tutkimusta edeltäneen neljän viikon sisällä vuonna 2025. Edellä ovat Tanska ja Ruotsi. Ruotsissa osallistumisaste oli peräti 38,3 prosenttia. EU-alueella keskimäärin 13,7 prosenttia 25–64-vuotiaista osallistuu koulutukseen.

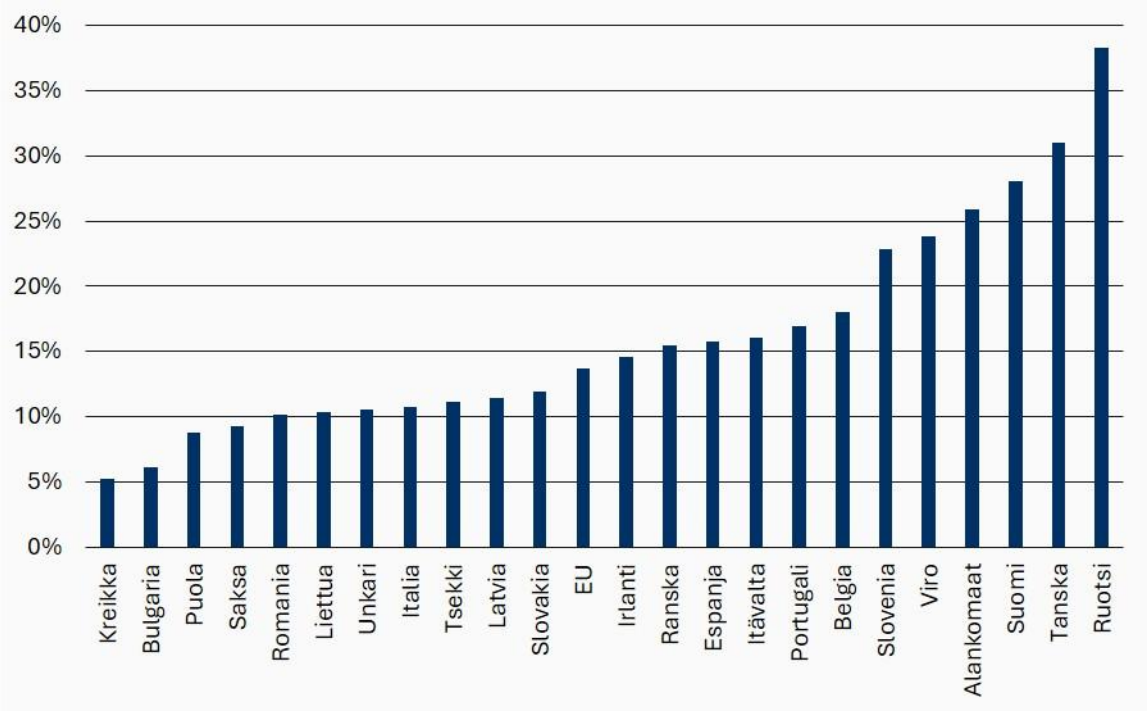

Kuvio 29: Koulutukseen osallistuvien 25–64-vuotiaiden osuus 2025. (Lähde: Eurostat.)

Vastavalmistuneiden työllistyminen

Tilastokeskuksen mukaan vastavalmistuneiden työllistyminen laski toista vuotta putkeen vuonna 2024. Vuoden kuluttua valmistumisesta oli työllistynyt 71 prosenttia – laskua prosenttiyksikkö vuodentakaisesta. Päätoimisesti työskenteli 54 prosenttia ja opiskelujen ohella oli töissä 16 prosenttia. Päätoimisesti työskentelevien osuus laski 2 prosenttiyksikköä. Työttömänä oli 9 prosenttia, jossa nousua prosenttiyksikkö vuodentakaisesta.

Vuonna 2024 sekä vastavalmistuneiden naisten että miesten työllisyys laski 2 prosenttiyksikköä vuoden takaisesta. Kaikista vastavalmistuneista naisista työssä oli 75 prosenttia ja miehistä 65 prosenttia.

Toisen asteen ammatillisen perustutkinnon suorittaneista työssä oli 66 prosenttia – laskua 2 prosenttiyksikköä. Naisista 74 prosenttia ja miehistä 58 prosenttia.

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista 87 prosenttia ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista 88 prosenttia oli töissä vuoden kuluttua valmistumisesta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista sekä naiset että miehet työllistyivät yhtä hyvin.

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista oli työllistynyt 94 prosenttia vuoden kuluttua valmistumisesta. Vastavalmistuneista tohtoreista oli töissä 87 prosenttia. Näiden ryhmien osalla ei tapahtunut laskua työllisyydessä.

Terveys- ja hyvinvointialalta valmistuneista oli työllisiä 90 prosenttia vuoden kuluttua valmistumisesta. Kauppa, hallinto ja oikeustieteiden alalla ja kasvatusalalta 80 prosenttia oli työllisiä vuoden kuluttua. Heikointa työllistyminen oli yleissivistäviltä aloilta, 47 prosenttia, sekä humanistisilta ja taidealoilta, 61 prosenttia.

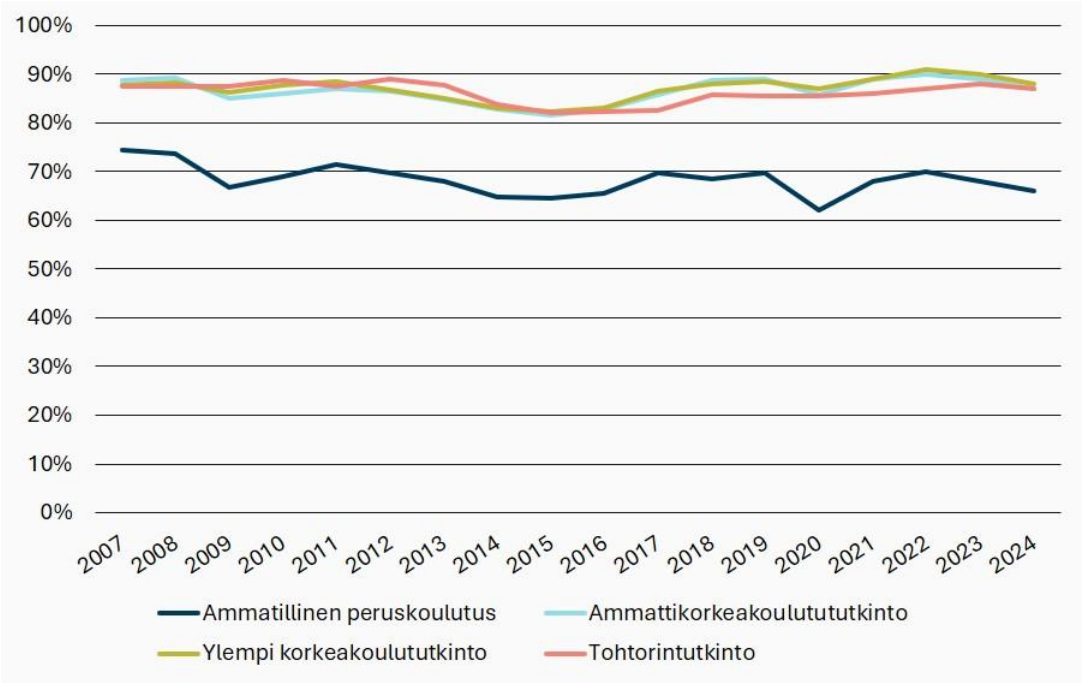

Kuvio 30: Tutkinnon suorittaneiden työllisyysaste vuoden kuluttua valmistumisesta. (Lähde. Tilastokeskus.)

Kansainvälinen liikkuvuus

Koko viime vuosikymmenen Suomen kansalaisten nettomuutto oli tappiollista, mutta 2016–2020 aikana tappio vähentyi selvästi kääntyen voitolliseksi vuonna 2021. Tappio oli kasvava kaikissa koulutusryhmissä, erityisesti toisen asteen suorittaneiden ryhmässä.

Vuonna 2016 alimman korkea-asteen tai alemman korkeakouluasteen sekä vähintään ylemmän korkeakouluasteen suorittaneiden ryhmissä maastamuuttoja oli noin 1 000 enemmän kuin maahanmuuttoja, mutta vuoteen 2020 mennessä tappio pienentyi 200 muuttoon alemman korkeakouluasteen ryhmässä ja kääntyi jopa reilut 100 muuttoa voitolliseksi ylemmän korkeakouluasteen suorittaneissa. Toisen asteen koulutuksen suorittaneilla muuttotappio oli vuonna 2016 lähes 1 800 muuttoa, mutta on tämän jälkeen vähentynyt eniten, 200 muuton tappioon vuonna 2020.

Edellä mainituissa ryhmissä muuttotappio kasvoi 300–700 henkilöllä vuosina 2021 ja 2022. Perusasteen omaavien tai koulutukseltaan tuntemattomien henkilöiden nettomaahanmuutto nousi positiiviseksi jo vuonna 2019.

Täysi-ikäisten Suomen kansalaisten maahanmuutto lisääntyi kaikissa koulutusryhmissä vuosien 2016–2020 aikana. Maastamuutto väheni vuosien 2016–2020 aikana kaikissa koulutusryhmissä. Vuosina 2021 ja 2022 maahanmuutto oli laskevaa kaikissa ryhmissä. Sen sijaan vain ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden ryhmässä nettomaahanmuutto heikkeni myös maastamuuton kasvun vuoksi.

Vuosina 2023 ja 2024 nettomaahanmuuton heikkeneminen on pysähtynyt muissa koulutusryhmissä kuin tutkijakoulutuksen ja perusasteen koulutuksen suorittaneiden ryhmissä.

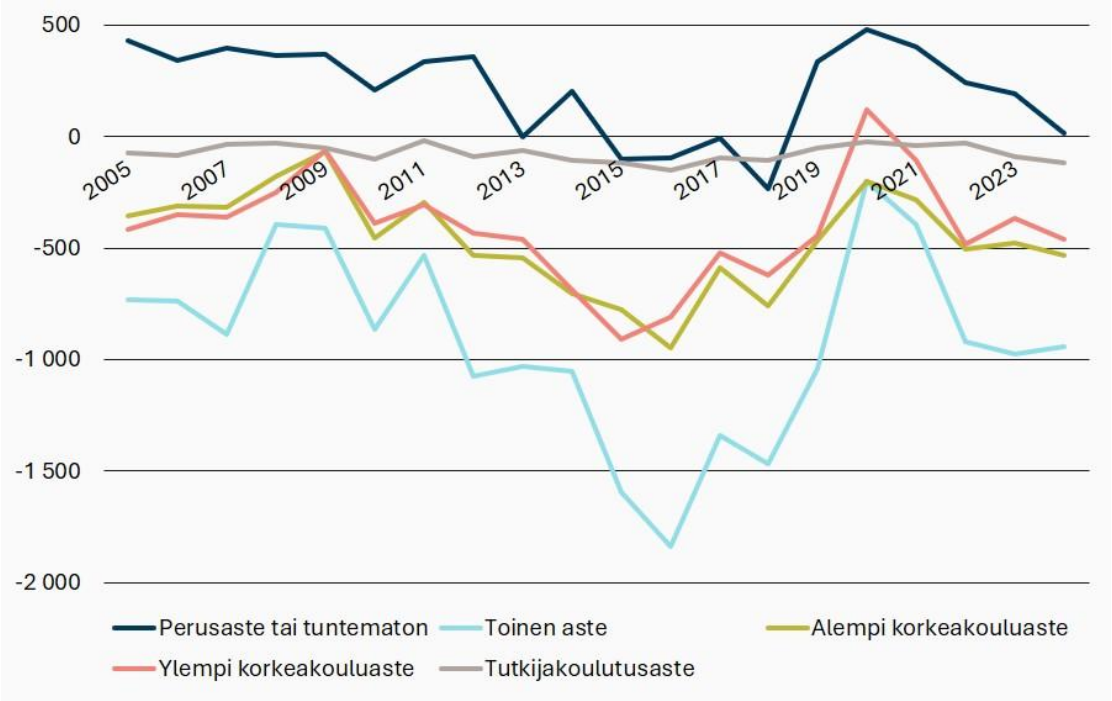

Kuvio 31: 18 vuotta täyttäneiden Suomen kansalaisten nettomaahanmuutto koulutusasteen mukaan. (Lähde: Tilastokeskus.)

TUTKIMUS, KEHITTÄMINEN JA INNOVAATIOT

Korkeakoulujen tutkimustoiminta

Korkeakoulujen tutkimusmenot ovat yli kaksi ja puoli -kertaistuneet vuosituhannen alusta. Kehitys hidastui vuosina 2010–2016, mutta kääntyi kasvuun vuonna 2017. Vuonna 2024 korkeakoulujen tutkimusmenot olivat yli 2,1 miljardia euroa. Ammattikorkeakoulujen osuus tästä oli reilut 12 prosenttia ja loput yliopistojen sekä yliopistollisten keskussairaaloiden.

Tutkimustoiminnan rahoituksesta valtion budjettirahoitus kattoi 45 prosenttia ja muu ulkopuolinen rahoitus 53 prosenttia. Loppu oli korkeakoulujen omaa rahoitusta mm. liiketoiminnan ja pääoman tuottoja. Opetus- ja kulttuuriministeriön suoran perusrahoituksen lisäksi tärkeimpiä rahoituslähteitä olivat Suomen Akatemia (389 milj.) ja EU (241 milj.). Muusta rahoituksesta tärkeimpiä tahoja olivat kotimaiset rahastot, ministeriöt, Business Finland ja ulkomaat. Ministeritöiden rahoitus laski. Kaikkien muiden rahoittajien rahoitus kasvoi.

Lääke- ja terveystieteissä, luonnontieteissä ja tekniikassa ulkopuolisen rahoituksen osuus oli korkein – noin 60 prosenttia. Humanistisissa tieteissä ulkopuolista rahoitusta oli reilu kolmasosa rahoituksesta. Tekniikka ja lääketieteet ovat myös suurimmat yritysrahoituksen saajat, alojen korkeakoulututkimuksesta reilut 5 prosenttia on kotimaisten tai ulkomaisten yritysten rahoittamaa.

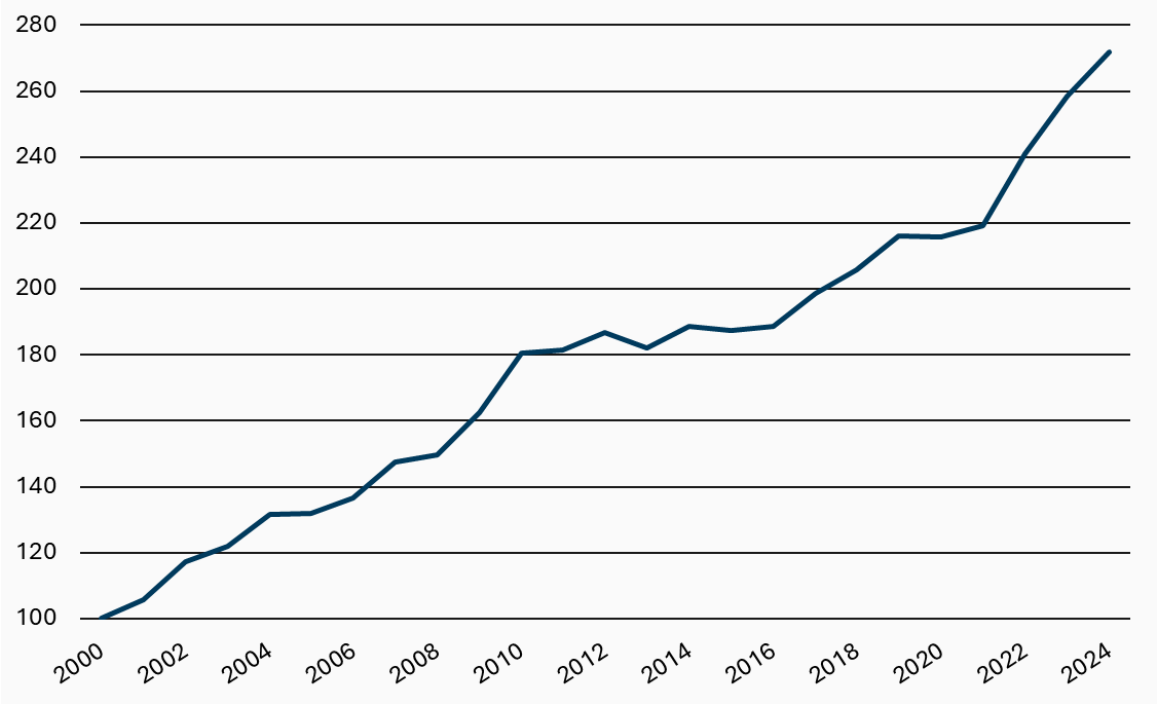

Kuvio 32: Korkeakoulujen tutkimusmenojen kehitys. (Lähde: Tilastokeskus.)

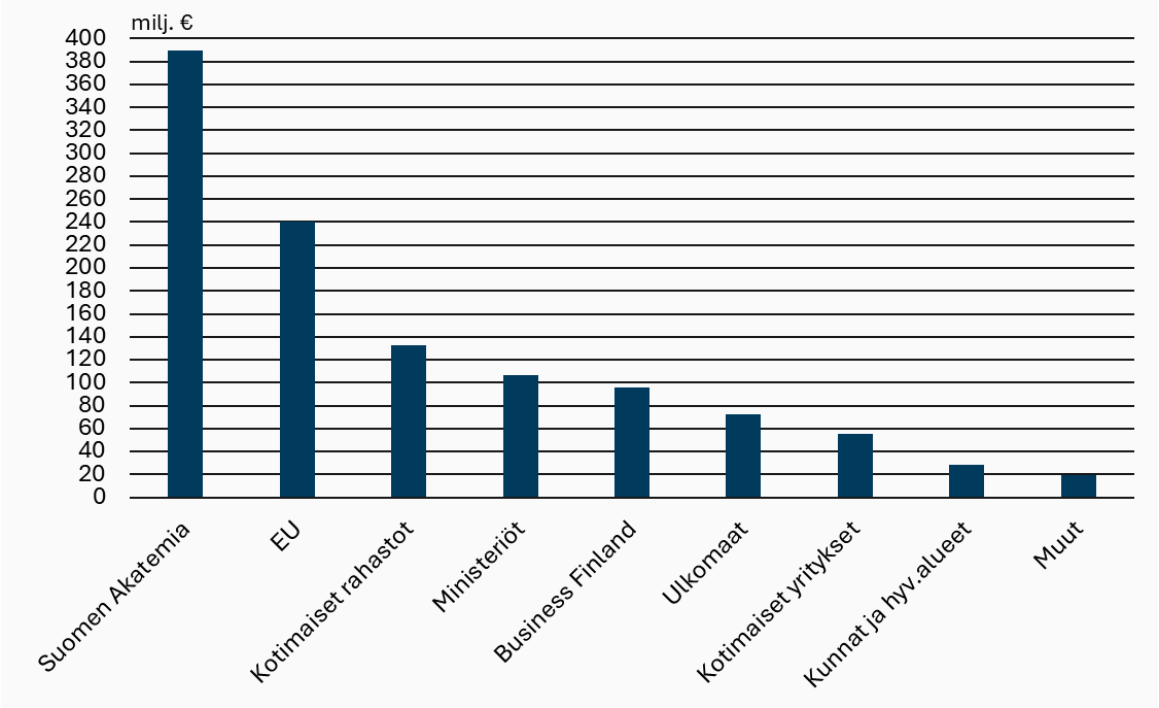

Kuvio 33: Korkeakoulujen tutkimusrahoituksen lähteet 2024. (Lähde Tilastokeskus.)

T&K-panostus

Tilastokeskuksen mukaan tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot olivat kokonaisuutena 8,9 miljardia euroa vuonna 2024. Panostukset nousivat edellisvuodesta 5,3 prosenttia (453 milj. euroa). Reaalinen nousu oli kuitenkin 4,6 prosenttia. Tutkimusmenojen viiden vuoden mittainen supistuminen päättyi 2017–2018. Tätä ennen kasvua kirjattiin edellisen kerran vuonna 2011.

Kasvua oli etenkin korkeakouluissa ja yritysektorilla, joiden tutkimus- ja kehittämismenot nousivat 5,2 ja 5,9 prosenttia. Julkisen sektorin tutkimusmenot nousivat 1,7 prosenttia. Kaikkiaan tutkimusmenojen kasvuvauhti oli prosenttiyksikön edellisvuotta hitaampaa. Yrityssektorin menot ovat kääntyneet selkeään kasvuun, mutta osuus (68 prosenttia) kokonaismenoista on edelleen 6,4 prosenttiyksikköä matalampi kuin 13 vuotta sitten.

T&K-menojen suhde BKT:hen vuonna 2024 oli 3,2 prosenttia nousten 0,1 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Vuonna 2025 tutkimus- ja kehittämismenojen arvioidaan kasvavan noin 500 miljoonaa euroa. Samalla BKT-osuuden arvioidaan nousevan vajaat 0,1 prosenttiyksikköä.

BKT-suhde on tärkeissä kilpailijamaissa pääsääntöisesti kasvanut tai ainakin säilynyt entisellään viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana. Suomessa suhde laski 3,7 prosentista vuonna 2009–2010 2,7 prosenttiin vuosina 2016–2017. Esimerkiksi Ruotsin ja Suomen tutkimusmenojen BKT-suhteet olivat vielä vuonna 2014 samalla tasolla, mutta sen jälkeen Suomen menojen supistuessa Ruotsissa on ollut tasaisempi kehitys ja suhde on Suomea selvästi korkeampi eli 3,6 prosenttia vuonna 2023.

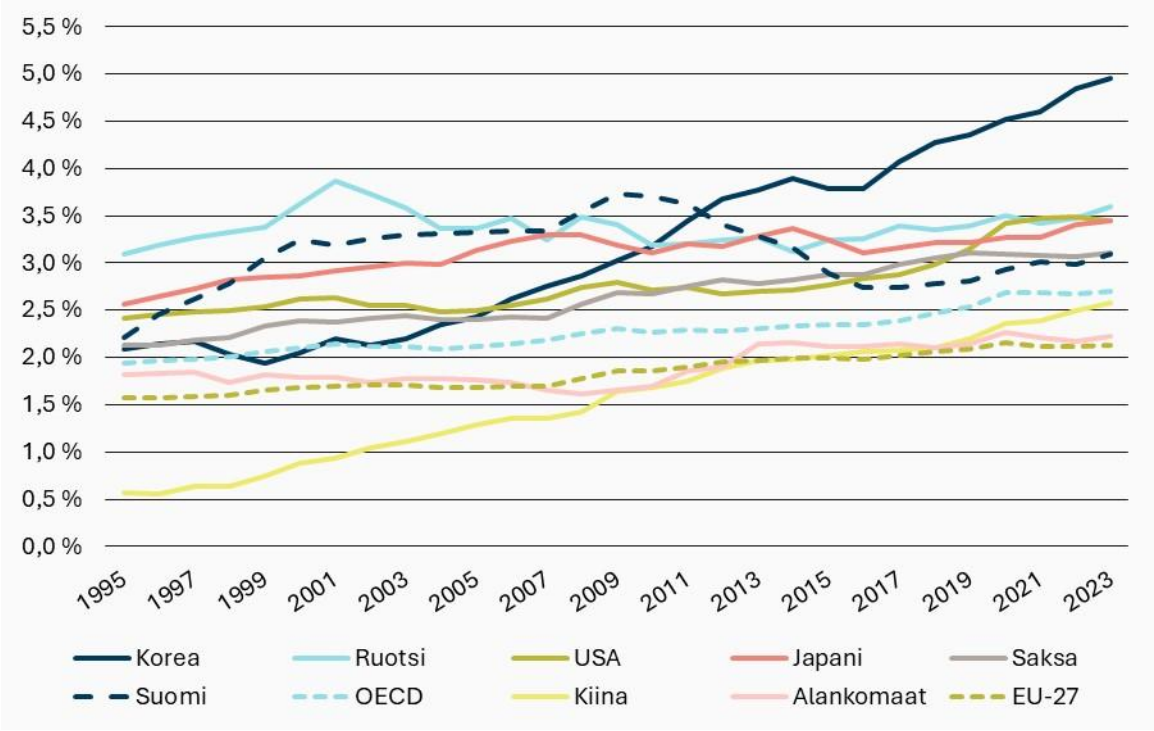

Kuvio 34: T&K-panostus suhteessa BKT:hen. (Lähde: OECD.)

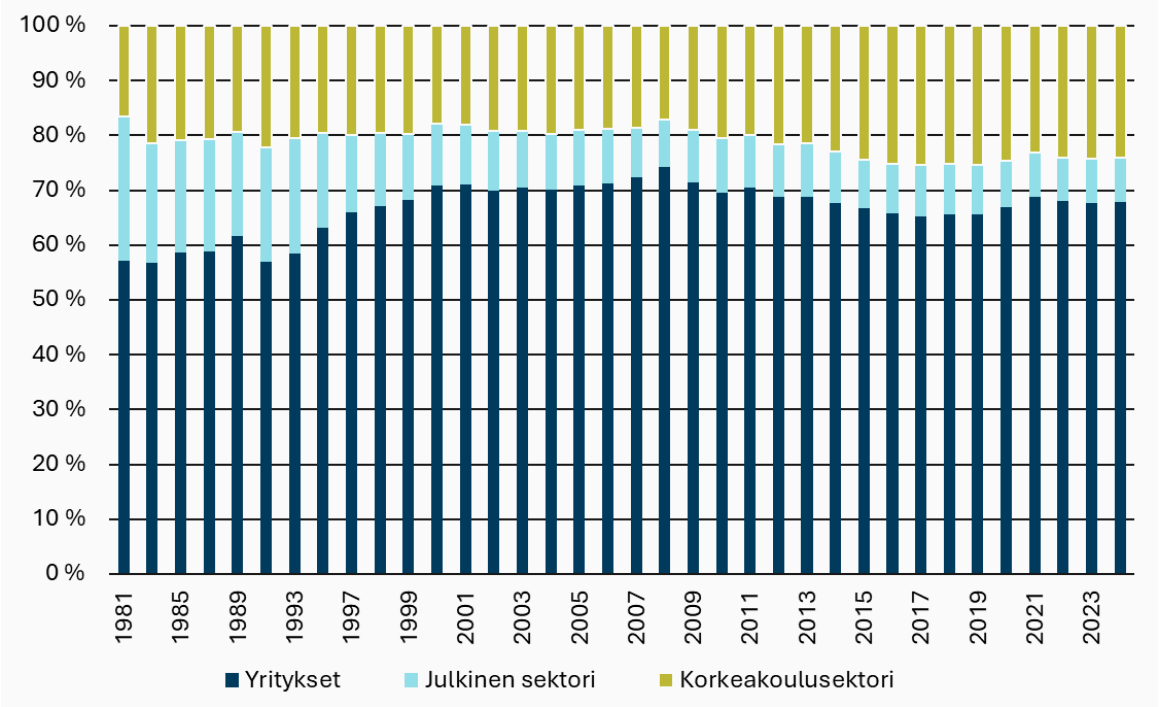

Kuvio 35: T&K-menon jakautuminen sektoreiden välillä. (Lähde: Tilastokeskus.)

Tilastokeskuksen mukaan valtion budjettirahoitus kasvoi tasaisesti viime vuosikymmenen alkuun saakka. Tämän jälkeen tapahtui pientä laskua vuoteen 2016 saakka. Rahoituksen lasku tapahtui etenkin Business Finlandin kautta kulkevassa rahoituksessa. Suurinta kasvu on ollut Suomen Akatemian kautta. Osin rahoitus on siirtynyt yliopistojen perusrahoituksesta Akatemialle. Tämä on usein samalla tarkoittanut tiukempaa kilpailua rahoituksesta.

Tutkimusrahoitus nousi vuodesta 2024 vuoteen 2025 385 miljoonaa euroa (kasvettuaan 117 miljoonalla eurolla vuonna 2022 ja 150 miljoonalla vuonna 2024 sekä laskettuaan 54 miljoonalla vuonna 2023) ollen 2 883,4 miljoonaa euroa.

Rahoituksen ennakoidaan kasvavan vuodesta 2025 vuoteen 2026 238,2 miljoonalla eurolla ollen 3 121,6 miljoonaa euroa. Viiden vuoden aikana kasvua on ollut keskimäärin 167 miljoonaa euroa vuodessa. Rahoituksen suhde BKT:hen nousisi 1,08 prosenttiin vuonna 2026 (tavoite 1,2 prosenttia vuonna 2030). Valtion budjetin tutkimusrahoitus on pääsääntöisesti kasvanut viime vuosina kaikkien organisaatioiden kautta.

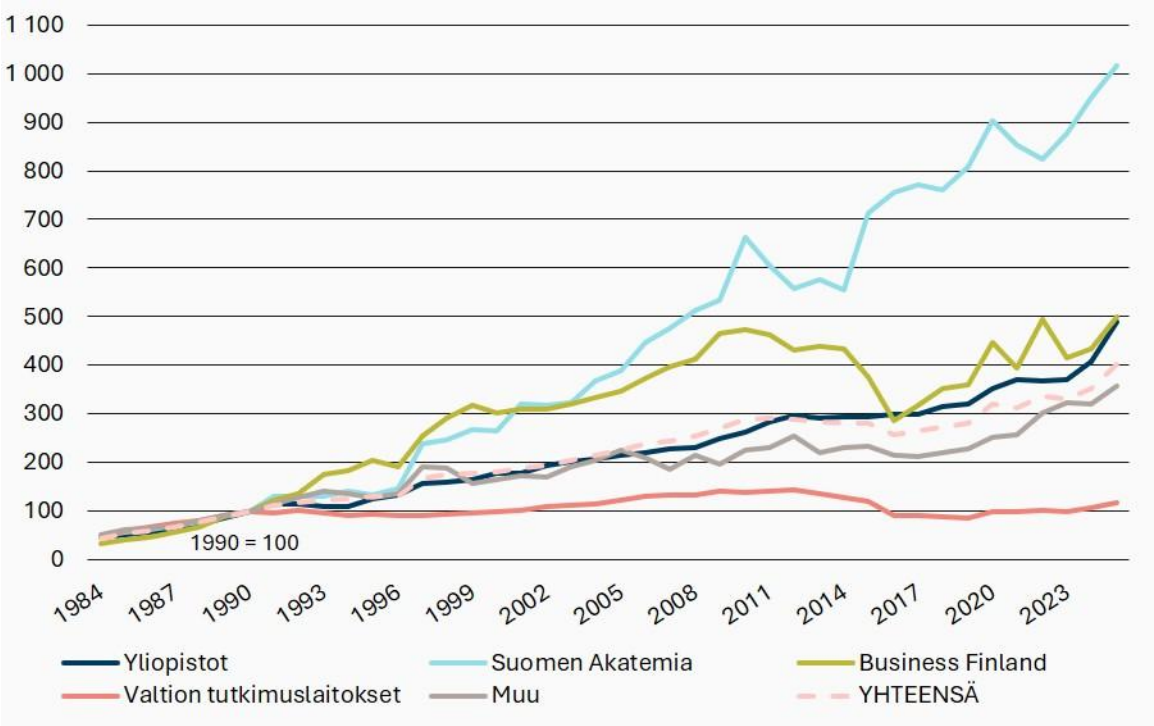

Kuvio 36: Valtion T&K-rahoituksen kehitys budjetissa. (Lähde: Tilastokeskus.)

T&K-henkilöstö

Tilastokeskuksen mukaan T&K-tehtävissä työskenteli vuonna 2024 kaikkiaan 93 233 henkilöä, joista 41 prosenttia korkeakoulusektorilla. T&K-henkilöstön kokonaismäärä on noussut vuodesta 2017 alkaen laskettuaan aiemmin vuoden 2011 jälkeen. Vuonna 2024 henkilöstö nousi reilulla 2 600 henkilöllä.

Vuonna 2024 kasvua oli muilla kuin julkisella sektorilla, jossa T&K-henkilöstö laski 1,5 prosenttia. Kasvua oli yrityssektorilla 3,1 prosenttia ja korkeakoulusektorilla 3,6 prosenttia korkeakouluissa. Naisten osuus tutkimushenkilöstöstä säilyi ennallaan ollen 36 prosenttia. Naistutkijoiden osuus vaihtelee sektoreittain, sillä yrityksissä naisten osuus oli 21 prosenttia, julkisella sektorilla 49 prosenttia ja korkeakouluissa 52 prosenttia.

Yrityssektorin T&K-tehtävissä vuonna 2024 työskenteli 47 269 henkilöä – 1 432 henkilöä (3,1 %) enemmän kuin edellisvuonna. ICT-toimialalla T&K-henkilöstöä oli 404 (3,5 %) edellisvuotta enemmän. Teollisuudessa T&K-henkilöstön kasvu 247 tarkoitti vain prosentin lisäystä. T&K-henkilöstön lisäys perustui 10–99 henkilön yrityksiin, joissa kasvua oli 1 291 henkilöä eli 11,4 prosenttia.

T&K-henkilöstö on korkeasti koulutettua – joka viidennellä on tohtorin tutkinto – lisäksi kahdella kolmasosalla on muu yliopisto- tai ammattikorkeakoulututkinto. Tutkimus- ja kehittämistyötä tehneistä tohtoreista 67 prosenttia työskenteli korkeakouluissa, 20 prosenttia yrityksissä ja 13 prosenttia julkisella sektorilla.

Tutkimustyövuosia vuonna 2024 tehtiin kaikkiaan 62 431. Määrä nousi edellisvuodesta reilut 2 700 työvuotta eli 4,5 prosenttia. Tutkimustyövuodet nousivat käytännössä yhtä paljon kaikilla sektoreilla. Työvuosista 59 prosenttia tehtiin yrityksissä, 32 prosenttia korkeakouluissa ja 9 prosenttia julkisella sektorilla.

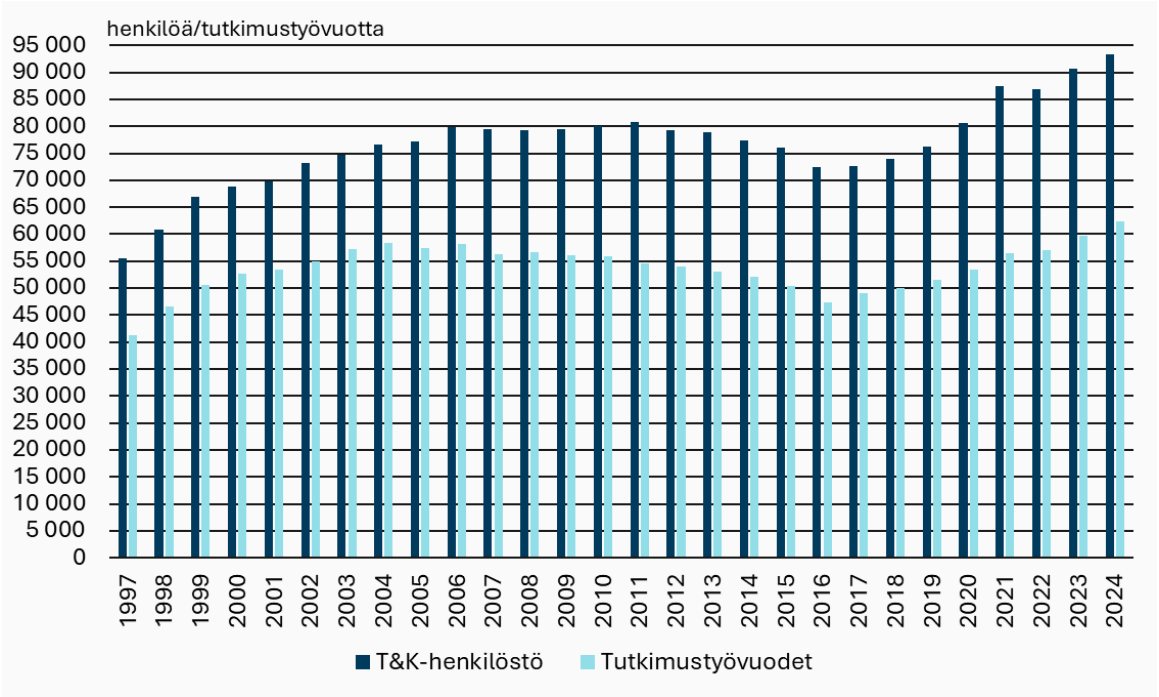

Kuvio 37: T&K-henkilöstö ja tutkimustyövuodet. (Lähde: Tilastokeskus.)

Yritysten innovaatiotoiminta

Yrityksistä 58 prosenttia ilmoitti harjoittaneensa innovaatiotoimintaa vuosina 2022–2024. Pienimmän kokoluokan, 10–49 henkilöä työllistävistä, yrityksistä 54 prosenttia. Keskikoisista yrityksistä, 50–249 henkilöä työllistävistä, 68 prosenttia oli harjoittanut innovaatiotoimintaa. Suurimman kokoluokan eli vähintään 250 henkilöä työllistävistä yrityksistä 82 prosenttia. Osuus laski pienimmän kokoluokan yrityksissä.

Teollisuudessa osuus oli 64 prosenttia ja palvelutoimialoilla 54 prosenttia. Laskua molemmilla toimialoilla 4 prosenttiyksikköä. Kokoluokittaiset erot innovaatiotoiminnan yleisyydessä olivat teollisuudessa palvelualoja suuremmat.

Uusia tai parannettuja tuotteita markkinoille tuoneiden osuus oli 32 prosenttia yrityksistä. Palveluihin liittyvistä innovaatioista ilmoittaminen oli tavarainnovaatioita yleisempää. Liiketoimintaprosesseihin liittyviä innovaatioita käyttöönottaneiden osuus oli 44 prosenttia kaikista yrityksistä.

Eurooppalaisessa vertailussa suomalaiset yritykset tekevät innovaatiotoimintaa yleisesti. Ruotsalaisista yrityksistä 68 prosenttia, saksalaisista 67 prosenttia ja virolaisista 65 prosenttia tekee innovaatiotoimintaa, kun taas espanjalaisista vain 38 prosenttia.

Suomessa yritysten yhteenlasketut innovaatiotoiminnan menot summautuivat 8,2 miljardiin euroon vuonna 2024 (7,1 miljardia euroa vuonna 2022). Menot kasvoivat kaikissa kokoluokissa. Teollisuudessa innovaatiotoiminnan menoja kertyi 4,7 miljardia euroa, ja palvelutoimialojen yrityksissä yhteensä 3,7 miljardia euroa.

Julkista rahoitustukea innovaatiotoimintaan käytti kaikkiaan 33 prosenttia innovaatiotoimintaa harjoittaneista. Valtion rahoitustukea innovaatiotoimintaan käyttäneiden osuus laski edellistutkimuksesta osuuden ollessa 26 prosenttia (38 prosenttia vuosina 2020–2022). EU-rahoitusta innovaatiotoimintaan käyttäneiden osuus innovaatiotoimintaa harjoittaneista sen sijaan kasvoi edellisestä tutkimuksesta. Kaikkiaan 7 prosenttia käytti EU-horisonttirahoitusta innovaatiotoimintaan ja muuta EU-rahoitusta 5 prosenttia.

Innovaatiotoiminnan kokonaismenoista 75 prosenttia oli yritysten oman tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoja, 9 prosenttia yritysten tilaaman tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoja ja loput 16 prosenttia muita innovaatiotoiminnan menoja innovaatioiden kehittämiseksi ja käyttöönottamiseksi.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa tehdystä innovaatiotoimintaan liittyneestä yhteistyöstä raportoi 22 prosenttia innovaatiotoimintaa harjoittaneista. Yliopistojen kanssa innovaatioyhteistyötä oli tehnyt 18 prosenttia ja ammattikorkeakoulujen kanssa 13 prosenttia innovaatiotoimintaa harjoittaneista.

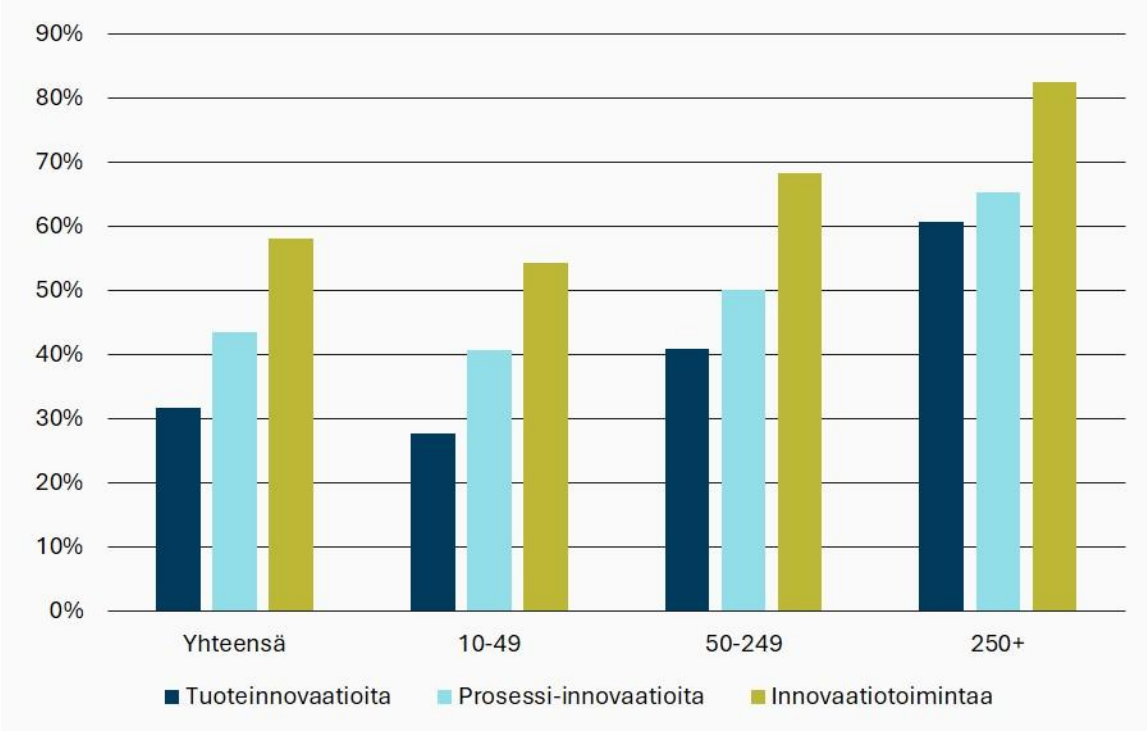

Kuvio 38: Innovaatiotoiminnan osa-alueita tehneiden yritysten osuus 2022–2024. (Lähde: Tilastokeskus.)

AJANKOHTAISTA ALAN TUTKIMUKSESTA

Kasvatus-, koulutus- ja tutkimusalaan ja -politiikkaan liittyvää tutkimus- ja selvitystoimintaa tekevät muun muassa Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Labore, Jyväskylän yliopisto, Helsingin yliopisto, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, Opetushallitus, Valtion talouden tarkistusvirasto sekä lukuiset yksittäiset tutkijat ja pienemmät tutkimusryhmät.

Seuraavaksi neljä nostoa ajankohtaisesta tutkimuksesta.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu toteutettiin vuosina 2021–2024 satunnaistettuna kenttäkokeiluna 148 kunnassa. Siihen osallistui 37 357 lasta, jotka arvottiin kokeilu- ja verrokkiryhmiin. Kokeiluryhmän lapset kutsuttiin aloittamaan velvoittava esiopetus jo 5-vuotiaina, ja he osallistuivat esiopetukseen kahden vuoden ajan. Verrokkiryhmä jatkoi nykyjärjestelmässä. Kokeilua varten säädettiin väliaikainen laki, laadittiin opetussuunnitelman perusteet ja sen aikana kerättiin laaja tutkimusaineisto.

Kokeilu muokkasi 5-vuotiaiden kasvu- ja oppimisympäristöä erityisesti ryhmien henkilöstö- ja ikärakenteen sekä opettajien kelpoisuuden kautta. Pedagogiset käytännöt muuttuivat vain vähän, joskin kokeiluryhmissä painotettiin hieman useammin lukemisen ja matematiikan valmiuksia. Lasten sosiaalisten suhteiden jatkuvuus vahvistui 5- ja 6-vuotiaiden ryhmien välillä.

Kokeilu nosti 5-vuotiaiden osallistumisastetta 3,5 prosenttiyksiköllä. Lasten sosioemotionaaliset taidot ja akateemiset valmiudet kehittyivät samalla tavalla kaksivuotiseen esiopetukseen ja nykyjärjestelmään osallistuvilla lapsilla. Kotihoitoon verrattuna kaksivuotisen esiopetuksen lyhyen aikavälin vaikutukset olivat myönteisiä, mutta näiden tulosten epätarkkuus ei mahdollista vahvojen johtopäätösten tekemistä perusopetuksen alkuvaiheessa. Kokonaisuudessaan nyt kokeiltu kaksivuotinen esiopetus ja nykyjärjestelmän mukaisesti toteutettu varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yhdistelmä olivat arvioitujen taitojen osalta yhtä vaikuttavia.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu. Loppuraportti. Sarvimäki, Matti; Holvio, Anna; Kuusiholma-Linnamäki, Julia; Sulkanen, Minnu; Alasuutari, Maarit; Harju, Kaisa; Harjunen, Oskari; Izadi, Ramin; Kalland, Mirjam; Laakso, Mikko-Jussi; Lerkkanen, Marja-Kristiina; Muhonen, Heli; Ruutiainen, Ville; Räsänen, Pekka; Salo, Anne-Elina; Salo, Saara; Saranko, Lotta; Suorsa, Tuomas; Upadyaya, Katja; Villanen, Hilla. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja, 2026:2.

The long-term health consequences of expanding access to higher education

Tutkimuksessa tarkastellaan, vaikuttaako nuorten henkilöiden korkeakoulutuksen saatavuuden parantaminen – korkeakoulujen perustamisen ja laajentamisen kautta – heidän kuolleisuuteensa tai mielenterveyteensä tai heidän vanhempiensa vastaaviin tulemiin.

Kvasikokeellinen analyysi hyödyntää yliopistokoulutuksen saavutettavuuden muutoksia, jotka aiheutuivat Suomen yliopistoverkoston maantieteellisestä laajentumisesta 1960- ja 1970-luvuilla.

Tulokset viittaavat siihen, että parempi yliopiston saavutettavuus 19-vuotiaana vähentää yksilöiden mielenterveyteen liittyvien sairaalajaksojen ja lääkekäytön todennäköisyyttä sekä tuottaa myönteisiä heijastusvaikutuksia heidän äitiensä elinikään. Sen sijaan vahvoja vaikutuksia ei havaita yksilöiden varhaiseen kuolleisuuteen, isien elinikään tai vanhempien mielenterveyteen.

The long-term health consequences of expanding access to higher education. Suhonen, Tuomo; Dang, Thang; Haapanen, Mika. Economics of Education Review, vol. 112, 102794, 6/2026.

Aineeton pääoma talouskasvun ja tuottavuuden lähteenä: Katsaus tutkimuskirjallisuuteen ja suuntaviivoja politiikalle

Katsaus kokoaa yhteen aineetonta pääomaa käsittelevän tutkimuksen havaintoja. Analysoimme 60 viimeaikaista julkaisua makro-, meso- ja mikrotasolla (erityisesti Suomen, muun Euroopan, Yhdysvaltojen ja Aasian yritysaineistoilla). Katsaus osoittaa aineettomien investointien nousseen globaalisti talouskasvun, kilpailukyvyn ja tuottavuuden keskeiseksi ajuriksi.

Kirjallisuudesta nousee esiin kolme yhteiskuntapoliittista teemaa. Ensinnäkin, aineettoman pääoman mittaamista ja tilastointia on kehitettävä, sillä nykyisellään suuri osa investoinneista jää piiloon virallisilta tilastoilta ja yritysten taseilta. Toiseksi, innovaatiopolitiikkaa tulee laajentaa kapeasta tutkimus- ja kehitystoiminnan (t&k) tuesta koko aineettoman pääoman kirjoon – kuten ohjelmistoihin, dataan, organisaatiopääomaan, johtamiseen ja brändeihin – huomioiden näiden väliset täydentävyydet. Kolmanneksi, aineettoman pääoman voimakas skaalautuvuus vaatii sekä kilpailu- ja innovaatiopolitiikan että yritysrahoitusympäristön yhteensovittamista, jotta voidaan samanaikaisesti tarjota kannustimia ja rahoitusta aineettomien investointien tekemiseen sekä ehkäistä haitallista markkinoiden keskittymistä ja tukea tiedon laaja-alaista leviämistä.

Aineeton pääoma talouskasvun ja tuottavuuden lähteenä: Katsaus tutkimuskirjallisuuteen ja suuntaviivoja politiikalle, Rouvinen, Petri. ETLA, Working Papers 148, 2026.

Kannustaako koulutustiedon jakaminen kouluttautumaan? Kirjepostikokeilun ja hakevan toiminnan pilotin loppuraportti

Tässä tutkimuksessa arvioitiin kahden erilaisen toimenpiteen tehoa matalasti koulutettujen aikuisten osallistumiseen aikuiskoulutukseen satunnaistetun kenttäkokeen avulla. Ensimmäisessä osiossa 50 000 perusasteen varassa olevalle henkilölle lähetettiin informaatiokirje, jossa kerrottiin koulutusvaihtoehdoista, koulutuksen hyödyistä ja taloudellisesta tuesta.

Tulosten mukaan pelkällä yleisellä tiedolla ei ollut vaikutusta opintojen aloittamiseen. Toisessa kokeilussa palveluntuottajat vierailivat pk-yrityksissä ja antoivat räätälöityä koulutusneuvontaa järjestäen 1 322 infotilaisuutta, joihin osallistui 2 726 työntekijää. Näistä 1 718 oli kohderyhmään kuuluvia, joilla korkein koulutus oli peruskoulu tai lukio. Tämä henkilökohtaisempi ja intensiivisempi toimenpide lisäsi kohderyhmän osallistumista toisen asteen koulutukseen 0,75 prosenttiyksikköä (noin 8 prosenttia) mutta aiheutti lievää kuukausiansioiden laskua, mikä viittaa opiskelun ja työnteon välisen ajankäytön muutokseen.

Tutkimus osoittaa, ettei pelkkä tiedonvälitys riitä, vaan vaikuttavuus edellyttää yksilöllisempää ja kustannuksiltaan korkeampaa toimintaa, joiden hyödyt ja kustannukset tulee punnita tarkasti.

Kannustaako koulutustiedon jakaminen kouluttautumaan? Kirjepostikokeilun ja hakevan toiminnan pilotin loppuraportti. Karhunen, Hannu; Kuhakoski, Jani; Suhonen, Tuomo; Kauhanen, Antti; Riukula, Krista; Vanhala, Pekka; Virtanen, Hanne. Etla, Raportti 174, 2026.

Oppivelvollisuusiän korotuksen vaikutuksista

Oppivelvollisuusikää korotettiin joulukuussa 2020. Uusi oppivelvollisuuslaki velvoittaa alle 18-vuotiaita hakeutumaan opiskelemaan ja suorittamaan opintojaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti. Tässä selvityksessä käsitellään oppivelvollisuuden laajentamisen vaikutuksia toiselta asteelta valmistumiseen, toisen asteen opintojen edistymiseen ja nuorten työn ja koulutuksen ulkopuolella vietettyihin ajanjaksoihin.

Tulosten perusteella oppivelvollisuusiän nosto vähensi koulutuksen keskeyttäneiden osuutta ennen 18 vuoden ikää kolmanneksella. Toiselta asteelta valmistuneiden osuus kasvoi noin 1,5 prosenttiyksikköä suhteessa vanhempiin ikäluokkiin. Ensimmäiset nuoret, joita oppivelvollisuuden korotus koski, viettivät yhteensä 1 800 lukuvuotta enemmän aikaa koulutuksen parissa. Näistä nuorista 79,4 % suoritti toisen asteen tutkinnon sen vuoden kevääseen mennessä, kun he täyttivät 20 vuotta.

Oppivelvollisuusiän korotuksen vaikutuksista. Junttila, Juho. VATT, Datahuone-raportti, 5/2025.

		Varhais-kasvatus	Yleis-sivistävä	Amma-tillinen	Vapaa sivistystyö	Taiteen pe-rusopetus	AMK	Yliopisto	Muu
Edustamasi kasvatus/koulutusmuodon/ muotojen yleiset näkymät kuluneen 12 kk aikana ovat	parantuneet	13,0%	11,8%	0,0%	3,7%	4,0%	6,3%	0,0%	0,0%
	pysyneet ennallaan	43,5%	41,2%	52,4%	40,7%	44,0%	62,5%	55,6%	50,0%
	heikentyneet	43,5%	47,1%	47,6%	55,6%	52,0%	31,3%	44,4%	50,0%
Edustamasi kasvatus/koulutusmuodon/ muotojen yleiset näkymät seuraavan 12 kk aikana	paranevat	13,0%	11,8%	4,8%	0,0%	0,0%	6,3%	0,0%	0,0%
	pysyvät ennallaan	34,8%	35,3%	23,8%	55,6%	32,0%	37,5%	22,2%	50,0%
	heikentyvät	52,2%	52,9%	71,4%	44,4%	68,0%	56,3%	77,8%	50,0%
Edustamasi organisaation yhteistyö muiden kasvatus/koulutus/tutkimusorg.:n kanssa kuluneen 12 kk aikana on	lisääntynyt	4,5%	17,6%	38,1%	44,4%	52,0%	62,5%	55,6%	57,1%
	pysynyt ennallaan	86,4%	70,6%	57,1%	48,1%	48,0%	37,5%	44,4%	42,9%
	vähentynyt	9,1%	11,8%	4,8%	7,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Edustamasi organisaation yhteistyö muiden kasvatus/koulutus/tutkimusorg.:n kanssa seuraavan 12 kk aikana	lisääntyy	13,0%	17,6%	52,4%	48,1%	56,0%	93,8%	100,0%	85,7%
	pysyy ennallaan	78,3%	76,5%	42,9%	48,1%	44,0%	6,3%	0,0%	14,3%
	vähentyy	8,7%	5,9%	4,8%	3,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Edustamasi organisaation yhteistyö yritysten ja muun työelämän kanssa kuluneen 12 kk aikana on	lisääntynyt	8,7%	11,8%	38,1%	20,0%	16,0%	75,0%	77,8%	14,3%
	pysynyt ennallaan	73,9%	88,2%	61,9%	76,0%	84,0%	25,0%	22,2%	85,7%
	vähentynyt	17,4%	0,0%	0,0%	4,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Edustamasi organisaation yhteistyö yritysten ja muun työelämän kanssa seuraavan 12 kk aikana	lisääntyy	13,0%	17,6%	57,1%	44,4%	28,0%	87,5%	88,9%	28,6%
	pysyy ennallaan	65,2%	82,4%	42,9%	55,6%	72,0%	12,5%	11,1%	71,4%
	vähentyy	21,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Edustamasi organisaation opiskelija/oppilas/lapsimäärä kuluneen 12 kk aikana on	kasvanut	18,2%	47,1%	9,5%	23,1%	20,0%	81,3%	88,9%	33,3%
	pysynyt ennallaan	36,4%	11,8%	52,4%	34,6%	32,0%	12,5%	11,1%	0,0%
	laskenut	45,5%	41,2%	38,1%	42,3%	48,0%	6,3%	0,0%	66,7%
Edustamasi organisaation opiskelija/oppilas/lapsimäärä (luvan salliessa) seuraavan 12 kk aikana	kasvaa	26,1%	25,0%	23,8%	11,5%	20,0%	75,0%	77,8%	33,3%
	pysyy ennallaan	47,8%	56,3%	52,4%	61,5%	60,0%	25,0%	22,2%	33,3%
	laskee	26,1%	18,8%	23,8%	26,9%	20,0%	0,0%	0,0%	33,3%
Edustamasi organisaation kansainvälis-ten (ei Suomen kansalaisuutta) opiskeli-joiden määrä kuluneen 12 kk aikana on	kasvanut	36,4%	17,6%	23,8%	34,8%	41,7%	62,5%	22,2%	25,0%
	pysynyt ennallaan	59,1%	70,6%	42,9%	43,5%	54,2%	25,0%	33,3%	75,0%
	laskenut	4,5%	11,8%	33,3%	21,7%	4,2%	12,5%	44,4%	0,0%
Edustamasi organisaation kansainvälis-ten (ei Suomen kansalaisuutta) opiskeli-joiden määrä seuraavan 12 kk aikana	kasvaa	27,3%	5,9%	14,3%	17,4%	40,0%	75,0%	66,7%	40,0%
	pysyy ennallaan	68,2%	76,5%	47,6%	39,1%	56,0%	18,8%	22,2%	60,0%
	laskee	4,5%	17,6%	38,1%	43,5%	4,0%	6,3%	11,1%	0,0%
Edustamasi organisaation koulutus-muodon aloitus/pk-paikkojen tarve toimin-ta-alueella kuluneen 12 kk aikana on	kasvanut	17,4%	23,5%	14,3%	25,0%	21,7%	43,8%	66,7%	0,0%
	pysynyt ennallaan	39,1%	52,9%	76,2%	68,8%	52,2%	56,3%	33,3%	75,0%
	laskenut	43,5%	23,5%	9,5%	6,3%	26,1%	0,0%	0,0%	25,0%
Edustamasi organisaation koulutus-muodon aloitus/pk-paikkojen tarve toiminta-alueella seuraavan 12 kk aikana	kasvaa	17,4%	5,9%	23,8%	18,8%	20,8%	37,5%	55,6%	0,0%
	pysyy ennallaan	60,9%	70,6%	61,9%	56,3%	66,7%	62,5%	44,4%	75,0%
	laskee	21,7%	23,5%	14,3%	25,0%	12,5%	0,0%	0,0%	25,0%
Edustamallasi organisaatiolla on halu ja valmius (luvan salliessa) opiskelijoiden aloituspaikkojen/lasten pk-paikkojen	kasvattamiseen	60,9%	82,4%	81,0%	83,3%	76,0%	87,5%	88,9%	80,0%
	pitämiseen ennallaan	39,1%	17,6%	19,0%	16,7%	24,0%	12,5%	11,1%	20,0%
	laskemiseen	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Edustamasi organisaation liikevaihto/kokonaisrahoitus kuluneen 12 kk aikana on	kasvanut	21,7%	50,0%	15,0%	19,2%	36,0%	68,8%	66,7%	12,5%
	pysynyt ennallaan	47,8%	37,5%	55,0%	42,3%	48,0%	25,0%	33,3%	25,0%
	laskenut	30,4%	12,5%	30,0%	38,5%	16,0%	6,3%	0,0%	62,5%
Edustamasi organisaation liikevaihto/kokonaisrahoitus seuraavan 12 kk aikana	kasvaa	26,1%	17,6%	4,8%	11,1%	24,0%	62,5%	44,4%	12,5%
	pysyy ennallaan	47,8%	47,1%	33,3%	37,0%	56,0%	12,5%	44,4%	37,5%
	laskee	26,1%	35,3%	61,9%	51,9%	20,0%	25,0%	11,1%	50,0%
Edustamasi organisaation julkinen rahoitus kuluneen 12 kk aikana on	kasvanut	22,7%	58,8%	28,6%	15,4%	32,0%	26,7%	55,6%	12,5%
	pysynyt ennallaan	50,0%	29,4%	33,3%	30,8%	60,0%	26,7%	22,2%	37,5%
	laskenut	27,3%	11,8%	38,1%	53,8%	8,0%	46,7%	22,2%	50,0%
Edustamasi organisaation julkinen rahoitus seuraavan 12 kk aikana	kasvaa	13,6%	23,5%	9,5%	11,5%	20,8%	25,0%	22,2%	12,5%
	pysyy ennallaan	59,1%	41,2%	23,8%	30,8%	58,3%	12,5%	44,4%	37,5%
	laskee	27,3%	35,3%	66,7%	57,7%	20,8%	62,5%	33,3%	50,0%

		Varhais-kasvatus	Yleis-sivistävä	Amma-tillinen	Vapaa sivistystyö	Taiteen pe-rusopetus	AMK	Yliopisto	Muu
Edustamasi organisaation muu rahoitus/muut tulot kuluneen 12 kk aikana on	kasvanut	9,1%	11,8%	30,0%	23,1%	41,7%	81,3%	77,8%	37,5%
	pysynyt ennallaan	68,2%	82,4%	45,0%	61,5%	50,0%	18,8%	22,2%	37,5%
	laskenut	22,7%	5,9%	25,0%	15,4%	8,3%	0,0%	0,0%	25,0%
Edustamasi organisaation muu rahoitus/muut tulot seuraavan 12 kk aikana	kasvaa	9,1%	11,8%	28,6%	22,2%	47,8%	75,0%	55,6%	62,5%
	pysyy ennallaan	72,7%	88,2%	52,4%	51,9%	43,5%	25,0%	44,4%	25,0%
	laskee	18,2%	0,0%	19,0%	25,9%	8,7%	0,0%	0,0%	12,5%
Edustamasi organisaation henkilöstömäärä kuluneen 12 kk aikana on	kasvanut	8,7%	37,5%	4,8%	14,8%	20,0%	40,0%	77,8%	12,5%
	pysynyt ennallaan	47,8%	31,3%	52,4%	48,1%	68,0%	46,7%	11,1%	50,0%
	laskenut	43,5%	31,3%	42,9%	37,0%	12,0%	13,3%	11,1%	37,5%
Edustamasi organisaation henkilöstömäärä seuraavan 12 kk aikana	kasvaa	21,7%	5,9%	4,8%	7,4%	12,0%	25,0%	33,3%	0,0%
	pysyy ennallaan	60,9%	76,5%	57,1%	59,3%	64,0%	43,8%	44,4%	75,0%
	laskee	17,4%	17,6%	38,1%	33,3%	24,0%	31,3%	22,2%	25,0%
Edustamasi organisaation kansainvälisen henkilöstön määrä kuluneen 12 kk aikana on	kasvanut	19,0%	0,0%	10,5%	17,6%	4,3%	37,5%	66,7%	33,3%
	pysynyt ennallaan	66,7%	92,9%	89,5%	82,4%	95,7%	56,3%	22,2%	66,7%
	laskenut	14,3%	7,1%	0,0%	0,0%	0,0%	6,3%	11,1%	0,0%
Edustamasi organisaation kansainvälisen henkilöstön määrä seuraavan 12 kk aikana	kasvaa	19,0%	0,0%	0,0%	5,9%	8,7%	40,0%	77,8%	33,3%
	pysyy ennallaan	76,2%	92,9%	89,5%	94,1%	91,3%	60,0%	22,2%	66,7%
	laskee	4,8%	7,1%	10,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Edustamasi organisaation kasvatus/opetus/tutkimushenkilöstön määrä kuluneen 12 kk aikana on	kasvanut	30,4%	35,3%	14,3%	20,8%	21,7%	62,5%	77,8%	25,0%
	pysynyt ennallaan	47,8%	47,1%	66,7%	62,5%	69,6%	37,5%	22,2%	75,0%
	laskenut	21,7%	17,6%	19,0%	16,7%	8,7%	0,0%	0,0%	0,0%
Edustamasi organisaation kasvatus/opetus/tutkimushenkilöstön määrä seuraavan 12 kk aikana	kasvaa	17,4%	5,9%	4,8%	8,3%	13,0%	50,0%	44,4%	0,0%
	pysyy ennallaan	73,9%	82,4%	57,1%	70,8%	73,9%	50,0%	33,3%	100,0%
	laskee	8,7%	11,8%	38,1%	20,8%	13,0%	0,0%	22,2%	0,0%
Edustamasi organisaation muun kuin kasvatus/opetus/tutkimushenkilöstön määrä kuluneen 12 kk aikana on	kasvanut	4,3%	35,3%	14,3%	18,2%	0,0%	26,7%	44,4%	0,0%
	pysynyt ennallaan	78,3%	52,9%	57,1%	50,0%	100,0%	53,3%	22,2%	80,0%
	laskenut	17,4%	11,8%	28,6%	31,8%	0,0%	20,0%	33,3%	20,0%
Edustamasi organisaation muun kuin kasvatus/opetus/tutkimushenkilöstön määrä seuraavan 12 kk aikana	kasvaa	13,0%	5,9%	4,8%	4,3%	4,2%	18,8%	11,1%	0,0%
	pysyy ennallaan	73,9%	82,4%	66,7%	87,0%	79,2%	56,3%	33,3%	60,0%
	laskee	13,0%	11,8%	28,6%	8,7%	16,7%	25,0%	55,6%	40,0%
Edustamasi organisaation kasvatus/opetus/tutkimushenkilöstön rekrytointi-ongelmat kuluneen 12 kk aikana ovat	lisääntyneet	21,7%	20,0%	11,1 %	10,5 %	16,0 %	6,7 %	11,1 %	0,0%
	pysyneet ennallaan	52,2%	73,3%	66,7 %	84,2 %	72,0 %	60,0 %	88,9 %	80,0%
	vähentyneet	26,1%	6,7%	22,2 %	5,3 %	12,0 %	33,3 %	0,0 %	20,0%
Edustamasi organisaation muun kuin kasvatus/opetus/tutk.henk.:n rekrytointi-ongelmat kuluneen 12 kk aikana ovat	lisääntyneet	8,7%	25,0%	5,3 %	5,6 %	4,0 %	0,0 %	11,1 %	0,0%
	pysyneet ennallaan	65,2%	62,5%	78,9 %	94,4 %	96,0 %	75,0 %	66,7 %	80,0%
	vähentyneet	26,1%	12,5%	15,8 %	0,0 %	0,0 %	25,0 %	22,2 %	20,0%
Edustamasi organisaation kasvatus/opetus/tutkimushenkilöstön rekrytointi-ongelmat seuraavan 12 kk aikana	lisääntyvät	13,0%	20,0%	5,3%	15,8%	16,0%	6,3%	11,1%	0,0%
	pysyvät ennallaan	73,9%	73,3%	84,2%	84,2%	76,0%	68,8%	88,9%	100,0%
	vähentyvät	13,0%	6,7%	10,5%	0,0%	8,0%	25,0%	0,0%	0,0%
Edustamasi organisaation muun kuin kasvatus/opetus/tutk.henk.:n rekrytointi-ongelmat seuraavan 12 kk aikana	lisääntyvät	8,7%	0,0%	5,3%	10,5%	4,2%	0,0%	11,1%	0,0%
	pysyvät ennallaan	78,3%	93,3%	84,2%	89,5%	95,8%	68,8%	66,7%	100,0%
	vähentyvät	13,0%	6,7%	10,5%	0,0%	0,0%	31,3%	22,2%	0,0%
Edustamasi organisaation (aineelliset) investoinnit kuluneen 12 kk aikana ovat	kasvaneet	38,1%	64,7%	20,0%	29,2%	24,0%	25,0%	44,4%	12,5%
	pysyneet ennallaan	52,4%	29,4%	65,0%	45,8%	60,0%	62,5%	55,6%	62,5%
	laskeneet	9,5%	5,9%	15,0%	25,0%	16,0%	12,5%	0,0%	25,0%
Edustamasi organisaation (aineelliset) investoinnit seuraavan 12 kk aikana	kasvavat	36,4%	47,1%	25,0%	20,8%	28,0%	18,8%	44,4%	25,0%
	pysyvät ennallaan	45,5%	41,2%	35,0%	50,0%	56,0%	62,5%	44,4%	50,0%
	laskevat	18,2%	11,8%	40,0%	29,2%	16,0%	18,8%	11,1%	25,0%
Tekeekö edustamasi organisaatio kasvatus/koulutusvientiä?	Tekee - oma organis	8,7%	5,9%	4,8%	16,0%	12,0%	81,3%	33,3%	0,0%
	Tekee - er. vientiyhtiö	0,0%	5,9%	4,8%	4,0%	0,0%	0,0%	22,2%	0,0%
	Ei tee	91,3%	88,2%	90,5%	80,0%	88,0%	18,8%	44,4%	100,0%

		Varhais-kasvatus	Yleis-sivistävä	Amma-tillinen	Vapaa sivistystyö	Taiteen pe-rusopetus	AMK	Yliopisto	Muu
Edustamasi organisaation kasvatus/koulutusvienti kuluneen 12 kk aikana on	kasvanut	0,0%	0,0%	0,0%	16,7%	0,0%	60,0%	37,5%	0,0%
	pysynyt ennallaan	84,6%	91,7%	92,9%	83,3%	100,0%	40,0%	50,0%	100,0%
	laskenut	15,4%	8,3%	7,1%	0,0%	0,0%	0,0%	12,5%	0,0%
Edustamasi organisaation kasvatus/koulutusvienti seuraavan 12 kk aikana	kasvaa	8,3%	8,3%	7,1%	25,0%	7,7%	66,7%	25,0%	25,0%
	pysyy ennallaan	83,3%	83,3%	71,4%	66,7%	92,3%	33,3%	75,0%	75,0%
	laskee	8,3%	8,3%	21,4%	8,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Edustamasi organisaation viimeisin tilinpäätös oli	ylijäämäinen	47,6%	50,0%	61,9%	57,7%	44,0%	87,5%	55,6%	62,5%
	tasapainossa	14,3%	18,8%	9,5%	19,2%	24,0%	12,5%	33,3%	12,5%
	alijäämäinen	38,1%	31,3%	28,6%	23,1%	32,0%	0,0%	11,1%	25,0%
Viimeisimmässä tilinpäätöksessä edustamasi organisaation	jäämä parani	42,9%	35,3%	35,0%	24,0%	20,8%	33,3%	55,6%	0,0%
	jäämä ennallaan	28,6%	47,1%	30,0%	56,0%	33,3%	33,3%	33,3%	62,5%
	jäämä heikkeni	28,6%	17,6%	35,0%	20,0%	45,8%	33,3%	11,1%	37,5%
Kuluvalla tilikaudella edustamasi organisaation	jäämä paranee	28,6%	23,5%	23,8%	7,7%	24,0%	6,7%	0,0%	12,5%
	jäämä ennallaan	33,3%	47,1%	28,6%	61,5%	28,0%	33,3%	33,3%	37,5%
	jäämä heikkenee	38,1%	29,4%	47,6%	30,8%	48,0%	60,0%	66,7%	50,0%

Sivistysala ry
PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki
Puhelin 09 1728 5700
www.sivista.fi

Lisätietoja:
Pääekonomisti
Harri Hietala
Puhelin 09 1728 5718
harri.hietala@sivista.fi

SIVISTA

Sivistysala ry • Eteläranta 10, 00130 Helsinki
p. 09 1728 5700 • www.sivista.fi